

FORSVARSCHEFEN

April 1988

AFKlassificeret

Nr. 347/88

HEMMELIGT

x nr.

sideantal:

/110

232

Truslen mod Danmark

Q 021

Forord

Nærværende studie "Truslen mod Danmark" autoriseres hermed som planlægningsgrundlag for danske civile og militære myndigheders planlægning i forbindelse med totalforsvaret af dansk område.

Formålet med studien er at belyse truslens karakter, herunder Warszawapagtens muligheder for militær indsats mod Danmark og danske styrker.

Forhold vedrørende Færøerne og Grønland behandles særskilt i Forsvarschefens publikation "Truslen mod Færøerne og Grønland".

For at begrænse studiens omfang er der kun medtaget sådanne detailoplysninger, som skønnes nødvendige som overordnet planlægningsgrundlag. Yderligere detailoplysninger findes i de i Forsvarets Efterretningstjenestes "Publikationsoversigt" (Q 033) anførte dokumenter.

Ændringer af teksten i forhold til forrige udgave (oktober 1986) er markeret med en lodret streg i højre margen.

J. E. Thiede

Afklassificeret

BLANK

<u>Adressat</u>	<u>Xnr.</u>
Forsvarsministeriet	1-3
Forsvarskommandoen	4-7
Chefen for Forsvarets operative Styrker	8
Vestre Landsdelskommando	9
Østre Landsdelskommando	10
Bornholm Region	11
Jyske Division	12
1 Jyske Brigade	13
2 Jyske Brigade	14
3 Jyske Brigade	15
1 Sjællandske Brigade	16
2 Sjællandske Brigade	17
Jyske Kampgruppe	18
1 Sjællandske Kampgruppe	19
2 Sjællandske Kampgruppe	20
3 Sjællandske Kampgruppe	21
4 Sjællandske Kampgruppe	22
Militærregion I	23
Militærregion II	24
Militærregion III	25
Militærregion IV	26
Militærregion V	27
Militærregion VI	28
Sønderjyske Artilleriregiment/ Hærens Artilleriskole	29
Jyske Trænregiment/ Hærens Træn- og Militærpolitiskole	30
Sjællandske Ingeniørregiment/ Hærens Ingeniør- og ABC-skole	31
Sjællandske Telegrafregiment/ Hærens Signalskole	32

Afklassificeret

<u>Adressat</u>	<u>Xnr.</u>
Hærens Materielkommando	33
Hærens Kampskole	34
Hærens Specialskole	35
Søværnets operative Kommando	36
Fregateskadren	37
Torpedobådseskadren	38
Undervandsbådseskadren	39
Mineskibseskadren	40
Inspektionsskibseskadren	41
Sundets Marinedistrikt	42
Bornholms Marinedistrikt	43
Flådestation København	44-45
Flådestation Frederikshavn/ Kattegats Marinedistrikt	46
Flådestation Korsør	47
Søværnets Taktikinspektør	48
Søværnets Taktikskoles Kampinformationskursus	49
Flyvertaktisk Kommando	50
Flyvestation Ålborg	51
Flyvestation Karup	52
Flyvestation Skrydstrup	53
Flyvestation Tirstrup	54
Flyvestation Vandel	55
Flyvestation Værløse	56
Luftværnsgruppen	57
Kontrol- og Varslingsgruppen	58-60
Forsvarsakademiet	61-63
Hjemmeværnskommandoen	64
Forsvarsministerens Rådgivnings- og Analysegruppe	65
Forsvarsattachéen/London	66
Den danske repræsentation til NATO	67
Den danske militære repræsentant ved Militærkomiteen	68
Den nationale repræsentant ved SHAPE	69
Den danske repræsentant ved SACLANT	70

Adressat

Xnr.

Ældste danske officer ved

SHAPE INT DIV

71

AFNORTH INT DIV

72

BALTAP INT DIV

73

NAVBALTAP INT DIV

74

AIRBALTAP

75

LANDJUT INT DIV

76

Statsministeriet/Departementschefen

77

Udenrigsministeriet/Chefen for P.II

78

Rigspolitichefen

79

Chefen for Politiets Efterretningstjeneste

80

Indenrigsministeriets 2.A. kontor

81

Civilforsvarsstyrelsen

82

Internt

83-110

Arbier

111-120

Afklassificeret

BLANK

Indholdsfortegnelse

Afklassificeret

	<u>Side</u>
Forord	3
Fordelingsliste	5-8
Indholdsfortegnelse	9-12
 <u>KAPITEL I - KONFLIKTMULIGHEDER</u>	 13-24
Sovjetunionens udenrigspolitiske mål	13
Sovjetunionens økonomiske forhold	14
Den udenrigspolitiske situation	15
Konfliktmuligheder	20
Konfliktmuligheder Sovjetunionen-Østeuropa	21
Konfliktmuligheder Sovjetunionen-Jugoslavien	22
Konfliktmuligheder i Norden	23
 <u>KAPITEL II - WARSZAWAPAGTENS MILITÆRE STRATEGI</u>	 25-34
Strategisk baggrund	25
Strategisk doktrin og mål	28
Strategiske operationer	29
Kommandoforhold	30
 <u>KAPITEL III - KERNEVÅBENOPERATIONER</u>	 35-42
Generelt	35
Terminologi	35
Warszawapagtens kernevåbensystemer	36
Kernevåbendoktrin	40
 <u>KAPITEL IV - WARSZAWAPAGTENS HÆRSTYRKER</u>	 43-58
Generelt	43
Hærstyrker i Østersøområdet	43
Organisation	46
Materiel	46
Fredstidsstatus for WP hærstyrker	47
Uddannelse	51
Faglig tjeneste	53
Doktriner	54
Konklusion	57

<u>KAPITEL V - WARSZAWAPAGTENS FLÅDESTYRKER</u>	59-78
Generelt	59
Organisation, styrker og dislocering	60
Operationer under fredsforhold	65
Beredskab og uddannelse	68
Krigsorganisationen	73
Konklusion	75
 <u>KAPITEL VI - WARSZAWAPAGTENS FLYSTYRKER OG LUFTFORSVAR</u>	 79-114
Generelt	79
Organisation	81
Styrke og opgaver	82
AEROFLOT	88
Flystyrker og luftforsvar i nærområdet	89
Beredskab og uddannelse	97
Flystyrkernes anvendelsesmuligheder/indsatsformer	103
Faglig tjeneste	110
Konklusion	111
 <u>KAPITEL VII - KEMISK OG BIOLOGISK KRIGSFØRELSE</u>	 115-118
Indledning	115
Anvendelse af kemiske kampmidler	116
Anvendelse af biologiske kampmidler	116
Konklusion	117
 <u>KAPITEL VIII - ELEKTRONISK KRIGSFØRELSE</u>	 119-126
Generelt	119
Elektronisk opklaring (ESM)	120
Elektronisk angreb (ECM)	123
Elektroniske modforholdsregler (ECCM)	126
Konklusion	126

<u>KAPITEL IX - SPIONAGE, SABOTAGE, UNDERGRAVENDE VIRKSOMHED</u>	
<u>OG TERRORISME</u>	127-138
Generelt	127
Spionage	127
Sabotage	131
Undergravende virksomhed	133
Terrorisme	136
 <u>KAPITEL X - VARSLING</u>	 139-146
Generelt	139
Varslingsbegreber	139
Varslingsprocessen	140
Varslingsindikatorer	141
Warszawapagtforhold af betydning for varslingen	142
Behovet for varsling	144
Varslingsmulighederne	144
 <u>KAPITEL XI - OPERATIONER MOD</u>	
<u>ENHEDSKOMMANDOENS OMRÅDE</u>	147-172
Indledning	147
Forhold der influerer på styrkesammensætningen	147
Kystfrontens sammensætning	149
Tidsmæssige indsatsmuligheder	153
Forhold før krigsudbrud	156
Kystfrontens operationsmuligheder mod	
Slesvig-Holsten og Danmark	160
 <u>KAPITEL XII - UDVIKLINGSTENDENSER I PERIODEN 1987-1997</u>	 173-196
Generelt	173
Hærstyrker	173
Doktrin	177
Flådestyrker	179
Fly- og luftforsvarsstyrker	188
Våbensystemer	192
Afsluttende bemærkninger	194

TILLÆG A - P

197- 230

Tillæg A. Krigsskuepladser i Europa	197
Tillæg B. Strategiske retninger i TVD Vest	199
Tillæg C. Operationer i TVD Vest	201
Tillæg D. Sovjetiske hærstyrker i DDR	203
Tillæg E. Sovjetiske hærstyrker i Polen	205
Tillæg F. Hærstyrker i BAMD	207
Tillæg G. Østtyske hærstyrker	209
Tillæg H. Polske hærstyrker	211
Tillæg I. Kystfrontens klargøring og forskydning	213
Tillæg J. Den sovjetiske Østersøflåde	215
Tillæg K. Den østtyske Flåde	217
Tillæg L. Den polske Flåde	219
Tillæg M. Flådestyrker der forventes indsat mod NATO-styrker i Østersøen	221
Tillæg N. Vurderet indsatsberedskab for flådeenheder	225
Tillæg O. Flyrækkevidder (low-low-low)	227
Tillæg P. Flyrækkevidder (high-low-high)	229

Konfliktmuligheder

Sovjetunionens udenrigspolitiske mål

UKL

1. Hovedårsagen til at det i den vestlige verden anses for nødvendigt fortsat at opretholde et militært forsvar skal ses i Sovjetunionens ideologiske, politiske og militære målsætning. Til fremme heraf opretholder Sovjetunionen et stærkt militært potentiel, der alene ved sin tilstedeværelse opfattes som en trussel. Begivenheder i de seneste år, især invasionen i Afghanistan, har vist, at Sovjetunionen ikke viger tilbage for at anvende militær magt til opnåelse af målsætningen, når situationen taler herfor.

TTJ

2. Henset til USAs afgørende betydning for NATOs militære styrke og den amerikanske binding til Vesteuropa gennem den militære tilstedeværelse vurderes de sovjetiske udenrigspolitiske mål i relation til NATO og Vesteuropa at være:

- at svække sammenholdet inden for NATO med det primære formål at splitte de europæiske medlemmer fra USA og at tilstræbe tilbagetrækning af amerikanske tropper fra Europa,
- at underminere NATOs nukleare forsvarspolitik,
- at bevare Tysklands deling, at opretholde Vestberlins traktatmæssige status og at forhindre en styrkelse af Forbundsrepublikkens væbnede styrker,
- at forhindre yderligere vesteuropæisk politisk, økonomisk og militær integration samt udvidelse af NATO.

UKL

3. Over for de øvrige Warszawapagtlande vurderes målsætningen at være at fastholde den politiske, økonomiske og militære dominans blandt andet med det formål at bibeholde de øvrige Warszawapagtlande som et ideologisk og militært forterræn.

TTJ

4. Set i mere globalt perspektiv må de sovjetiske udenrigspolitiske mål i øvrigt vurderes at være:

- konsolidering af Sovjetunionens position som militær supermagt,

- udbredelse af den sovjetiske globale indflydelse på bekostning af Vesten og Kina,
- fremme af Sovjetunionens lederskab inden for den kommunistiske verdensbevægelse.

Sovjetunionens økonomiske forhold

UKL

5. Den sovjetiske økonomi har i 10-15 år været præget af ringe vækst, lav kvalitet og stort ressourcespild. Det har medført, at befolkningens levestandard stagnerer på et efter vestlig målestok lavt niveau, og at den sovjetiske model har tabt, hvad den måtte have nydt af anseelse, såvel i Vesten som i Den tredje Verden. Hermed er to af Sovjetunionens traditionelle offensive virkemidler i udenrigspolitikken svækket: økonomisk bistand og ideologisk tiltrækningskraft. Tilbage står den militære styrke, som da også er udviklet betydeligt i den samme periode. På længere sigt kan dog også dette afgørende instrument blive svækket, hvis ikke stagnationstendenserne i økonomien kan vendes. En række gunstige vækstbetingelser - kraftig vækst i arbejdsstyrken og kapitalapparatet, billige råstoffer og kraftig forbedring af bytteforholdet - som man ikke fik nok ud af i 1970'erne, er ikke længere til stede.

UKL

6. Den sovjetiske ledelse er klar over, at den økonomiske udvikling skal vendes og et omfattende økonomisk reformprogram er indledt. En lang række love og dekreter er vedtaget med det formål at gøre det økonomiske system mere effektivt. Der fokuseres først og fremmest på følgende områder:

- nedskæring og omorganisering af administrationen,
- øget selvstændighed og ansvar til virksomhederne,
- større motivation af arbejdskraften (løn efter indsats),
- tilladelse til begrænset privat og kollektiv aktivitet inden for servicesektoren, landbruget og fødevarerområdet.

Endnu synes reformprogrammet ikke at have haft nogen positiv indflydelse på økonomien. En forklaring kan være, at programmet kræver tilpasning og en ændret holdning hos befolkningen, således at resultater formentlig først vil vise sig over en længere periode. Flere af lovene, blandt andet den vigtige lov om statsvirksom-

hedernes selvstændighed, har først gyldighed fra 1. januar 1988. På kortere sigt kan det blive aktuelt for den sovjetiske ledelse at foretage en omfordeling af ressourceanvendelsen, således at den planlagte vækst i investeringerne sker på bekostning af en mere af-dæmpet vækst i forsvarsudgifterne. Selv med en vis opbremsning i denne vil Sovjetunionens militære styrke dog stadig være stigende. Den økonomiske situation i Sovjetunionen påvirker således ikke direkte de militære styrkeforhold i Danmarks nærområde, men den kan få en vis indflydelse på Sovjetunionens generelle udenrigs- og sikkerhedspolitik over for Vesten.

Den udenrigspolitiske situation

UKL

7. I løbet af 1970'erne blev det klart, at den sovjetiske opfattelse af afspændingspolitikken adskilte sig fra den vestlige. Det kom blandt andet til udtryk gennem invasionen i Afghanistan og under krisen i Polen. Sovjetunionens politik blev mødt med stort forbehold, ikke blot fra Vestens side, men også fra Kina og en række lande i den tredje verden. Kombineret med den sovjetiske ledelses manglende beslutningsdygtighed i Brezhnevs sidste år og under Andropov og Chernenko blev resultatet, at den sovjetiske udenrigspolitik i begyndelsen af 1980'erne fremstod som stiv og ubevægelig, og Sovjetunionen syntes ude af stand til at føre reelle forhandlinger med Vesten.

UKL

8. Siden Gorbachevs tiltræden som førstesekretær i 1985 er der i midlertid sket en markant ændring af stilen i den sovjetiske udenrigspolitik, som nu fremstår som dynamisk og bevægelig, selv om Sovjetunionen grundlæggende forfølger samme overordnede mål som tidligere.

TTJ

9. Den alvorligste udfordring for sovjetisk udenrigspolitik er den opbygning og modernisering af de amerikanske væbnede styrker, som er foregået under præsident Reagans administration. Derved fremstår en risiko for, at mange års kostbare investeringer i at opbygge en militær styrke på linie med USAs kan blive neutraliseret. I sidste instans er det derfor selve Sovjetunionens placering som supermagt, der står på spil.

10. I betragtning af Sovjetunionens økonomiske vanskeligheder og det teknologimæssige efterslæb i forhold til Vesten vil et fortsat rustningskapløb næppe kunne undgå at få væsentlige konsekvenser for hele det sovjetiske samfund. Det må derfor anses for givet, at en standsning eller en afdæmpning af den amerikanske forsvarsindsats har højeste prioritet i sovjetisk udenrigspolitik. Det må samtidig påregnes, at den sovjetiske ledelse søger at undgå et ubehageligt valg af ressourcetildeling mellem de strategiske nukleare og de konventionelle styrker. Forsøgene på at opnå internationale aftaler, der begrænser udbygningen og moderniseringen af de førstnævnte, må således også betragtes som et forsøg på at undslippe dette dilemma.

TTJ

11. Gorbachev har tilført den sovjetiske udenrigspolitik en betydelig dynamik sammenlignet med forgængernes forsigtige kurs. Gennem en dygtig propagandainsats kombineret med det traditionelle diplomati og med en tilsyneladende villighed til at give indrømmelser over for Vestens synspunkter har Sovjetunionen bragt sig i offensiven på det udenrigspolitiske område. Denne udenrigspolitik skal dog ses på baggrund af de før nævnte ressourceproblemer, som kombineret med ønsket om opretholdelse af stormagtsstatus reelt sætter grænser for handlefriheden, således at Sovjetunionen på en række områder ikke har anden mulighed end delvis at tilnærme sig Vestens synspunkter.

TTJ

12. Aftalen mellem USA og Sovjetunionen den 8. december 1987 om afskaffelse af mellemdistancemissiler (INF) er et eksempel på virkningen af den nye udenrigspolitik. På den ene side har Sovjetunionen givet efter for de vestlige krav om fjernelse af SS-20 missilerne og krav om verifikation m.v. På den anden side indebærer aftalen på længere sigt en militær-strategisk fordel for Sovjetunionen ved at den sovjetiske overlegenhed på det konventionelle område i Europa vanskeligere vil kunne imødegås fra vestlig side. Det gælder specielt, hvis Sovjetunionen gennem propaganda eller langtrukne forhandlinger om konventionel nedrustning kan hindre NATO i at tilpasse de nukleare styrker efter tilbagetrækningen af INF-våbne-
ne, eller kan hindre modernisering og tilpasning af NATOs konventionelle styrker.

13. Den stort anlagte kampagne for at forhindre USAs planer om SDI (Strategic Defense Initiative) er blevet yderligere forstærket, blandt andet gennem flere tilsyneladende vidtrækkende nedrustningsforslag, der altid har fået stor publicitet. Afskaffelsen af INF-våben i Europa, møderne mellem USAs præsident og villigheden til forhandlinger om en 50% reduktion af de strategiske A-våben synes at være elementer i bestræbelserne for at bremse SDI-programmet. Også på andre våbenkontrollområder har der været udvist en stor aktivitet i forhold til offentligheden.

TTJ

14. Et hovedelement i propagandaen er at fremstille Sovjetunionen som den fredssøgende part i relation til USA. Herigennem søges skabt en stemning i de vestlige befolkninger, der kan medføre et pres på de respektive regeringer med henblik på at begrænse eller helt at undlade moderniseringer og/eller nye projekter for de væbnede styrker. Hovedmålet er naturligvis at påvirke de besluttende myndigheder i den henseende. Der sigtes herved mod at opnå aftaler om våbenkontrol, som mindst muligt kræver ofre af Sovjetunionen. Samtidig kan en sådan propaganda også tjene til at svække det interne sammenhold i NATO.

TTJ

15. Den effektivisering af sovjetisk udenrigspolitik, som Gorbachev tilstræber, repræsenterer en større udfordring for NATO-landene sammenlignet med Brezhnev-tiden. Sovjetunionen må antages at handle under et vist tidspres, specielt hvad angår ønsket om at bremse det amerikanske SDI-projekt. Det kan på lidt længere sigt tendere mod at svække det initiativ og valg af midler, som har været karakteristisk for indledningsfasen i Gorbachevs udenrigspolitik.

TTJ

16. Den sovjetiske politik over for Danmark og det øvrige Norden må fortsat ses som en afspejling af udviklingen i forholdet på det strategiske niveau. Dette er også fremgået af den sovjetiske leder Mikhail Gorbachevs tale i Murmansk den 1. oktober 1987. Her formulerede Gorbachev det sovjetiske syn på det nordeuropæiske område i en større regional sammenhæng: set som en del af den sovjetiske politik i den nordlige del af verden, herunder Arktis.

Gorbachevs forslag om nærmere samarbejde med hensyn til natur-

ressourcer, miljø, forskning og sejlads i det Arktiske område, Norden som atomvåbenfri zone samt begrænsning af sømilitære aktiviteter i Østersøen, Nordsøen, Norskehavet og Grønlandshavet, er senere fulgt op af udtalelser fra andre sovjetiske ledere og talsmænd, som i et vist omfang har uddybet Gorbachevs tale i Murmansk. Denne intensivering af politikken over for de nordiske lande skal ses i lyset af en politbureaubeslutning fra 17. december 1987 om at fremme Gorbachevs Murmanskforslag i form af dialog med stater og andre politiske aktører. Der skal således lægges pres på landene for at få dem til at tilpasse deres sikkerhedspolitik til sovjetiske interesser. Forslagene vurderes enten at have begrænset indhold eller at være ensidigt til Sovjetunionens fordel. Udtalelserne kan dog ses som udtryk for en sovjetisk erkendelse af Nordatlantens og det arktiske områdes stigende strategiske betydning, herunder en vis bekymring for forsvaret af Sovjetunionens strategiske anlæg på og omkring Kolahalvøen. Forslagene vedrørende begrænsning af sømilitære aktiviteter skal endvidere ses i sammenhæng med Stockholmkonferencens forløb og Stockholmdokumentets bestemmelser vedrørende tillidsskabende foranstaltninger, hvor det ikke lykkedes Sovjetunionen, at få inddraget netop sømilitære aktiviteter. Sovjetunionens politik over for Norden i den kommende periode peger på omfattende diplomatisk og propagandamæssig aktivitet med henblik på at påvirke den sikkerhedspolitiske situation.

Den sikkerhedspolitiske situation i Norden har været karakteriseret af, at Norden har været et relativt lavspændingsområde, forholdsvis upåvirket af skiftende spændinger mellem Sovjetunionen og USA. Begrebet "den nordiske balance" har siden begyndelsen af 60'erne jævnligt været benyttet for at karakterisere Norden som et roligt og stabilt område i Vesten. Tankegangen bag balanceteorien er, at Danmarks og Norges medlemskab af NATO, herunder de to landes selvpålagte restriktioner med hensyn til stationering af allierede styrker og atomvåben, udgør balancens ene vægtskål, medens Finlands neutralitetspolitik og særlige binding til Sovjetunionen i henhold til Venskabs-, og Samarbejds- og Bistandstraktaten udgør den anden vægtskål, Sveriges væbnede alliancefri politik med henblik på neutralitet i krig er centrum eller balancepunkt for vægstangen.

17. Begrebet "den nordiske balance" kan betragtes som udtryk for en række ikke sammenhængende og ikke koordinerede politiske beslutninger og handlinger i de enkelte nordiske lande. Skønt "den nordiske balance" ikke direkte har sat grænser for andre staters indflydelse, har Norden kunnet bevare sin status som politisk lavspændingsområde, til trods for områdets gradvist stigende militære betydning som grænseområde til Kolahalvøen og som flankoområde til Centraleuropa. Hensynet til den politiske balance i Norden har ikke forhindret NATO-landene Danmark og Norge i at indgå forstærkningsaftaler med USA og England, eller i det hele taget at vise solidaritet over for NATO-partnerne på det militærpolitiske område.

TTJ

18. Sovjetunionen har på sin side aldrig reelt accepteret forestillingen om "den nordiske balance". Tværtimod har Moskva konsekvent arbejdet for en ændring af det sikkerhedspolitiske billede i Norden. Sovjetiske kommentarer understreger, at det nordiske område er et grænseområde til Sovjetunionen, og søger herved at tvinge de nordiske lande til at tage særlige hensyn til, hvad man opfatter som de umiddelbare, geografisk bestemte sikkerhedspolitiske behov i Moskva.

TTJ

19. Det forventes, at Sovjetunionen fortsat vil arbejde på at ændre det sikkerhedspolitiske mønster i Norden. Som det vigtigste politiske og propagandamæssige middel vil Sovjetunionen fortsat anvende parolen om Norden som atomvåbenfri zone; men det vurderes, at det hverken i politisk eller militær sammenhæng er i Sovjetunionens interesse at give substantielle indrømmelser med hensyn til sovjetiske kernevåben i områder stødende op til de nordiske lande.

TTJ

20. Sovjetunionen forventer sandsynligvis, at debatten i de nordiske lande vil gøre det muligt for sovjetiske beslutningstagere at sondre mellem forskelle i politisk holdning i Danmark, Norge og de øvrige NATO-lande og derpå forbedre grundlaget for fortsat at søge at skabe splittelse mellem NATO-landene indbyrdes og mellem Europa og USA. En styrkelse af mulighederne for ud fra et grundigt kendskab til de nordiske landes politiske og kulturelle adfærdsmønstre at påvirke dem til beslutninger, der tilgodeser Sovjetunionen bedre end hidtil, vurderes at være en sandsynlig målsætning for de

sovjetiske ledere, en målsætning, der kan realiseres med blandt andet parolen om Norden som en atomvåbenfri zone.

TTJ

21. De senere års krænkelser af de nordiske landes territorialfarvande tyder på, at situationen i det nordiske område set med sovjetiske øjne ikke er helt så stabil som tidligere antaget. De senere års sovjetiske militære samt politiske aktiviteter er udtryk for en voksende selvtillid i Moskvas politik over for de nordiske lande.

TTJ

22. Det vurderes, at Sovjetunionen i de kommende år fortsat vil følge en politisk linie, der vil søge de nordiske staters anerkendelse af Sovjetunionens dominerende rolle i det nordiske område, herunder Østersøen. Samtidig vil Sovjetunionen fortsat med en kombination af magtdemonstration og løfter søge at skabe splittelse i Danmark og Norge internt og i landenes forhold til de øvrige NATO-lande, især USA. Det langsigtede mål med en sådan politik vil være en isolering af de nordiske NATO-lande fra det øvrige Vesteuropa med henblik på en neutralisering af alle nordiske lande.

Konfliktmuligheder

Generelt

TTJ

23. Nok er det internationale sikkerhedspolitiske klima i første række bestemt af de to supermagters modstridende interesser, men en tilnærmelsesvis balance for så vidt angår nuklear kapacitet har skabt en fælles interesse i at undgå direkte konfrontationer, hvor ingen vil fremstå som sejrherre - begge vil tværtimod blive tabere. På denne baggrund må det vurderes, at mulige konflikter mellem Øst og Vest også i de kommende år vil blive udspillet uden for det europæiske og amerikanske område. Det forhold, at den sovjetiske politik over for den tredje verden i de seneste år stort set har begrænset sig til propaganda samt selektiv militær hjælp, udelukker ikke, at Moskva aktivt vil støtte etablering af nye socialistiske regimer, hvis lejligheden byder sig.

24. Med de forbedrede relationer mellem Kina og USA har trekantforholdet Kina-USA-Sovjetunionen antaget en dimension, som gør det sovjetisk-kinesiske forhold særdeles interessant. Trods begge landes forsøg på at opnå en vis normalisering efter flere års til tider særdeles anspændte forhold sætter de afvigende nationale og ideologiske interesser dog en grænse herfor. Det har eksempelvis vist sig i det sammenstød af interesser, der har kunnet iagttages omkring Afghanistan og Vietnam.

En direkte konflikt mellem Sovjetunionen og Kina kan via trekantforholdet i værste fald inddrage USA og dermed NATO - en konfliktmulighed som ikke helt kan lades ude af betragtning.

TTJ

25. Mellemøsten er dog fortsat den region, som mest umiddelbart indebærer risiko for en konfrontation mellem Øst og Vest. Denne vurdering baserer sig ikke blot på begge parter direkte interesse i at dominere dette strategisk vigtige område, men også på de i området eksisterende spændinger, som kan trække supermagterne ind i den lokale problematik selv mod deres vilje. Det drejer sig først og fremmest om konflikten mellem Israel og den arabiske verden, og i nogen grad også krigen mellem Iran og Irak, specielt hvad angår situationen i og omkring Den persiske Golf. Den voksende islamiske ekstremisme og den i vid udstrækning fra Mellemøsten udgående terror er elementer, som må betegnes som kriseskabende, og som også kan bidrage til, at eksisterende konflikter skærpes og eskaleres. Nogle af disse konfliktelementer kan i øvrigt ramme danske interesser direkte (f.eks. søkrigsførelsen i Den persiske Golf og den internationale terrorisme), uden nødvendigvis at være led i internationale kriser.

Konfliktmuligheder Sovjetunionen—Østeuropa

TTJ

26. De nye signaler fra Moskva til de østeuropæiske lande om, at hvert land og dets kommunistparti kan vælge udviklingslinier, der ikke er identiske med de sovjetiske, har medført en vis tøven og usikkerhed i flere af de østeuropæiske politiske ledelser.

27. Det må forventes, at de mindre østeuropæiske stater fortsat vil søge at fremme mere selvstændige nationale initiativer, især på det økonomiske område. En sovjetisk accept heraf betyder dog ikke, at Sovjetunionen vil godtage selvstændige initiativer på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område.

28. Selve rammerne for intrablok-samarbejdet synes fortsat at være socialistisk internationalisme (den såkaldte Brezhnev-doktrin); der eksisterer således fortsat grænser, som de østeuropæiske lande ikke kan overskride.

29. Sammenfattende synes der i flere østeuropæiske lande at være en fornemmelse af, at Gorbachevs overtagelse af ledelsen har givet muligheder for et større råderum i de østeuropæiske landes indenrigs- og udenrigspolitik. De østeuropæiske lande har reageret meget forskelligt på mulighederne for at implementere elementer af "Glasnost" og "Perestroyka". De mere liberale regimer i Polen og Ungarn ønsker at udbygge deres reformer, medens de mere ortodokse regimer i Rumænien, Tjekkosllovakiet og DDR kun har vist ringe interesse eller direkte har afvist Gorbachevs ideer. Specielt DDR har fremhævet fordelene ved det eksisterende system. Siden Gorbachevs overtagelse har Moskva imidlertid ikke definitivt trukket grænserne op for, i hvilke retninger det nye politiske og økonomiske samarbejde kan foregå. Denne usikkerhed om de sovjetiske intentioner hos de østeuropæiske ledere vil i sig selv kunne give anledning til forstyrrelser eller i visse tilfælde kriseagtige situationer i forholdet mellem Sovjetunionen og Østeuropa i de kommende år.

Konfliktmuligheder Sovjetunionen — Jugoslavien

30. Efter Gorbachevs overtagelse af magten har Moskva søgt yderligere tilnærmelser til Beograd. Moskva har signaleret en villighed til at udvide de udenrigspolitiske kontakter med Jugoslavien og stor interesse for et nærmere samarbejde imellem de to landes kommunistpartier.

31. Jugoslavien har modstået de sovjetiske forsøg mod et nærmere ideologisk samarbejde og har på det udenrigspolitiske område understreget sin blokfri status og den særlige position som en uafhængig international kraft. Der synes således stadigvæk at være forudsætninger for, at de latente spændinger mellem de to lande kan bryde ud i mere aktiv politisk uenighed.

Konfliktmuligheder i Norden

HEM

32. Det må anses for givet, at der ligger en politisk godkendelse bag de sovjetiske ubådsoperationer i svensk farvand, herunder også med miniubåde, som efter de seneste analyser synes at have foregået stort set uændret i mange år. En sådan godkendelse kan være en supermagts politiske demonstration af vilje og evne til at optræde som sådan, men må dog snarere anses som et udtryk for politisk godkendelse af problematiske, men samtidig væsentlige militære behov sandsynligvis begrundet i operative forhold.

TTJ

33. Off-shore installationer i Nordsøen må generelt anses som sårbare, specielt over for deciderede krigshandlinger. Denne sårbarhed kan i en krisesituation udnyttes af en modstander, f.eks. i form af verbale trusler, eventuelt som indirekte trusler om terroraktioner, eller i form af nærgående manøvrer med marinefartøjer. Sådanne trusler kan have særlig effekt i en situation, hvor Vestens energiforsyning samtidig trues af kriser i forsyningsområder i Den tredje Verden. Sådanne trusler vurderes dog at ville være mere af psykologisk end af reel natur, specielt når der tages hensyn til Vestens høje energiberedskab.

TTJ

34. Der er endvidere grund til at pege på den - omend beskedne - konfliktrisiko, der ligger i havretsproblematikken. Denne berører Danmark direkte i form af konkrete afgrænsningsproblemer i Østersøen over for Polen og DDR, og også i forholdet til Sovjetunionen for så vidt angår fiskeri i omstridte områder mellem Sverige og Sovjetunionen. Der kan også blive tale om en afsmittende effekt på Danmark fra tilsvarende afgrænsningsproblemer, som de øvrige skandinaviske lande har i Østersøen og i Barentshavet i forholdet til

Sovjetunionen, som gennem etablering af såkaldte "grå zoner" over for de nordiske lande søger at opnå kontrol over disse zoner - det som kaldes "krybende jurisdiktion".

TTJ

25. Endelig skal der peges på risikoen for militære sammenstød og andre episoder, som kan opstå i forbindelse med afhørningsforsøg eller større flygtningestrømme, f.eks. affødt af en militær sovjetisk intervention i Polen. Selvbestaltede hjælpeaktioner vil i givet fald også kunne nødvendiggøre mere officiel, d.v.s. militær, bistand f.eks. i form af redningsoperationer med deraf følgende mulighed for sammenstød.

Warszawapagtens militære strategi

Strategisk baggrund

TTJ

1. Warszawapagtens militære strategi fastlægges af Sovjetunionen og er en del af den samlede sovjetiske strategi. Denne er global og omfatter alle aspekter vedrørende mulighed for, planlægning af og gennemførelse af mulige, fremtidige krige.

TTJ

2. Sovjetunionen betragter utvivlsomt Europa som den vigtigste krigsskueplads i en eventuel krig mellem Warszawapagten og NATO. Det er også klart, at den sovjetiske strategiske planlægning omfatter operationer i de arktiske farvande og Nordatlanten i snæver tilknytning til operationerne i Europa.

TTJ

3. BALTAP-områdets og dermed Danmarks strategiske betydning er bestemt af, at det geografisk udgør forbindelsen såvel mellem Østersøen og det åbne hav som mellem Nord- og Centraleuropa. Områdets placering i Sovjetunionens strategi kan derfor ikke betragtes isoleret, men skal vurderes i rammen af den samlede strategiske situation i Europa, herunder også Finlands og Sveriges geografiske placering og udenrigspolitiske stilling.

UKL

4. Beherskelsen af BALTAP-området gennem en besættelse fra Warszawapagtens side vil betyde, at sovjetiske fly- og søstridsenheder får uhindret adgang fra Østersøen til Storbritannien, de vest-europæiske atlanthavne og videre til de afgørende amerikansk-vest-europæiske forsyningslinier over Atlanterhavet.

Warszawapagtenheder vil desuden herigennem have flankesikring for operationer i Centraleuropa, og BALTAP-området ville ikke mindst kunne tjene som passageområde for en flytrussel mod Nordtyskland, Storbritannien og Norge.

HEM

5. Beherskelsen af adgangsvejene til Østersøen og luftrummet derover vil være af væsentlig betydning for Warszawapagten i krig.

~~Afklassificeret~~

Indledningsvis vil NATOs udnyttelse af BALTAP-området indebære en trussel mod Warszawapagtens flanke og bagland. På længere sigt vil uhindret passage være en forudsætning for, at Sovjetunionen kan udnytte de store logistiske ressourcer, som er placeret i Østersøområdet, der er et af dens primære maritime baseområder. Udviklingen i Warszawapagtlandenes skibsfart i Østersøen, herunder den igangværende etablering af en færgerute med stor kapacitet mellem Klaipėda og Rügen, viser en øget interesse for udnyttelsen af Østersøen som transportvej. I en krigssituation vil sø- og luftoverlegenhed også i den centrale og vestlige del af Østersøen således være nødvendig til sikring af både land- og søværts forbindelseslinier under en offensiv i den nordlige del af Centraleuropa.

HEM

6. I strategisk sammenhæng omfatter adgangsvejene til Østersøen også Skagerrak og Nordsøen, der udgør et potentielt opmarch- og operationsområde for NATOs maritime styrker. Det må derfor forventes, at Warszawapagten allerede i en krigs første fase vil søge at gennemføre offensive operationer med ubåde og fly i disse farvande. Råstofudvindingen i Nordsøen har betydning for visse NATO-landes energiforsyning, men har umiddelbart ringe militær betydning og vil formentlig ikke blive betragtet som et primært mål. Da Warszawapagtens operationsmuligheder i Nordsøen indledningsvis vil være både operativt og ressourcemæssigt begrænsede, forekommer det derfor tvivlsomt, om der vil blive indsat regulære styrker til angreb på bore- og produktionsplatforme. Muligvis vil risikoen for en omfattende miljøforurening og eventuelle gengældelsesangreb mod tilsvarende mål også indgå i Warszawapagtens overvejelser. Operationer med diversionsenheder kan dog ikke helt udelukkes, ligesom andre krigshandlinger i området vil kunne indebære en risiko for off-shore installationerne.

HEM

7. Sovjetunionens strategi i Nordkalotområdet er domineret af, at Barentshavet, Norskehavet og Grønlandshavet er baseområde og primært operationsområde for den sovjetiske Nordlige Flåde. Denne omfatter blandt andet over halvdelen af de strategiske missilubåde, som udgør Sovjetunionens væsentligste nukleare gengældelseskapacitet, og sikringen af disse ubåde samt deres operationsfrihed anses for et primært strategisk mål. Nordnorge vurderes derfor at have en sådan betydning, at den sovjetiske planlægning omfatter of-

fensive operationer med henblik på neutralisering af NATOs militære faciliteter og eventuelt besættelse af visse områder med henblik på egen udnyttelse.

HEM

8. Finlands strategiske betydning skyldes dets placering mellem Sovjetunionen og Nordnorge. Landmilitære operationer mod Nordnorge vurderes at forudsætte udnyttelse af finsk territorium, og kontrollen over finsk luftrum har betydning for forsvaret af Murmansk og Kolahalvøen. Vejnettet i Nordfinland har uforholdsmæssig stor kapacitet og er udbygget med bistand fra Sovjetunionen, som på denne måde har skabt forudsætninger for hurtig passage af dette vanskeligt fremkommelige terræn i forbindelse med et eventuelt angreb mod Nordnorge. I en sådan situation må Finland forventes at ville yde militær modstand; men det kan ikke vurderes, i hvilket omfang dette vil forsinke de sovjetiske operationer.

HEM

9. Sovjetunionen anser formentlig den svenske neutralitet for politisk troværdig, men er samtidig opmærksom på, at Sverige kulturelt og samfundsmæssigt hører til den vestlige verden. Sovjetiske udtalelser har således ved flere lejligheder beskyldt NATO-landene for at søge indflydelse på svensk sikkerhedspolitik og advaret Sverige mod at fravige neutralitetsprincippet. Ubådsoperationerne i svensk farvand, der tilsyneladende har stået på i en lang årrække og sandsynligvis skyldes rent militære hensyn, kan indikere, at Sovjetunionen gør sig overvejelser om Sveriges muligheder for at forblive neutral. En sådan mulig sovjetisk vurdering vil sandsynligvis kun blive bestyrket af de senere års reduktioner i det svenske forsvar og USAs udvikling af langtrækkende krydsermissiler. Den sovjetiske opfattelse af Sveriges betydning udelukker derfor næppe den mulighed, at NATO kunne anvende svensk territorium og luftrum med deraf følgende trussel mod den vestlige del af Sovjetunionen og mod Warszawapagtens maritime styrker i Østersøområdet.

HEM

10. Medens et sovjetisk angreb gennem Finland mod Nordnorge vil kunne gennemføres uden direkte krænkelse af svensk territorium, vil maritime og luftmilitære operationer mod Danmark vanskeligt kunne gennemføres uden at berøre svensk territorium og luftrum. Sverige håndhæver en territorialfarvandsgrænse på 12 sømil, idet dog midtfarvandslinien danner grænse i den del af Øresund, hvor

der er overgribning mellem dansk og svensk farvand. De svenske bestemmelser for adgang til territorialfarvandet i Øresund indebærer, at fremmede orlogsfartøjer må foretage uskadelig gennemfart, hvilket med visse restriktioner også omfatter krigsførende magter. Det vil således være muligt for Warszawapagten at benytte den svenske del af Øresund til passage, ligesom svensk territorialfarvand til en vis grad vil kunne udnyttes af Warszawapagtens styrker i forbindelse med andre operationer, såfremt de nuværende adgangsbestemmelser fortsat er gældende.

HEM

11. Warszawapagten må forvente, at krænkelser af svensk neutralitet vil blive imødegået med militære midler, og egentlige angrebsoperationer mod Sverige vil kræve betydelige styrker, som Warszawa-pagten kun kan tilvejebringe på bekostning af indsatsen i andre områder - for eksempel Centraleuropa. Sammenfattende vurderes derfor, at Sovjetunionen indledningsvis vil tilstræbe at respektere Sveriges neutralitet, samtidig med at visse styrker planlægges anvendt til afbalancering af svenske flåde- og flystyrker og til overvågning af deres aktivitet.

Strategisk doktrin og mål

HEM

12. Sovjetunionens sikkerhedspolitik afspejles i den militære doktrin, som på mange områder har vist sig både konstant og entydig. Sikring af moderlandet har højeste prioritet tæt fulgt af Warszawa-pagtens integritet og den sovjetiske dominans inden for Pagten. Krigen skal derfor føres på modstanderens territorium, og det strategiske initiativ vil give store og måske afgørende fordele til den part, der angriber først. Følgelig er offensiven af primær betydning, og et forebyggende angreb, uanset om det er konventionelt eller nukleart, betragtes ikke som en aggression, men som en defensiv handling med det formål at gribe det strategiske initiativ i en krig, som er fremtvunget af modstanderen.

HEM

13. Warszawapagtens overordnede strategiske mål i en krig mod NATO skønnes at være

- at forhindre et angreb på Sovjetunionens territorium,
- at ødelægge NATOs kampevne og -vilje og samtidig

- at bevare Warszawapagtens nukleare og konventionelle styrker samt deres operationsfrihed i størst mulig udstrækning. 1)

HEM

14. I konsekvens af doktrinen og den strategiske målsætning skønnes de militære styrker at have følgende opgaver:

- at forsvare Warszawapagtlandenes territorium og nukleare styrker,
- at forhindre NATOs anvendelse af nukleare våben,
- at forhindre NATOs tilførsel af forstærkninger til Europa,
- at nedkæmpe NATOs militære styrker og andre vigtige militære mål,
- at opnå kontrol med strategisk vigtige områder.

Strategiske operationer

HEM

15. Rammerne for Sovjetunionens strategiske planlægning er et antal TVD'er, 2) som kan være "maritime" eller "kontinentale". Udstrækningen af og grænserne mellem de enkelte TVD'er kan ændres i overensstemmelse med den strategiske situations udvikling og operationernes forløb. Inden for et TVD planlægges og gennemføres en eller flere "strategiske operationer" i en eller flere "strategiske retninger".

HEM

16. De strategiske operationer i en krig mellem Warszawapagten og NATO antages planlagt inden for følgende TVD'er (jf. tillæg A):

- TVD Nordvest omfattende Finland og den skandinaviske halvø, muligvis med undtagelse af Sydnorge, samt tilstødende farvande,
- TVD Vest 3) omfattende BALTAP-området og Centraleuropa indtil Alperne samt muligvis Sydnorge,
- TVD Sydvest omfattende Sydeuropa inklusive Tyrkiet og Middelhavet.

1) Nukleare forhold behandles i kapitel III.

2) TVD betyder "skueplads for krigshandlinger".

3) TVD Vest omtales i visse uklassificerede publikationer som "det centraleuropæiske operationsområde".

Storbritannien kan indgå i enten TVD Vest eller et maritimt TVD omfattende Nordatlanten. Det vurderes imidlertid, at der ikke er planlagt større luftbårne operationer eller landgangsoperationer mod Storbritannien i krigens første fase.

HEM

17. Det vurderes, at operationerne i TVD Vest vil blive ført i to strategiske retninger,

- Strategisk Retning Atlanten mod Centraleuropa og den franske Atlanterhavskyst,
- Strategisk Retning Nordsøen mod Holland, Nordvesttyskland og BALTAP-området.

Hovedretningen er Atlanten, og det strategiske mål vil være nedkæmpelse af NATOs hovedstyrker i Centraleuropa. For Strategisk Retning Nordsøen antages det strategiske mål at være sikring af den nordlige flanke for operationerne i Centraleuropa og etablering af herredømmet over adgangsvejene til Østersøen inklusive den tyske halvø.

Kommandoforhold

HEM

18. Beslutning om at indlede en krig vil blive truffet af det sovjetiske kommunistpartis Politbureau, som antagelig vil etablere et fælles politisk-militært organ til overordnet ledelse af den samlede krigsindsats, baseret på det i fredstid eksisterende Forsvarsråd med generalsekretæren som formand.

HEM

19. Den øverste militære kommandomyndighed, VGK, vil ligeledes blive ledet af generalsekretæren, der er udpeget som øverstkommanderende for Sovjetunionens væbnede styrker. VGK vil formentlig tilfælde bestå af forsvarsministeren, generalstabschefen, den øverstkommanderende for Warszawapagtens væbnede styrker, de fem sovjetiske værnsschefer og enkelte andre militære topledere. VGK forventes i krigstid at etablere et hovedkvarter (STAVKA) og udøve sin myndighed gennem generalstabens (GS).

HEM

20. VGK/GS vil have fuld kommando over de offensive strategiske styrker (jff. kapitel III) samt andre styrker, der ikke er tildelt underlagte myndigheder. Sådanne styrker omfatter blandt andet luft-

bårne styrker, lufttransportstyrker og hærstyrker, der indgår i den strategiske reserve (RVGK).

HEM

21. "Chefen for Warszawapagtens fælles væbnede Styrker" er den sovjetiske marskal Kulikov, og hovedkvarteret er placeret i Moskva. Staben omfatter formentlig ca. en trediedel ikke-sovjetisk personel; men alle betydningsfulde poster er besat af sovjetiske officerer. Dens opgaver i krigstid er ukendte; men antages ikke at omfatte egentlige føringsfunktioner.

HEM

22. I visse kontinentale TVD'er er der etableret en kommandomyndighed ¹⁾ til ledelse af de strategiske operationer. Det antages, at chefen vil have kommando over de sovjetiske og formentlig tillige ikke-sovjetiske styrker, som vil blive indsat inden for det pågældende TVD. Disse omfatter primært fronter og TVD-flystyrker; men chefen vil også kunne få tildelt andre styrker, herunder flådestyrker og luftbårne styrker, der skal indsættes inden for ansvarsområdet. Til trods for, at chefen leder operationerne, vil VGK/GS stadig, i overensstemmelse med sovjetiske føringsprincipper, kunne give direktiver direkte til de operative enheder.

HEM

23. Chefen for kommandomyndigheden i TVD Vest vurderes at være den sovjetiske marskal Ogarkov med hovedkvarter i Legnica, Polen. Sikrede faciliteter og kommunikationssystemer anses at være etableret, og staben anses at være i hvert fald delvis bemannet. Den vil dog muligvis i krigstid blive forstærket ved tilgang af personel fra GS.

HEM

24. De styrker, som er til rådighed for kommandomyndigheden i TVD Vest, omfatter Nordgruppen, GSST og Centralgruppen samt styrker formeret som fronter fra Hviderussiske og Karpatiske Militærdistrikter. Endvidere indgår Luftarmé Legnica og hele eller dele af

1) I NATO anvendes betegnelsen High Command Of Forces (HCOF), der af visse medlemslande betragtes som ensbetydende med "TVD-kommando". Det anses imidlertid endnu ikke for muligt at vurdere omfanget af de opgaver og beføjelser med hensyn til territoriale og logistiske opgaver, der er tillagt chefen for en HCOF. Der er endnu ikke fastlagt en dansk betegnelse for kommandomyndigheden.

Østersøflåden. Østersøflåden vil formentlig have de nationale øst-tyske og polske flåder underlagt. Endelig vurderes det, at styrker fra andre militærdistrikter, blandt andet Baltiske Militærdistrikt, kan indgå eller er designerede til at indgå. Østtyske, polske og czekoslovakiske felthærsenheder og taktiske flystyrker vil blive underlagt kommandomyndigheden, omend tidspunktet for underlæggelsen - i forhold til et konfliktudbrud - ikke kan vurderes for nærværende.

HEM

25. De operative styrker i et TVD omfatter fronter, luftarmeer og/eller flåder. En front udgør en stor gruppering af hærstyrker, i hovedsagen svarende til en vestlig armégruppe, men fronten råder desuden over egne taktiske flystyrker. Frontens styrke og sammensætning afhænger af dens opgave, men vil typisk omfatte tre til fem armeer, kampstøtteenheder (missiler, artilleri, helikoptere), jagerbombeflyenheder og luftforsvar. Styrkerne er i fredstid underlagt respektive grupper og militærdistrikter, som også vil formere fronthovedkvarterer i krigsorganisationen. De sovjetiske maritime styrker er allerede i fredstid organiseret i flåder, hvorefter Nordlige Flåde, Østersøflåden og Sortehavsflåden er baseret i NATOs interesseområde.

HEM

26. Operationerne i TVD Vest 1) forventes indledningsvis gennemført med to eller tre fronter i Strategisk Retning Atlanten og en front (Kystfronten) i Strategisk Retning Nordsøen. Hele eller dele af Østersøflåden vil blive indsat i snævert samarbejde med Kystfronten.

HEM

27. Kystfronten vil formentlig omfatte hær- og flystyrker fra DDR, Polen og Sovjetunionen. Dette indebærer komplicerede kommandoforhold, som afviger stærkt fra den fredsmæssige struktur 2). Warszawapagtens eksisterende kommunikationssystemer giver teknisk mulighed for en hurtig omstilling til krigsorganisation og for en fleksibel ledelse af operationerne. Det er imidlertid ikke konstateret, at organisationen eller væsentlige dele af den er blevet afprøvet under øvelser, og det vurderes, at etablering af et effek-

1) Se tillæg C.

2) Se kapitel XI.

tivt kommandosystem i Strategisk Retning Nordsøen vil tage en vis tid og være en meget betydningsfuld varslingsindikator. Den fortsatte udvikling af kommandostrukturen i TVD VEST vil lette overgangen fra den fredsmæssige struktur til krigsorganisation. Denne udvikling vil have indflydelse på varslingsmulighederne.

HEM

28. Det kan ikke vurderes, hvor eller af hvem Kystfrontens hovedkvarter vil blive formeret. I de fleste tilfælde påregnes fronthovedkvarterer opstillet af stabe fra sovjetiske militardistrikter eller grupper. Vestfrontens hovedkvarter vurderes således at ville blive formeret af hovedkvarteret for Gruppen af sovjetiske styrker i Tyskland (GSST); men der er ingen indikationer på, hvilken af de øvrige eksisterende stabe, der skal lede Kystfrontens operationer. Det er ligeledes uklart, hvorledes samvirket mellem front- og flådestyrkerne etableres. De østtyske og polske flådestyrker vil antagelig være underlagt Østersøflåden, og operativ kommando af de maritime operationer vil blive udøvet fra dennes hovedkvarter i Kaliningrad. Det er dog muligt, at der vil blive etableret et frem-skudt, fælles hovedkvarter til ledelse af amfibieoperationer mod BALTAP-området.

HEM

29. I Polen og DDR findes adskillige store, sikrede kommandostationsfaciliteter. Der imidlertid ikke under øvelser konstateret tegn på, at disse anlæg er udpeget til brug for bestemte stabe, og det vurderes, at de må betragtes som alternative hovedkvarterer for forskellige myndigheder, herunder Kystfronten.

Afklassificeret

BLANK

Kapitel III

Kernevåbenoperationer

Generelt

TTJ

1. Inden for Warszawapagten råder alene Sovjetunionen over kernevåben, medens alle Pagtens medlemslande råder over visse typer af leveringsmidler.

HEM

2. Der er hidtil ikke med sikkerhed konstateret tilstedeværelse af nukleare ladninger uden for Sovjetunionen. På baggrund af det generelt høje beredskab, som opretholdes ved Warszawapagtstyrkerne i de forreste områder, og sovjetledernes opfattelse af, at en krig mod NATO hurtigt kan eskalere, er det imidlertid mest sandsynligt, at i hvert fald en del af ladningerne til de taktiske våbensystemer allerede i fredstid er placeret i samme geografiske områder som fremføringsmidlerne.

I visse ikke-sovjetiske Warszawapagtlande, blandt andre Polen og DDR, findes da også installationer, som er beliggende i nærheden af militære flyvepladser eller missilenhedernes garnisoner, og som vurderes at være depoter til oplægning af nukleare våben/ladninger.

Terminologi

UKL

3. Efter sovjetisk militærdoktrin henregnes alle nukleare våbensystemer med rækkevidde på 1.000 km og derover til kategorien "strategiske nukleare virkemidler". Våben med kortere rækkevidde henføres til de operative og taktiske niveauer uden særlig inddeling. I omtale af våbensystemer på frontniveau, f.eks. SS-12/22 SCALEBOARD, anvendes dog også betegnelsen "operativ-taktiske nukleare våben". I forhandlingssammenhæng betragter sovjetlederne alle våbensystemer, der kan række mål i Sovjetunionen, som strategiske.

4. I NATO anvendes følgende betegnelser:

- ICBM - (intercontinental ballistic missiles) Rækkevidde over 5.500 km.
- IRBM - (intermediate range ballistic missiles) Rækkevidde 3.000-5.500 km.
- MRBM - (medium range ballistic missiles) Rækkevidde 1.000-3.000 km.
- SRBM - (short range ballistic missiles) Rækkevidde indtil 1.000 km.
- SLBM - (submarine launched ballistic missiles) Ingen rækkeviddeopdeling.

UKL

5. "Intermediate range nuclear forces" (INF) betegner i vestlig terminologi våbensystemer med rækkevidde mellem 5.500 km og 150 km. Dette udtryk kan ikke umiddelbart overføres til sovjetisk terminologi. Den nu indgåede INF-aftale omfatter våbensystemer med rækkevidde fra 500 km til 5.500 km, og omfatter således følgende sovjetiske systemer: SS-20, SS-4, SS-12/22 og SS-23.

TTJ

6. Nærværende kapitel omhandler hovedsagelig sådanne leveringsmidler, som kan indsættes i det europæiske område, uanset deres indpasning i den anførte terminologi.

Warszawapagtens kernevåbensystemer

7. Strategiske ballistiske missiler

HEM

De strategiske Rakettropper (SRT) råder over følgende missiler, alle stationeret i Sovjetunionen:

- ca. 1.400 ICBM af typerne SS-11, -13, -17, -18, -19 og -25. De har en rækkevidde på 9-11.000 km og fra et til ti sprænghoveder (i alt ca. 7.000). De er primært rettet mod Nordamerika og Kina og forventes ikke indsat mod mål i Europa.
- 112 MRBM af typen SS-4. De har en rækkevidde på 2.000 km og hver et sprænghovede. De vurderes hovedsagelig indsat mod mål i Vesteuropa.
- 441 IRBM af typen SS-20. De har en rækkevidde på ca. 5.000 km og tre individuelt styrbare sprænghoveder. Afskydnings-

ramperne er mobile og kan genlades. Der antages at være op-
lagt mindst et ekstra missil til hver. Den udbygning af ba-
serne i Sovjetunionens vestlige militærdistrikter, som blev
indledt i 1984/85, er ophørt, og der er uændret ca. 250 ram-
per, som antages at være beregnet til indsættelse mod mål i
Europa. Indtil INF-aftalen er udmøntet i en reel destruk-
tion af de omhandlede missilsystemer opretholdes truslen
som anført.

HEM

8. Den sovjetiske flåde råder over i alt ca. 980 ubådsbaserede,
ballistiske missiler (SLBM) af typerne SS-N-5, -6, -8, -17, -18,
-20 og -23. De har fra et til ni spræghoveder og er placeret på
ubåde tilhørende den sovjetiske Stillehavsflåde og Nordlige Flåde
samt på 6 GOLF II (i alt 18 SS-N-5 med en rækkevidde på indtil
1.400 km), som er stationeret i Østersøen. Bortset fra sidstnævnte
antages, at alle SLBM planlægges indsat mod mål uden for Europa,
primært i Nordamerika.

HEM

9. Strategiske krydsermissiler

Sovjetunionen har udviklet en familie af langtrækkende kryd-
sermissiler (LRCM) til anvendelse med nuklear ladning mod jordmål.
Den omfatter en landbaseret version (SS-X-4), en skibsbaseret ver-
sion (SS-NX-21) og en flybåret version (AS-15), alle subsoniske
med en rækkevidde på ca. 3.000 km.

SS-X-4 vil blive deployeret på mobile afskydningsramper i lig-
hed med NATOs krydsermissiler i Europa. Prøveflyvning er gennem-
ført, og SS-X-4 er under operativ deployering.

SS-NX-21 er prøvefløjet fra en modificeret VICTOR III ubåd,
og deployering vurderes at være nært forestående. Det menes, at
missilet kan afskydes fra et 53 cm torpedorør; men da indsættelsen
antages at kræve avancerede C³ faciliteter, forventes SS-NX-21 kun
deployeret på VICTOR III og nyere typer.

AS-15 er operativt deployeret på foreløbig ca. 40 BEAR H bom-
befly, underlagt Moskva Bombeluftarmé.

Hovedformålet med disse tre våbensystemer vurderes at være
indsættelse mod mål i Europa inklusive Storbritannien; men anven-
delse mod Nordamerika kan ikke udelukkes for SS-NX-21 og AS-15.

Derudover er et større, supersonisk krydsermissil under udvik-
ling i en ubådsbaseret version (SS-NX-24), som er prøvefløjet fra

en modificeret YANKEE klasse.

TTJ

10. Ballistisk missilforsvar

Sovjetunionen har verdens eneste operative ABM-system 1) placeret rundt om Moskva. Det består af ABM-missiler (GALOSH) og et udstrakt radarnet til varslings, sporing og engagement af ballistiske missiler samt et satellitbåret varslingsystem, der konstant overvåger USAs strategiske missilbaser.

ABM-systemet er under modernisering blandt andet med konstruktion af nye siloer, som vurderes at skulle anvendes til et mere effektivt missil.

11. Landbaserede, korttrækkende ballistiske missiler

HEM

Warszawapagtens hærstyrker råder over flere typer korttrækkende, ballistiske missiler (SRBM), som primært er beregnet til fremføring af kernevåben.

På frontniveau findes SS-12/22 (SCALEBOARD), som har en rækkevidde på 900 - 1.000 km. Det er fuldt mobilt og har tidligere kun været garnisoneret inden for Sovjetunionens grænser; men siden 1984 har to brigader med formentlig i alt 30 missilstyr (TEL) 2) og en brigade med formentlig 18 TEL været deployeret til henholdsvis DDR og CSSR. SS-12/22 kan tænkes indsat mod mål på dansk territorium, eventuelt med ikke-nuklear ladning, idet præcisionen vurderes tilstrækkelig til effektiv levering af såvel kemiske som moderne konventionelle våben.

HEM

12. På front- og arméniveau er standardvåbnet det styrede missil SCUD, som har en rækkevidde på ca. 300 km. Ved hærstyrkerne i DDR, Polen og Sovjetunionens vestlige militærdistrikter findes i alt 298 SCUD TEL, heraf 130 i DDR.

Det har i flere år været ventet, at SCUD ville blive afløst af en ny type (SS-23) med større præcision og længere rækkevidde; hvilket dog endnu kun er konstateret ved 28. Armé i BEMD og i løbet af 1987 ved De sovjetiske styrker i Tyskland, GSST.

1) ABM: Anti Ballistic Missile.

2) TEL: Transporter Erector Launcher.

13. Som standardvåben på divisionsniveau er FROG ved at blive udskiftet med det styrede missil SS-21, der har en rækkevidde på ca. 120 km og så stor træfsikkerhed, at det også skønnes anvendeligt med ikke-nuklear ladning, for eksempel C-kampstoffer. Det vurderes, at SS-21 er indført ved de fleste sovjetiske divisioner i DDR og ved en østtysk division (9. Panserdivision) samt senest ved en polsk division (20. PNDIV).

HEM

14. Foruden missiler kan nyere typer artilleri og morterer med kaliber over 150 mm anvendes til fremføring af kernevåben. Produktion af nuklear ammunition samt øvelser med simuleret affyring af A-granater er konstateret.

15. Skibsbaserede våbensystemer

HEM

Ud over de i pkt. 8 nævnte GOLF II ubåde råder Warszawapagtenens flådestyrker i Østersøen over følgende våbensystemer, der kan anvende såvel nukleare som konventionelle ladninger:

- 3 JULIETT ubåde med i alt 12 stk. SS-N-3a missiler, der har en rækkevidde på ca. 400 km,
- 1 KYNDA missilkrydser med 16 stk. SS-N-3b missiler, der har en rækkevidde på 315 km,
- 7 NANUCHKA missilkorvetter med i alt 42 stk. SS-N-9 missiler (forventes ikke anvendt med nuklear ladning),
- 2 SVERDLOV krydsere med 152 mm artilleri,
- 3 KASHIN missiljagere med i alt 96 stk. SA-N-1 missiler,
- 1 KOTLIN SAM missiljager med 16 stk. SA-N-1 missiler.

Disse våben vurderes primært anvendt taktisk mod sømål, og selv om indsættelse af SS-N-3 med nuklear ladning mod landmål ikke helt kan udelukkes, må det betragtes som en fjerntliggende mulighed.

HEM

16. Alle Østersøflådens ubåde må forventes at medføre en eller flere torpedoer med atomladning, ligesom dybdebomber, også til luftkastning, findes med atomladning. Anvendelse af sådanne våben i Østersøen anses dog for mindre sandsynligt på grund af den ukontrollable forurening ved en undervandsekspllosion. Der findes også miner med atomladning, men tilsyneladende kun som kontrollerede kabelminer, der kun anvendes til rent defensive opgaver i sovjetisk

17. Foruden Østersøflådens organisatoriske enheder findes der normalt i Østersøområdet et mindre antal store sovjetiske orlogsskibe tilhørende andre flåder (eller nybygninger), som vil kunne medføre nukleare våben.

18. Flybårne våbensystemer

HEM

Foruden de i pkt. 9 nævnte BEAR H vil fly af nedennævnte typer, som alle indgår i truslen mod Danmark, kunne fremføre såvel nukleare som konventionelle våben:

<u>TYPE</u>	<u>VÅBENSYSTEM</u>
BLINDER-A	bomber
BADGER-C	missiler (AS-2/-6)
BADGER-G	bomber/missiler (AS-5/-6)
BACKFIRE	bomber/missiler (AS-4)
FITTER-A/C	bomber/missiler (AS-7/-9)
FLOGGER-D/J	bomber/missiler (AS-7/-10/ -12/-14)
FENCER	bomber/missiler (AS-7/-9/ -10/-11/-14)

Kernevåbendoktrin

FTR

19. Sovjetlederne betragter kernevåben som en afgørende del af Sovjetunionens militære magt. Den militære doktrin pointerer kernevåbnenes afgørende rolle og fremhæver betydningen af det strategiske initiativ også på det nukleare område.

Sovjetlederne erkender imidlertid også kernevåbnenes propagandamæssige betydning og den kendsgerning, at de udgør Vestens ultimative forsvarsmiddel. Man angriber derfor den vestlige strategi og erklærer, at Sovjetunionen ikke vil være den første til at anvende kernevåben.

Det er i denne sammenhang ikke muligt at afgøre, om officielle erklæringer og debatindlæg tjener propagandaformål, eller om de er udtryk for en reel holdning.

20. Det fremgår af doktrinen, at en krig mellem Warszawapagten og NATO forudses at kunne eskalere til nukleart niveau og medføre udveksling af interkontinentale kernevåben. I den militærfaglige debat gives der imidlertid tillige udtryk for, at en atomkrig ikke er uundgåelig, hvilket indikerer, at Sovjetunionen håber at kunne undgå eskalation og vil forsøge at afgøre krigen hurtigt og alene med konventionelle midler. Dette skal ses i sammenhæng med den konventionelle våbentekniske udvikling, der har forbedret Warszawapagtstyrkernes evne til at gennemføre hurtige, offensive operationer.

TTJ

21. Skønt sovjetlederne offentligt angriber vestlige doktriner, om at anvendelse af kernevåben kan begrænses til det taktiske niveau, og hævder, at en kernevåbenkrig uundgåeligt vil eskalere til globalt, strategisk niveau, tilkendegiver doktrindebatten også muligheden for en indledningsvis begrænset atomkrig.

FTR

22. I konsekvens heraf fremhæves det ofte, at de væbnede styrker skal være i stand til at udkæmpe og vinde en krig på ethvert niveau. Siden midten af 1960'erne har sovjetlederne tilstræbt at opbygge denne evne, og kravet om at kunne gennemføre både nukleare og konventionelle operationer afspejles tydeligt i de sovjetiske styrkers organisation og uddannelse. Selv om begreberne "flexible response" og "begrænset atomkrig" ikke officielt accepteres i doktrinen, må det vurderes, at Warszawapagten bestræber sig på at udvikle og vedligeholde den nødvendige fleksibilitet til at kunne føre krig på forskellige niveauer med eller uden anvendelse af nukleare og andre masseødelæggelsesvåben.

FTR

23. Uanset muligheden for en indledende, konventionel fase og ønsket om at undgå eskalation vil indsættelse af nukleare våben på alle niveauer utvivlsomt være forberedt allerede fra krigens begyndelse. De nukleare enheder opretholder et højt beredskab med henblik på dels at sikre egen overlevelse, dels at kunne indsættes omgående.

FTR

24. Kriteriet for beslutningen om første anvendelse kendes ikke med sikkerhed. Det fremgår imidlertid af officielle, sovjetiske ud-

talelser, at alle nødvendige ressourcer, herunder i værste fald også kernevåben, vil blive indsat for at sikre sejren i tilfælde af en storkonflikt.

Begrundelsen for en beslutning kan være erkendelse af

- at de strategiske mål ikke kan nås med konventionelle midler, eller
- at NATO har besluttet at anvende kernevåben for at afværge et nederlag.

FTR

25. Til trods for gentagne erklæringer om, at Sovjetunionen ikke vil være den første, der anvender kernevåben, må det antages, at sovjetlederne trods risikoen for gengældelse og eskalation vil tilstræbe at komme NATO i forkøbet med et "pre-emptive strike", hvis de vurderer, at en kernevåbenkrig er uundgåelig.

FTR

26. Warszawapagtens første indsættelse af nukleare våben vil uanset tidspunkt og niveau forudsætte bemyndigelse/ordre fra Sovjetunionens øverste, politiske ledelse. Efterfølgende indsættelse på det operative og det taktiske niveau inden for samme TVD antages at blive delegeret til front-/flåde- og muligvis arméchefer.

Det antages, at de første nukleare operationer vil omfatte samtidige angreb på et stort antal mål; men det kan ikke udelukkes, at de vil være geografisk begrænsede i et forsøg på at undgå eskalation til strategisk niveau.

FTR

27. I modsætning til den vestlige opfattelse af taktiske atomvåben som et ildstøttemiddel anses disse på sovjetisk side for et selvstændigt, afgørende kampmiddel, og i en nuklear fase har de konventionelle operationer karakter af opfølgning.

Målene for det første nukleare angreb vurderes at være modstanderens

- nukleare lagre og fremføringsmidler,
- væsentligste kampstyrker,
- kommando- og kontrolsystem,
- kampstillinger i tyngdeaksen for det opfølgende, konventionelle angreb og
- store forsyningsområder.

Warszawapagtens hærstyrker

Generelt

HEM

1. Warszawapagtens hærstyrker omfatter ca. 3,6 millioner mand, organiseret i et stort antal enheder.

Den grundlæggende troppeenhed er divisionen. Ved kampenhederne skelnes mellem motoriseret infanteridivision eller mekaniseret division (Polen), panserdivision, luftbåren division og marineinfanteridivision. Dertil kommer et antal selvstændige kampregimenter og brigader, blandt andet marineinfanteribrigaden/landgangsbrigaden, luftbårne og luftlandestormbrigader. Der kendes omkring 250 divisioner, hvoraf 55 er ikke-sovjetiske.

Mindre end halvdelen af de 250 divisioner er kampklare i fredstid.

Motoriserede infanteridivisioner/mekaniserede divisioner og panserdivisioner organiseres i armeer, der omfatter tre til fem divisioner samt kampstøtte- og støtteenheder.

TTJ

2. For at kunne vurdere den potentielle trussel mod Danmark er det nødvendigt at analysere ikke blot de hærstyrker, der er disloceret i Østersøområdet, men også styrker i andre geografiske områder, hvor der sker en udvikling hvad angår organisation, materiel og taktik, der vil påvirke situationen i vores område.

Hærstyrker i Østersøområdet

HEM

3. Sovjetiske hærstyrker

De sovjetiske hærstyrker i Østersøområdet omfatter:

- Gruppen af Sovjetiske Styrker i Tyskland (GSST)
- Gruppen af Sovjetiske Styrker i Polen (Nordgruppen) (NG)
- Styrkerne i Baltiske Militærdistrikt (BAMD).

I de anførte områder er der i alt disloceret 33 kampdivisioner fordelt som følger:

Område	Motoriserede Infanteri- divisioner	Panser- divisioner	Luftbårne divisioner
GSST	8	11	
NG	1	1	
BAMDb)	7	3a)	2a)

a) Heraf en uddannelsesdivision.

b) I Østersøområdet er der herudover disloceret en marineinfanteribrigade, der er tilknyttet Østersøflåden.

Det skal fremhæves, at der både i GSST og BAMD er opstillet en luftlandestormbrigade på frontniveau. Desuden at flere armeer har underlagt en luftlandestormbataljon. Dette gælder f.eks. for alle fem armeer i GSST.

Disloceringen af de anførte divisioner fremgår af tillæg D-F.

Uden for Østersøområdet har styrkerne i Hviderussiske Militærdistrikt (11 divisioner) og Karpatiske Militærdistrikt (12 divisioner) navnlig interesse for Danmark f.s.v.a. varslingsindikationer og udviklingstendenser.

I Sovjetunionen vest for Ural er der endvidere disloceret seks luftbårne divisioner, hvoraf en p.t. er deployeret til Afghanistan.

HEM

4. Østtyske hærstyrker

De østtyske hærstyrker omfatter i alt 11 divisioner. Heraf er de fem mobiliseringsdivisioner, hvoraf en division er under opbygning.

5. Armé, opstillet af MD V, består af en panserdivision og fire motoriserede infanteridivisioner (heraf to mobiliseringsdivisioner).

3. Armé, opstillet af MD III, består af en panserdivision og fem motoriserede infanteridivisioner (heraf tre mobiliseringsdivisioner).

Militærdistrikterne, som i fredstid varetager alle opgaver i relation til underlagte styrker, opstiller arméstabene og vareta-

ger herudover opgaver i forbindelse med det territoriale forsvar.

DDR råder over en luftbåren styrke af bataljonsstørrelse. Bataljonens opgave vurderes primært at være fjernopklaring, men den er også observeret brugt som luftlandestormenhed (kompagnistørrelse).

DDR råder ikke over specielle landgangsstyrker som Polen og Sovjetunionen. Siden 1982 har et motoriseret infanteriregiment indøvet ind- og udladning på/fra landgangsskibe. Det vurderes ikke at have en sådan træningstilstand på det amfibiske område, at det kan deltage i egentlig amfibiske operationer, men nok landsættes på en uforsvaret strand.

Disloceringen af de anførte divisioner fremgår af tillæg G.

HEM

5. Polske hærstyrker

De polske styrker er opdelt i "Ydre Front" og "Indre Front". Betegnelserne må ikke forveksles med det sovjetiske "front" begreb (se Kapitel II). Det vurderes, at "Ydre Front"-styrkerne planlægges indsat i offensive opgaver inden for TVD Vest; medens "Indre Front"-styrkerne indgår i det polske territorialforsvar.

"Ydre Front"-styrkerne omfatter tretten divisioner formeret i tre armeer og to specialbrigader. To af armeerne består af fem divisioner (panserdivisioner og mekaniserede divisioner). Den tredje armé består af tre mekaniserede divisioner. Polen er opdelt i tre militærdistrikter, som i fredstid varetager alle opgaver i relation til underlagte styrker. Endvidere vurderes militærdistrikterne at opstille de tre arméstabe.

Den luftbårne brigade, som er underlagt forsvarsministeriet, kan ikke styrkemæssigt sammenlignes med tilsvarende sovjetiske enheder, idet den ikke råder over pansrede køretøjer, ligesom kampstøttemidlerne er af begrænset omfang. Det vurderes, at brigaden indsættes i bataljonskampgrupper eller muligvis kompagnikampgrupper.

Landgangsbrigaden, som er en hærenhed underlagt forsvarsministeriet, kan formere tre regimentskampgrupper eller taktiske landgangsstyrker.

Landgangsbrigaden har en sekundær rolle som kystforsvarsenhed.

Disloceringen af de anførte enheder fremgår af tillæg H.

6. De sovjetiske, polske og østtyske divisioner er organiseret efter de samme principper. Dog er de sovjetiske divisioner lidt større end de polske og østtyske. Således er den sovjetiske motoriserede infanteridivision på ca. 13.200, medens de tilsvarende østtyske og polske er på ca. 11.000 mand. Den sovjetiske panserdivision består af ca. 11.200 mand, den østtyske af ca. 9.300 mand og den polske af ca. 8.700 mand. De sovjetiske luftbårne divisioner består af ca. 7.000 mand, den polske luftbårne brigade består af ca. 3.500 mand, og den polske landgangsbrigade består af ca. 5.300 mand. En sovjetisk marineinfanteribrigade er på ca. 3.000 mand.

Materiel

7. Generelt sker der en løbende kvalitativ fornyelse af materiellet i Warszawapagten. Denne fornyelse er mest markant ved de sovjetiske og østtyske hærstyrker og i mindre grad ved de polske. For nogle materielområder er der også sket en kvantitativ forøgelse, specielt hvad angår artilleri og panserværn ved de sovjetiske og østtyske styrker, men tempoet er i de sidste par år også steget ved de polske styrker.

Tilgangen af moderne materiel viser, at mobilitet, ildkraft og beskyttelse fortsat er de prioriterede områder. Specielt ildstøtten, der som ovenfor nævnt er steget både kvalitativt og kvantitativt, har haft WP interesse. Rent organisatorisk har det betydet tilførsel af selvkørende artilleri til bl.a. panserenhederne samt en væsentlig forøgelse af ildkraften over divisionsniveau. Tildelingen af helikoptere på divisionsniveau og højere til ildstøtte og/eller landsætninger er nu også gennemført overalt i GSST og er ved at blive indført i DDR og Polen.

Ved tildeling af nyt materiel til de sovjetiske styrker er der en klar prioritering. Det nye materiel tilgår normalt styrkerne i følgende prioritetsorden,

- de vestlige militærdistrikter, GSST, Afghanistan og Fjernøstlige Militærdistrikt,
- de øvrige grupper (Nordgruppen, Centralgruppen og Sydgruppen) og endelig

- resterende militærdistrikter.

Sammenlignes de østtyske og polske nationale styrker, er det tydeligt, at de østtyske styrker generelt har mere moderne materiel end de polske.

Fredstidsstatus for Warszawapagtens hærstyrker

HEM

8. Det operative beredskab i fredstid ved Warszawapagtlandenes hærenheder er forskelligt med hensyn til såvel personelstyrke, våben og materiel som uddannelsesniveau.

Som planlægningsgrundlag har NATO derfor opdelt Warszawapagtens kampenheder, d.v.s. divisioner og brigader i kategorier, der tager hensyn til de ovenfor nævnte forhold.

Det fremgår af det følgende, at der i forhold til tidligere er sket en yderligere inddeling af kategorierne A og C samt indført kategorien D for mobiliseringsenheder.

I forbindelse med de enkelte kategorier er anført mobiliseringstider for enhederne. Disse tider er kun udtryk for det tidsforbrug, der er fra mobiliseringstidspunkt til forlægning kan påbegyndes. D.v.s. at kampevne - hvilket især er af interesse for de lavere kategorier - ikke indgår i vurderingen.

Kategori A

Enhedernes personelstyrke er på 75% eller derover af den organisatoriske krigsstyrke.

De har alt organisatorisk materiel og normalt af nyeste generation.

Kategori A1

Enhedernes personelstyrke er på 95% eller derover af den organisatoriske krigsstyrke.

Der findes for tiden ikke enheder i denne kategori.

Kategori A1 enheder kræver minimal eller ingen mobilisering og er klar til forlægning i løbet af få timer.

Kategori A2

Enhedernes personelstyrke er fra 75% - 95% af den organisatoriske krigsstyrke.

Kategori A2 enheder er klar til forlægning i løbet af ca. 24 timer.

Kategori B

Enhedernes personelstyrke er fra 50 - 75% af den organisatoriske krigsstyrke.

Generelt har de alt organisatorisk kampmateriel, ofte af den nyeste generation, men vil i nogle tilfælde mangle noget af materiellet i de faglige enheder.

Selv om de behøver reservister og noget materiel til de faglige enheder for at opnå fuld krigsstyrke, kan de påregnes at være til rådighed for en tidlig indsættelse.

Kategori B enheder er klar til forlægning i løbet af ca. 48 timer.

Kategori C

Enhedernes personelstyrke er fra 5 - 50% af den organisatoriske krigsstyrke.

De har det vigtigste kampmateriel, men det er i nogle tilfælde af ældre dato og noget materiel mangler.

Generelt er der mangel på materiel i de faglige enheder.

Kategori C1

Enhedernes personelstyrke er fra 25 - 50% af den organisatoriske krigsstyrke.

Generelt er de de bedst udrustede af kategori C enhederne.

De har det meste af de vigtigste kampafgørende materielgenstande, men nogle af disse er af ældre dato. De kan også have mangler i specifikke materielgenstande som f.eks. pansrede mandskabsvogne og forsyningskøretøjer.

Kategori C1 enheder er klar til forlægning i løbet af mindre end 72 timer.

Kategori C2

Enhedernes personelstyrke er fra 5 - 25% af den organisatoriske krigsstyrke.

De har det meste af de kampafgørende materielgenstande, men meget er af ældre dato. De har større materielmangler i de faglige enheder end C1 enhederne.

Kategori C2 enheder kan være klar til forlægning i løbet af 72 timer, hvis en tidlig indsættelse kræver det, ellers vil det tage op til syv dage.

Kategori D

Enhederne er ikke aktiverede og personelstyrken er fra 0 - 5% af den organisatoriske krigsstyrke.

Materiellet er forskelligt i type og sammensætning afhængig af den geografiske placering i WP-landene.

De kan være kolokerede med aktive divisioner eller være placeret uafhængig af andre, hvilket så medfører, at flere hundrede personer er fast tilknyttet enheden til vedligeholdelse af materiellet. De har generelt alle kampvogne og alt artilleri. Ved de nationale styrker i DDR danner underofficerskolerne kernen i mobiliseringsdivisionerne, hvilket betyder, at divisionen har en højere procent af personel incl. stab end de sovjetiske mobiliseringsdivisioner. Desuden er en del af materiellet konstant aktiveret.

Kategori D enheder er klar til forlægning i løbet af syv dage eller mere, dog kan visse kategori D enheder i det forreste område være klar til forlægning i løbet af 72 timer, hvis det kræves.

9. Kategoriseringen for de i pkt. 3, 4 og 5 anførte enheder.

Tilhørsforhold Enhedstyper	Sovjetiske			Østtyske	Polske
	GSST	NG	BAMD		
<u>Panserdivisioner</u>	11/A2	1/A2	-	2/A2	5/A2
	-	-	1/B	-	-
	-	-	2/C1	-	-
Total	11	1	3	2	5
<u>Motoriserede/meka- niserede divisioner</u>	8/A2	1/A2	-	4/A2	3/A2
	-	-	1/B	-	3/C1
	-	-	6/C2	5/D	2/C2
Total	8	1	7	9	8
<u>Luftbårne divisioner¹⁾</u>	-	-	1/A2	-	1/A2 ²⁾
	-	-	1/C1	-	-
Total			2		1
<u>Luftlandestormbrigader</u>	1/A2	-	1/A2	-	-
Total	1		1		
<u>Landgangsbrigader</u>	-	-	-	-	1/A2
Total					1
<u>Marineinfanteribrigader³⁾</u>	-	-	1/A2	-	-
Total			1		

Signatur: 3/C2 = tre enheder af kategori C2.

1) Der er udover de to luftbårne divisioner seks luftbårne divisioner (A2) i det øvrige Sovjet, der kan indsættes i Vesteuropa.

2) 6. polske Luftbårne Brigade.

3) Underlagt Den sovjetiske Flåde.

10. Generelt

Uddannelsen i Warszawapagtens hærstyrker er baseret på sovjetiske principper og doktriner med de modifikationer, som forskelle i tjenestetid og udrustning nødvendiggør.

Warszawapagtens hærstyrker er overvejende baseret på værnepligtige med 18-24 måneders tjenestetid. Den egentlige militærtjeneste ved de stående styrker forberedes gennem førmilitær uddannelse og følges op gennem reservistindkaldelser af meget svingende kvalitet efter hjemsendelsen.

Ved de sovjetiske, polske og østtyske styrker finder indkaldelser og hjemsendelser sted to gange årligt.

FTR

11. Uddannelsesmønster

Ved GSST og NG gennemføres personeludskiftning i april/maj og oktober/november. Udskiftningen, der strækker sig over to-tre uger, omfatter ca. 100.000 mand pr. halvår og sker for hovedparten af personellet vedkommende med civile fly (AEROFLOT) og den resterende del med tog. De sovjetiske værnepligtiges tjenestetid er 24 måneder og opdeles i fire uddannelsesperioder af seks måneders varighed. De værnepligtige, som ved indkaldelsen er udpeget til at gennemgå en befalingsmandsuddannelse til sergent eller en specialistuddannelse (f.eks. KVG/BMP-kørere, kampvognsskytte eller -hjælper) gennemgår et kursus af seks måneders varighed, hvorefter de tilgår de enheder, hvor de skal forrette tjeneste de resterende tre uddannelsesperioder. Øvrige værnepligtige tilgår deres enheder straks efter indkaldelsen. Medens man tidligere på bataljonsniveau blandede flere indkaldelseshold i kompagnierne, samles de nye rekrutter nu i enkelte kompagnier, hvilket giver mulighed for en langt mere rationel uddannelse i kamp- og kampstøtteenhederne.

Den væsentligste del af enkeltmandsuddannelsen, herunder kamp- og funktionsuddannelsen, samt enhedsuddannelsen indtil bataljonsniveau gennemføres i løbet af den første seks måneders uddannelsesperiode. I de følgende uddannelsesperioder gennemføres repetition af det indlærte stof, videregående kamp- og funktionsuddannelse og enhedsuddannelse over bataljonsniveau. Da alle værnepligtige er tjenstgørende ved deres stamenhed i mindst tre seks måneders perioder, kan uddannelse i såvel primære som sekundære funktioner tilgo-

deses, men det sidste finder dog sjældent sted.

Uddannelsen på delings-, kompagni- og bataljonsniveau prioriteres således:

- kampuddannelse/kampeksercits
- simple taktiske øvelser, og
- simple enhedsskydninger ofte i fortsættelse af en taktisk øvelse.

De taktiske øvelser og skydninger er som oftest "standardøvelser/skydninger", som primært foregår i garnisonsnære områder. Enhedsskydninger på bataljonsniveau gennemføres dog i forbindelse med udrykning til de større øvelsesområder. Øvelser på dette niveau gennemføres ofte som forøvelser ("opvarmning") til øvelser på højere niveauer.

På regimentsniveau er vægten lagt på stabs- og kommandoøvelser samt feltøvelser. Feltøvelserne gennemføres primært som standardøvelser, hvor emnerne, der øves, hovedsageligt er angreb, flodovergang, kamp under A- og/eller C-forhold m.v.. I disse øvelser, der ofte er topartiøvelser, lægges vægt på anvendelse af fly og helikoptere i nærstøtterollen samt indsættelse af helikopterbåret almindeligt infanteri eller luftlandestormenheder. Øvelserne, der normalt ledes af divisionsstaben, kan være selvstændige øvelser eller indgå som et led i en øvelse på divisionsniveau eller højere niveau. Ofte gennemfører divisionen en stabs- og kommandoøvelse med sine dispositionsenheder, hvorunder et af regimenterne afvikler en feltøvelse. Dele af divisionens kampstøtteenheder bliver ofte øvet i forbindelse med regimentsøvelser. Derimod er det uhyre sjældent, at faglige enheder bliver øvet i forbindelse med disse øvelser.

Øvelserne på divisionsniveau er kendetegnet ved en øget kompleksitet. Det skal forstås således, at en divisionsøvelse udnyttes til gennemførelse af en blanding af flere øvelsestyper. De enkelte dispositionsenheder kan eksempelvis have hver sit øvelsesskema. Et regiment øver angreb som 1. echelonstyrke, et andet regiment indsettes til forfølgning og ender op på et øvelsesområde, hvor en af bataljonerne gennemfører en enhedsskydning. Artillerienhederne indgår i øvelsen men øver måske et særligt artilleritaktisk emne. Armeens kampstøtteenheder øves ofte i forbindelse med divisionsøvelser.

Feltøvelser på regimentsniveau finder sted ca. to gange år-

ligt, hvorimod feltøvelser på divisionsniveau for de fleste divisioners vedkommende finder sted maksimalt en gang om året, og deltagelse af samtlige divisionens dispositionsenheder er meget sjælden.

Øvelser over divisionsniveau afvikles primært som stabs- og kommandoøvelser, og den kompleksitet, der kendetegner divisionsøvelserne, er også fremtrædende på eksempelvis arméniveau. I en stabs- og kommandoøvelse på arméniveau indgår ofte feltøvelser på divisions- og regimentsniveau. Større øvelser, hvor to eller flere nationer deltager, har ofte karakter af demonstrationer og savner som oftest en fælles føringstruktur.

Uddannelsesmønstret ved de østtyske og polske hærstyrker er i store træk i overensstemmelse med det for sovjetiske styrker beskrevne.

Tjenestetiden ved de polske hærstyrker er 24 måneder og indkaldelse/hjemsendelse finder sted halvårligt, henholdsvis medio april og medio oktober.

Tjenestetiden ved de østtyske hærstyrker er 18 måneder og indkaldelse/hjemsendelse finder sted omkring månedsskiftet april/maj og oktober/november. Det skal bemærkes, at intet tyder på et ringere uddannelsesstade for den østtyske soldat på trods af kortere tjenestetid i forhold til såvel sovjetiske som polske soldater.

Det vurderes, at de østtyske divisioner mindst er på samme niveau som de sovjetiske. I denne vurdering indgår ikke mindst de fordele, østtyskerne har på grund af en veluddannet og homogen befolkning uden etniske forskelle.

Den materielle udvikling øger fortsat styrkernes fleksibilitet og muliggør gennemførelse af operationerne både konventionelt og nukleart.

Faglig tjeneste

HEM

12. Doktriner

Det faglige system ved Warszawapagtstyrkerne er baseret på det sovjetiske med enkelte nationale afvigelser. Systemet er karakteriseret ved centraliseret planlægning, kontrol og udførelse. De faglige stabe på alle trin inddrages i planlægningen på det tidligst mulige tidspunkt. Systemet indebærer en nøje prioritering

med hensyn til oplægning og levering af forsyninger, både hvad angår art og mængde. En høj grad af standardisering inden for Warszawapagten bidrager til systemets effektivitet.

De faglige ansvarsområder er i udpræget grad baseret på størstebrugerprincippet. Gennemførelsen af den faglige tjeneste er et chefsansvar, men varetages i praksis af stabschefen, på regiments- og højere niveau af "stedfortrædende chef for den faglige tjeneste".

HEM

13. Det vurderes

- at de til rådighed værende forsyningsmængder er tilstrækkelige til gennemførelse af planlagte operationer mod Vesteuropa. De samlede forsyninger antages at omfatte ammunition til ca. 50 dages forbrug og drivmidler til ca. tre måneder.
- at Warszawapagtens faglige system på front- og arméniveau indledningsvis kan have vanskeligt ved at fungere, idet dele af de faglige enheder enten skal aktiveres eller modtage mobiliserede dele,
- at det faglige system på og under divisionsniveau fungerer effektivt, idet enhederne her i det væsentlige er krigsstærke. Disse enheder har sådanne beholdninger, at de formentlig vil være i stand til at operere uden behov for genforsyning i de første to-tre dages operationer.

Det faglige system er simpelt opbygget, men temmelig omfangsrigt. Systemet har ikke været afprøvet i krig og synes heller ikke i større udstrækning at blive indøvet i armé- og frontramme.

Doktriner

FTR

14. Generelt

De sovjetiske doktriner er også gældende for de øvrige Warszawapagtlande. Når der alligevel forekommer afvigelser i praksis, skyldes det materielle og organisatoriske forskelle. Doktrinen forudsætter, at operationer skal kunne gennemføres såvel konventionelt som nukleart, med vægt på evnen til umiddelbart at kunne overgå fra konventionelle til nukleare forhold.

Det følgende er en meget summarisk beskrivelse af hær- og hærrelaterede operationer og skal ses i sammenhæng med de tilsvarende

punkter i kapitel V Warszawapagtens flådestyrker og kapitel VI Warszawapagtens flystyrker og luftforsvar.

FTR

15. Hæroperationer

Angrebet er den vigtigste af alle kampformer. Under udførelsen af offensive operationer er principperne om tyngde, overraskelse, herunder fremrykkehastighed, samt sikring afgørende faktorer.

I en angrebsoperation foreskrives der et generelt styrkeforhold på 3:1, men lokalt (i tyngdeaksen) vil styrkeforholdet være endnu større i Warszawapagtens favør, dette gælder ikke mindst for artilleriet.

For at opnå dette kan f.eks. forreste armé indsnævre frontbredden til 60 km, når den har tre divisioner i front. Afstanden i dybden til armeens første mål er min. 100 km. Der foreskrives en fremrykkehastighed i gennemsnit på 30 km pr. døgn under konventionelle forhold og 40 km pr. døgn under nukleare forhold. Fremrykkehastighederne gælder for operationer, der strækker sig over en længere tidsperiode og er stærkt afhængige af operationens art.

FTR

16. Helikopter- og luftbårne operationer til støtte for hæroperationer

Med indførelsen af helikoptere på divisionsniveau, og helikoptere og luftlandestormenheder på armé- og frontniveau, er ildstøtte fra helikoptere og helikopterlandsætninger blevet en integreret del af hæroperationerne.

For ildstøtten betyder det, at der på divisions- og arméniveau nu "organisatorisk" er nærstøtte (close air support) til rådighed for føreren. Under de indledende hæroperationer forventes luftstøtte af denne art at være den primære. Helikopteren er blevet førerens hurtigste middel til at skifte tyngden.

Helikopterlandsætninger finder sted under alle offensive operationer og fremrykninger. Med opstillingen af luftlandestormenheder er der opnået mulighed for at helikopterlandsætte i større dybde end tidligere og uden for eget artilleris rækkevidde. Bortset fra opgaver, hvor målene er flyvestationer, hovedkvarterer og nukleare våben, er helikopterbårne operationers primære formål at sikre opretholdelse af momentum og fremrykkehastighed ved at forhindre fjendens indgriben, specielt i forbindelse med naturlige og/eller kunstige hindringer og fra nøgleterræn.

For luftbårne operationer gælder mange af de samme forhold som for helikopterbårne operationer, blot foregår indsættelsen i større dybder, og kampen vil blive ført selvstændigt i en længere periode. Specielt skal påpeges, at luftbårne operationer er en integreret del af en landgangsoperation.

Forud for og under udførelse af operationer bliver der indsat specialopklaringsenheder 1) i en dybde varierende fra 100 - 1.000 km.

Disse enheder/patruljer har en størrelse på 4-12 mand og indsættes ved hjælp af f.eks. fly, skibe og køretøjer.

Deres opgave er primært fjernopklaring, men vurderes også indsat som kamppatruljer i visse tilfælde primært mod nøgleområder som f.eks. kommandostationer og nukleare fremføringsmidler.

Den enkelte patruljes organisation og udrustning afhænger af de opgaver, der skal løses.

Der kan desuden indsættes agenter (KGB) med specialopgaver, men disse kan ikke umiddelbart relateres til hæroperationerne.

FTR

17. Landgangsoperationer

Landgangsoperationer kan generelt opdeles i hovedgrupperinger som nedenfor anført. Opdelingen er den sovjetiske, og opmærksomheden henledes på, at den polske taktik på nogle punkter afviger fra den her beskrevne:

- a. Indladning.
- b. Forlægning.
- c. Minerydning ud for landgangsområder.
- d. Kampen før landsætning.
 - Indsættelse af luftbårne og helikopterbårne enheder.
 - Minerydning i kystnære områder.
 - Ildforberedelse med fly og skibsartilleri.
 - Landgangsskibsstyrkens overgang til landgangsformation.
- e. Den amfibiske støttelandsætning.
 - Der landsættes med helikoptere, luftpudefartøjer og små landgangsfartøjer.
- f. Landsætning af hovedstyrken af marineinfanteriet og evt. regulære hærenheder.
- g. Landsætning af opfølgestykken (hærenheder).

1) Tidligere benævnt diversionsenheder (Spetsnaz).

18. Warszawapagten råder over et stort antal hærenheder disloceret i Østersøområdet. Disse er generelt veludrustede og har gennemgående et højt beredskab.

De besidder evnen til at kæmpe såvel konventionelt som nuklear og kemisk i længere perioder.

I det følgende gives en opsummering af de væsentligste stærke og svage sider, der er erkendt ved Warszawapagtens hærstyrker i Østersøområdet. Disse er ikke nødvendigvis alle blevet behandlet i nærværende kapitel.

HEM

19. Stærke sider ved Warszawapagtens hærstyrker

- Centraliseret planlægning, ledelse og føring domineret af Sovjetunionen.
- Fælles doktriner.
- Fælles uddannelsessystem.
- Stor reserve af værnepligtige, der nyligt har modtaget militær træning.
- Stor kapacitet for taktisk nuklear krigsførelse.
- Stor kapacitet for kemisk krigsførelse.
- Stor kapacitet for elektronisk krigsførelse.
- Et stort antal kampvogne, infanterikampkøretøjer og artilleripjecer.
- Et stort antal organisatorisk tildelte luftværnssystemer.
- Et stort antal organisatorisk tildelte helikoptere.
- Stor kapacitet hvad angår overgangsmateriel.
- En tilstræbt høj grad af standardisering hvad angår våbensystemer og materiel.
- Stor logistisk kapacitet (depoter).

HEM

20. Svage sider ved Warszawapagtens hærstyrker

- En vis grad af stereotyp efterleven af gældende normer i uddannelses- og øvelsesaktiviteten på lavere niveauer, hvilket medfører en vis mangel på fleksibilitet og initiativ i vestlig forstand. (Dette forhold er man øjensynlig meget opmærksom på, og der gøres ihærdige anstrengelser for at ændre på dette).
- En manglende leven op til doktrinernes høje mål på det tak-

~~Afklassificeret~~

tiske og operative niveau. Specielt hvad angår større og mere komplekse landgangsoperationer vurderes evnen for nærværende at ligge en del under den fastsatte doktrin.

- Sproglige problemer inden for Warszawapagten, især på lavere niveau.
- Sproglige og etniske problemer i de sovjetiske styrker.
- Stigende mangel på personel med teknisk viden.

Kapitel V

Warszawapagtens flådestyrker

Generelt

TTJ

1. De sovjetiske flådestyrker omfatter fire flåder:

- Nordlige Flåde,
- Østersøflåden,
- Sortehavsflåden og
- Stillehavsflåden.

Hertil kommer Kaspiske Flotille, der er en mindre flådeenhed i Kaspiske Hav.

Til hver af flåderne er knyttet enheder af marineflystyrkerne, marineinfanteriet og flådens diversionsbrigader (Spetsnaz).

De sovjetiske flådestyrker har deres hovedkvarter i Moskva, og flådechefen er stedfortrædende forsvarsminister.

TTJ

2. Enheder fra Den sovjetiske Flåde opererer på alle verdenshave. Antal deployerede enheder er langsomt faldende, og med situationsbestemt vægt på forskellige geografiske områder. Der opretholdes en eskadre i Middelhavet og Indiske Ocean samt en mindre flådestyrke i Det sydkinesiske Hav med base i Vietnam og endelig en mindre flådegruppe ved Vestafrika.

Konstante deployeringer af missilubåde med ballistiske missiler i Atlanten og Stillehavet samt i lokale farvande ved Nordlige Flåde og Stillehavsflåden sikrer Sovjetunionen nukleare indsatsmuligheder under alle forhold.

Deployering af efterretningsskibe og egentlige orlogsskibe til alle væsentlige interesseområder sikrer sammen med andre indhentningsformer som f.eks. satellitovervågning Sovjetunionen et generelt situationsbillede og herunder detaljeret overvågning af vestlig aktivitet.

Sovjetunionen søger åbenlyst at udnytte sine maritime virkemidler, herunder handels- og fiskeflåden, til at skaffe sig indflydelse på globalt plan.

3. Foruden Sovjetunionen råder DDR, Polen, Bulgarien og Rumænien over flådestyrker. Disse flådestyrker er set i relation til de samlede sovjetiske af beskeden størrelse, men er dog visse steder lokalt set - bl.a. i Østersøen - ikke uden betydning for Warszawapagtens sømilitære styrke. De er generelt set ikke egnede til operationer uden for de lokale områder.

Organisation, styrker og dislocering

4. Generelt

HEM

Warszawapagtflådestyrkerne i Østersøen omfatter Den sovjetiske Østersøflåde samt Den polske og Den østtyske Flåde.

En oversigt over flådernes skibe og ubåde (OOB) findes i tillæg J, K og L.

I fredstid er efter det foreliggende kun fælles øvelser og overvågning i vestlige og centrale Østersø integreret i et Warszawapagt kommandosystem. I overvågningen spiller det sovjetiske flådehovedkvarter i Kaliningrad en central rolle, tilsyneladende med en vis koordinerende funktion. Samvirket i fredstid er formentlig sikret ved udveksling af forbindelsesofficerer og -stabe. Det er ret sandsynligt, at den sovjetiske Østersøflådes hovedkvarter varetager den fælles øvelsesplanlægning. Under multinationale øvelser er chefen dog ikke altid af samme nationalitet eller fra samme flådestab.

Foruden flåderne råder alle tre lande over en søgrænsepolitioorganisation, som med skibe, radarstationer m.m. overvåger de enkelte landes kystområder.

Søgrænsepolitistyrkerne er ikke underlagt forsvarsministerierne, men ministerier med ansvar for den indre sikkerhed. Reelt løser disse enheder dog mange opgaver i nært samarbejde med de egentlige flådeenheder, og søgrænsepolitiets skibe og fartøjer er derfor medregnet i styrkeoversigterne.

5. Den sovjetiske Østersøflåde

HEM

Den sovjetiske Østersøflåde omfatter baseområder, overfladeskibe, ubåde, marinefly, kystforsvar og marineinfanteri. Foruden det logistiske ansvar har chefen for et baseområde også ansvaret

for lokalforsvaret og farvandsovervågningen inden for området.

Kronshtadt er Østersøens vigtigste administrative baseområde og indtager en selvstændig stilling, idet chefen for dette baseområde formelt rangerer på linie med cheferne for de fire flåder. Det må således antages, at baseområdet kun er underlagt chefen for Østersøflåden i den egentlige lokalforsvars- og forsyningsmæssige rolle, hvorimod det i en række skibsbygnings-, forsynings- og uddannelsesmæssige forhold er direkte underlagt chefen for Den sovjetiske Flåde.

Baltiysk er Østersøens vigtigste operative baseområde. Underlagt dette er tillige de sovjetiske stabe, flådestyrker og basefaciliteter i Swinoujscie og Sassnitz. I Baltiysk er stationeret større overfladeskibe, eskorteskibe, missil- og torpedobåde samt Østersøflådens operative landgangsskibe.

Liepaya baseområdet, herunder flådebasen Riga, er Østersøens vigtigste ubådsbase, hvor også GOLF II-klasse og JULIETT-klasse missilubådene er stationeret. Foruden ubåde er også antiubådsenheder stationeret i Liepaya.

Tallin baseområdet omfatter også flådebasen Paldiski. Enkelte større, ældre enheder er oplagt i Tallin, medens der i Paldiski primært er oplagt ubåde.

I næsten alle flådebaser findes patruljefartøjer og minestrygere.

Marineflystyrkerne er direkte underlagt chefen for Østersøflåden og omfatter mellemtunge bombefly og jagerbombere af typerne BACKFIRE, BADGER, BLINDER, FENCER og FITTER C, antiubådsfly og -helikoptere af typerne MAY, MAIL, HAZE A, HELIX A og HORMONE A samt minestrygningshelikopteren HAZE B og måludpegningshelikopteren HORMONE B.

Marineinfanteribrigaden er ligeledes direkte underlagt chefen for Østersøflåden og stationeret i Baltiysk området. (Se i øvrigt kapitel IV).

Kystforsvaret omfatter mobile kystmissiler af typen SSC-1b SEPAL og muligvis også SSC-3 SRYX samt stationært og mobilt kystartilleri. Hovedparten af dette er ikke bemanded i fredstid, men vil kunne aktiveres i krig.

Den sovjetiske Østersøflåde råder over et veludbygget logistisk system omfattende et stort antal hjælpeskibe, havne, værfter og depoter, og kan i krigstid suppleres i betydeligt omfang af han-

Foruden Østersøflådens egne enheder befinder der sig konstant enkelte andre enheder i Østersøen. Disse enheder omfatter nybygninger på prøvesejlads og under indledende uddannelse eller enheder fra andre flåder under eftersyn. Disse skibe er som regel bedre egnet til operationer uden for Østersøen og vurderes derfor søgt deployeret ud derfra før et krigsudbrud, såfremt forholdene tillader det.

6. Den polske Flåde

HEM

Den polske Flåde omfatter tre flotiller, marineflystyrker og kystforsvarsenheder. Chefen for Den polske Flåde har sit hovedkvarter i Gdynia.

3. Flotille er stationeret i Gdynia og omfatter enheder med offensive opgaver, primært missilkorvetter og -både samt ubåde.

8. og 9. Flotille er stationeret i henholdsvis Swinoujscie og Hel. Begge flotiller råder over såvel store som små minestrygere, men kun 9. Flotille har patruljefartøjer tildelt. Samtlige polske landgangsskibe og -fartøjer er tilknyttet 8. Flotille.

Ud over disse tre hovedbaser råder Den polske Flåde over flere mindre baser i tilknytning til kommercielle havne.

Den polske Flådes flystyrker omfatter jagerbombere og rekognosceringsfly (FRESCO) samt helikoptere (HAZE A og HOPLITE). Jagerbombere og rekognosceringsfly er stationeret på Cewice, helikoptere på Darlowo og Gdynia.

Den polske Flåde råder over såvel stationære som mobile kystartillerienheder, hvoraf hovedparten dog ikke er bemanded i fredstid. Kystradar- og udkigsstationer er operativt underlagt 8. og 9. Flotille, men er i stor udstrækning bemanded med personel fra Søgrænsepolitiet (WOP).

Det polske "marineinfanteri", 7. Landgangsbrigade, stationeret i den nordøstlige del af Polen, er i modsætning til den tilsvarende sovjetiske enhed ikke underlagt Flåden, men Forsvarsministeriet.

7. Den østtyske Flåde

HEM

Den østtyske Flåde omfatter tre flotiller, marineflystyrker og kystforsvarsenheder. Chefen for Den østtyske Flåde har sit hovedkvarter i Gehlsdorf nord for Rostock.

6. Flotille i Bug omfatter missilkorvetter samt missil- og torpedobåde.

1. og 4. Flotille er stationeret i henholdsvis Peenemünde og Warnemünde. Begge flotiller råder over minestrygere og eskorteskibe. Alle østtyske landgangsskibe er underlagt 1. Flotille. De tre KONI-klasse fregatter er tilknyttet 4. Flotille. 1. og 4. Flotille er farvandsovervågningsmæssigt ansvarlige for henholdsvis den østlige og den vestlige del af kysten.

Ud over de tre hovedbaser råder Den østtyske Flåde over flere mindre baser, og der udføres løbende forbedringer af mindre havne med henblik på at gøre dem egnede som alternative baser.

Den østtyske Flåde råder over et helikopterregiment i Farow omfattende antiubådshelikoptere af typen HAZE A, minestrygningshelikoptere af typen HAZE B, angrebs- og transporthelikoptere af typen HIP samt et regiment moderne FITTER K jagerbombefly på den nyoprettede flyveplads LAAGE.

Ud over kystradarstationer råder Den østtyske Flådes kystforsvar sandsynligvis over 12 SSC-3 affyringskøretøjer.

Som omtalt i kapitel IV råder DDR ikke over specielle landgangsstyrker som Polen og Sovjetunionen, og ingen østtyske hærenerheder vurderes i øjeblikket at have en sådan træningstilstand, at de kan deltage i egentlige amfibieoperationer. Opgaverne for de østtyske landgangsskibe, som udgør en betragtelig løftekapacitet, synes derfor uklare. Det må anses for en mulighed, at de stilles til rådighed for de to andre Warszawapagtflåder, til trods for at dette kun er observeret under en enkelt øvelse.

8. Specialenheder

HEM

De sovjetiske flåders specialopklaringsbrigader 1) indgår ikke i nogen af flådernes normale hovedkomponenter, men er direkte under operativ kontrol af den pågældende flådes stabschef og med tilsvarende opgaver som hærens specialopklaringsbrigader, men i flåderegiment eller til opgaver, hvis løsning primært kræver indsættelse fra søen eller anden flåderelateret specialuddannelse. Den operative kommando haves sandsynligvis af Generalstabens hoveddirektorat for Efterretningstjeneste (GRU) eller KGBs 3. direktorat afhængig af opgaverne. Det er sandsynligt, at specialopklaringsbrigaden

1) Tidligere benævnt diversionsbrigader (Spetsnaz).

fra Den sovjetiske Østersøflåde vil have opgaver i Vesttyskland og Danmark, formentlig også i Sverige og Finland samt muligvis også i Skagerrak og Nordsøområderne.

De maritime specialopklaringsbrigader omfatter et stabselement, frømands- og faldskærmsenheder og muligvis en enhed udstyret med miniubåde. Størrelsen af de maritime specialopklaringsbrigader er ikke kendt, men er formodentlig som de tilsvarende hærenheder (ca. 200 mand), der opererer i små grupper på fra 5 til 15 mand. De maritime specialopklaringsbrigader er uniformeret som almindeligt flådepersonel.

Den polske Flåde råder over en kampsvømmerenhed på ca. 100 mand stationeret i Gdynia og Den østtyske Flåde over en tilsvarende enhed stationeret i Kühlungsborn.

9. Civil søtransportkapacitet i Østersøen

HEM

Warszawapagtens handels- og fiskeflåder må betragtes som en del af Pagtens militære potentiel. En mobiliseringsmæssig overgang til militær underlæggelse af disse er forberedt blandt andet ved tilstedeværelse af militære stabselementer ved de sovjetiske rederier og ved øvelsesaktivitet. Ved indretningen af især de sovjetiske skibe er der taget hensyn til militære krav som ABC-beskyttelse m.m., ligesom flere af handelsskibene er udrustet med IFF.

Sovjetunionen har målt i tonnage stationeret 22% af sin handelsflåde og 30% af fiskeflåden i Østersøen. Med de polske og østtyske flåder har Warszawapagten i alt 1.350 handelsskibe på i alt 8,6 mio BRT og 2,3 mio m² samt ca. 1.600 fiskeskibe på i alt 3 mio BRT hjemmehørende i Østersøen. Hertil kommer et større antal små fiskefartøjer (under 100 BRT).

Der befinder sig til stadighed i Østersøen gennemsnitligt 850 Warszawapagthandelsskibe med en samlet løfteevne svarende til 11-12 motoriserede infanteridivisioner. Ca. 40% af løfteevnen udgøres af skibe, der er i stand til at løfte middeltunge kampvogne, nemlig i gennemsnit 25 RO/RO skibe og ca. 90 tørlastskibe med en bomskapacitet på 40 tons eller derover. Det må især bemærkes, at antallet af RO/RO skibe i Østersøen kan øges væsentligt med kort varsel. Denne løftekapacitet er af betydning både ved amfibieoperationer og ved overførsel af hærenheder fra Sovjetunionen til det forreste område.

Tankskibsflåden anvendes allerede i fredstid i et vist omfang

til støtte for sovjetiske flådeenheder.

En ny civil færgerute mellem Klaipeda på den sovjetiske Østersøkyst og Mukran på østsiden af Rügen i DDR åbnedes i 1986. Der er foreløbigt indsat to jernbanefærger, og en tredje forventes indsat inden årsskiftet 87/88. Dermed vil transporttiden fra Sovjetunionen til DDR teoretisk være reduceret med 50% i forhold til den tid, det tager med tog gennem Polen, men hidtil har færgeruten langt fra kunne håndtere de indsatte færger. Antallet af ture har måttet skæres væsentligt ned og gods omdirigeres for at forhindre yderligere ophobning af jernbanevogne og gods i Mukran. Efter de kendte planer skal ruten være fuldt udbygget med seks færger i 1990, og med en omløbstid på 48 timer skulle der i en vending kunne overføres 1,3 motoriseret infanteriregiment eller to panserregimenter eller ca. 24.000 tons militært gods. Færgeforbindelsen er dog sårbar i krigstid på grund af dens afhængighed af en speciel, toetages havneterminal, omladeområdet på Rügen, hvor omstilling mellem den bredsporede sovjetiske jernbane og den normale østtyske skal finde sted, samt de begrænsede broforbindelser fra Rügen til fastlandet. Den militære anvendelse begrænses yderligere dels ved, at færgernes sporsystemer er hævet over dækket, hvorved transport af køretøjer kun kan foregå på jernbanevogne, dels ved at færgeterminalernes jernbanedæmning er så smalle, at de vil ødelægges ved kørsel med tunge køretøjer.

Operationer under fredsforhold

10. Øvelsesaktivitet

HEM

Øvelsesaktiviteten afvikles dels som Warszawapagtøvelser (omfattende mere end én nation), dels som nationale øvelser.

Warszawapagtøvelsesaktiviteten, der ofte har et demonstrationsagtigt præg, omfatter:

- Hvert 3-5 år en større amfibieøvelse, der normalt afvikles ved Usedom i DDR eller Ustka i Polen.
- En årlig operation i Østersøen og Nordsøen samt eventuelt også Atlanten med en styrke sammensat af enheder fra alle tre flåder. Øvelsen i 1987 omfattede dog ingen deployering til Nordsøen, og kan repræsentere en mere permanent ændring evt. begrundet i Den polske Flådes ændrede sammensæt-

ning.

- Type- og våbentræninger, som blandt andet omfatter anti-ubådsøvelser syd for Bornholm og missilskydninger ved Mys Taran i juni samt periodevis minestrygningsøvelser.
- Jævnlig etablering af antiubådsgrupper omkring Bornholm, dels for normale øvelser, dels mod vestlig ubådsaktivitet. Disse grupper skal muligvis ses som et "ad hoc" indsatsberedskab samtidig med at de vil kunne forbedre Warszawapagten fælles antiubådsoperationer.

Væsentlig sovjetisk øvelsesaktivitet omfatter større amfibieøvelsesserier, som gennemføres i sommer- eller efterårsmånederne undertiden med deltagelse af landgangsskibe fra Nordlige Flåde og Sortehavsflåden. Dertil kommer forskellige større taktiske øvelser i den østlige Østersø. Begge øvelsestyper er ofte dele af større, fællesværns kystforsvarsøvelser. Normal øvelsesaktivitet omfatter missil- og artilleriskydninger ved Mys Taran og antiubådsøvelser ved Liepaya. Den sovjetiske aktivitet i Østersøen er præget af indledende prøvesejlads med nybyggede enheder og indledende uddannelse af disse.

Den polske Flådes øvelsesaktivitet er præget af korte perioder med livlig øvelsesaktivitet og lange perioder med meget ringe aktivitet. De polske landgangsskibe har dog væsentlig længere og hyppigere aktivitetsperioder og ubådene er aktive året igennem.

Øvelsesaktiviteten ved Den østtyske Flåde er jævnt fordelt over året med hovedvægten i månederne april-juni og august-september.

Ubådspatruljer

De sovjetiske GOLF II-klasse missilubåde udfører patruljer i Østersøen af ca. 50 dages varighed. Patruljerne er ikke tidsmæssigt sammenhængende, og der er formodentlig kun en enhed på patrulje ca. fem måneder af året. Patruljeområdet er ikke fastslået med sikkerhed, men formodes at ligge mellem Gotland og den sovjetiske kyst.

Der udføres på årsbasis et antal patruljer i Østersøen med sovjetiske WHISKEY-klasse ubåde af varighed to til tre uger. Det er muligt, at ubådene opererer parvis. Patruljeområder og patruljernes formål er ikke kendt, men kan have sammenhæng med de hyppigt rapporterede aktiviteter inden for svensk territorialfarvand.

Det kan ikke udelukkes, at disse aktiviteter udføres i forbindelse med operationer med små ubåde tilknyttet Den sovjetiske Østersøflådes specialopklaringsbrigade. Mulige opgaver for små ubåde eller miniubåde er beskrevet i kapitel XI.

I de seneste år har der været flere indikationer på patruljevirkksomhed i Skagerrak med ældre, konventionelle ubåde, antageligt fra Nordlige Flåde, muligvis med henblik på clandestine operationer.

Deployering af den polske KILO-klasse ubåd til Nordsø/Skagerrak-området i 1987 kunne indikere, at polske KILO-klasse ubåde vil genoptage et patruljemønster som tidligere - indtil 1970'erne - var pålagt polske WHISKEY-klasse ubåde.

Overvågnings- og efterretningsmæssig aktivitet

Den maritime overvågnings- og efterretningsmæssige aktivitet i Østersøen og tilgrænsende farvande ledes af de tre flådehovedkvarterer, idet Den sovjetiske Østersøflådes hovedkvarter indtager en ledende og koordinerende rolle.

Fra Warszawapagtens landområde overvåges overflade- og flyaktiviteten med radar- og kystudkigsstationer.

Til søs overvåges vestlige Østersø af et antal patruljer, hvoraf nogle, "Fehmarn Bælt", "Kriegers Flak" og "Trelleborg" traditionelt betegnes "WP patruljer" og de øvrige "nationale patruljer". Resultaterne af patruljeaktiviteten terminerer samme sted, nemlig i de tre flådehovedkvarterer. Begge typer af patruljer løser i øvrigt de samme opgaver.

Patruljerne udføres hovedsagelig af orlogsskibe. Hjælpeskibe anvendes dog ikke sjældent, hvorimod der kun ved enkelte lejligheder ses efterretningsskibe indsat på de faste patruljer. I Skagerrak synes tilstedeværelsen af et sovjetisk efterretningsskib dog nu at være blevet så hyppig, at det begynder at have karakter af patruljevirkksomhed. Overvågningsoperationer i vestlige Østersø ses ofte suppleret med østtyske enheder, som i havn er på kort varsel, og sovjetiske fra Sassnitz og Swinoujście. Tæt under kysten er enheder fra søgrænsepolitiet indsat. Langs den østtyske kyst har Det østtyske Søgrænsepoliti (GBK) normalt en fartøjsgruppe på seks KONDOR-klasse indsat samtidigt, til søs, til ankers eller i havn på meget kort varsel.

Vestlige øvelser overvåges dels af de normale patruljer inden for disses områder, dels af særligt udsendte orlogs- og efterretningsskibe. Antallet af disse afhænger af øvelsernes omfang og deres geografiske område, specielt i relation til sovjetisk territorium. Orlogsskibene er, medmindre aktiviteten også omfatter indsats uden for danske farvande, som regel ikke særligt udstyret til SIGINT-indhentning. Under større vestlige flådeøvelser i danske farvande og Østersøen indsættes normalt en særlig overvågning med to efterretningsskibe fra hver af de tre flåder. Under overvågning af sådanne øvelser synes der at være en vis opgavefordeling, idet østtyske enheder primært er indsat mod vesttysk aktivitet blandt andet i Kiel Bugt, polske enheder mod dansk aktivitet og sovjetiske enheder mere generelt.

Handelsskibe er ved flere lejligheder erkendt indsat i indhentningsopgaver. Til søs er erkendt overvågning af vestlige flådebevægelser, hvor overvågningen senere er overtaget af sovjetiske orlogsskibe, og i havn har foruden fotografering også elektronisk indhentning fundet sted under anvendelse af skibets almindelige modtageudstyr. Alle sovjetiske skibe er pålagt rutinemæssigt at rapportere om blandt andet infrastrukturen i de havne, de anløber.

Beredskab og uddannelse

11. Beredskab

HEM

Warszawapagten råder i Østersøen over tilstrækkelige styrker til at løse en række forskelligartede fredstidsopgaver, herunder overvågnings- og efterretningsmæssig virksomhed.

Inden for Warszawapagtflåderne i Østersøen holdes de nyere enheder i stor udstrækning bemanded ("under kommando"), og synes kun at henligge uden egentlig besætning ("stryge kommando") i forbindelse med langvarige værftsophold. En del ældre, sovjetiske enheder (ubåde, jagere m.fl.) henligger tilsyneladende i en status nogenlunde svarende til vestlige "oplagte enheder", men formodentlig med vedligeholdelsesbesætninger fast tilnyttet. Små enheder som minestrygningsfartøjer, små torpedobåde og lignende er normalt sat på land om vinteren.

Sejlsklare enheder er opdelt i tre kategorier ("linier") afhængig af deres operative status, og det tager f.eks. en ubåd omkring

et år at nå op i 1. linie, d.v.s. fuldt operativ efter bygning eller hovedeftersyn.

Af de fuldt operative enheder ligger normalt ca. en trediedel på kort varsel med besætning ombord, og nogle af disse enheder har desuden status som udrykningsfartøjer, mens en trediedel ligger på lidt længere varsel med besætningen på basen eller i dennes umiddelbare nærhed.

Isforhold kan medføre mindre variationer i beredskabet, men som følge af de fleste større flådebasers beliggenhed, isbryderkapaciteten samt den rutinemæssigt gennemførte isforlægning af enheder fra istruede områder, vurderes kun helt ekstraordinære isvintrere at have nogen væsentlig betydning. De enkelte skibstypers sejlvarsel varierer afhængig af type og alder samt operativt beredskab, men oversigten i tillæg N giver de omtrentlige tal for hovedtyperne. Mellem 10% og 20% af de sejlklare enheder må anses for at have reduceret kampberedskab af uddannelses- eller materielmæssige årsager.

Indførelse af beredskabsforøgelse ved Den østtyske Flåde synes at ville medføre deployering af flotillerne fra de egentlige baser, for 6. Flotilles og 1. Flotilles vedkommende formodentlig til Rügenområdet. Det vurderes, at 4. Flotille efter krigsudbrud i takt med hærstyrkernes fremrykning vil deployere til området syd for Fehmarn.

Den østtyske Flåde synes i de senere år at have opbygget en "mobile base concept", der også omfatter kommandoskibe. Dette giver gode muligheder for hurtig spredning og samtidig bevarelse af kampkraften.

Polske missilkorvetter og -både vil antagelig deployere til den vestlige del af Polen, og polske ubåde kan forventes at operere i farvandet syd og eventuelt vest for Bornholm.

For den sovjetiske Østersøflådes vedkommende vil beredskabsforøgelse sandsynligvis medføre forlægning af sejlklare, større enheder fra andre flåder mod disse samt deployering af ubåde til patruljeområder såvel i Østersøen som til Nordsøen og Norskehavet.

Alle tre flåder har planer for hurtig spredning af deres flådestyrker i tilfælde af overraskelsesangreb, og indøvelse heraf indgår ofte i store sovjetiske øvelser.

a. Generelt

Uddannelsen i alle tre Warszawapagtflåder må generelt anses for baseret på sovjetiske principper og doktriner, selv om dog også nationale forhold og traditioner utvivlsomt spiller en rolle. Den overordnede resultatkontrol varetages blandt andet af Chefen for Warszawapagts Væbnede Styrker.

Da sovjetiske uddannelsesdoktriner afviger væsentligt fra NATOs ved at lægge betydelig mere vægt på teoretisk planlægning og undervisning, blandt andet i simulatorer, medens træning til søs, specielt i komplekse taktiske situationer, er af langt mindre omfang end i NATO. Denne uddannelsesdoktrin passer meget fint til vedligeholdelsesdoktrinen, der foreskriver opnåelse af et højt materielberedskab gennem forebyggende vedligeholdelse i havn og mest mulig begrænsning af sejltid.

Uddannelsen er også præget af en personelstruktur, der i Den sovjetiske Flåde omfatter op til 65% værnepligtigt personel, hvoraf ca. 10% udskiftes hvert halve år, og ca. 15% stampersonel og underofficerer i selv nye og teknisk komplicerede enheder. Dette medfører et øget pres i teknisk retning på de yngre officerer til skade for deres taktiske uddannelse. Den sovjetiske Flåde har desuden det specielle problem, at ubådsvåbnet - og inden for dette de strategiske ubåde - dræner de øvrige enheder for højtuddannet personel med negativ effekt for såvel træningstilstand som vedligeholdelse. Generelt synes Den sovjetiske Flådes personelstruktur, dels som følge af svigtende tilgang til stampersonel- og underofficersgrupperne på grund af ulyst til denne tjeneste, dels sandsynligvis også som følge af et utilstrækkeligt rekrutteringsgrundlag, ikke at have udviklet sig i takt med flådens størrelse og teknologiske udvikling.

Værnepligten i Sovjetunionen og Polen er for sejlene personel tre år, for ikke sejlene personel to år, medens værnepligtstiden i DDR er 18 måneder, idet dog sejlene personel normalt er kontraktansat med minimalt tre

års ansættelse.

Forud for indkaldelsen, der normalt sker i 18-års alderen, deltager de unge i alle tre lande i en obligatorisk førmilitær uddannelse, der strækker sig over to år. Omfanget af den uddannelse, der gives i disse organisationer, er afhængigt af den enkeltes evner og interesser og kan omfatte uddannelse i faldskærmsudspring, svømmedykning, radiobetjening, telegrafi etc., men omfatter som minimum sport, håndvåbenskydning og militære bestemmelser. Som noget specielt findes der i Sovjetunionen et antal forberedelsesskoler for kommende søkadetter uden højere skoleuddannelse, de såkaldte NAKHIMOV skoler. Elevernes baggrund er en syv-årig folkeskoleuddannelse, og en afgangseksamen giver direkte adgang til flådens officersskoler.

b. Sovjetunionen

Omkring 50% af de indkaldte gennemgår efter 4-6 ugers grundlæggende træning en 4-6 måneders specialuddannelse i land, før de tilkommanderes skibene. Ca. 25% af de indkaldte har forud for indkaldelsen modtaget en sådan grad af uddannelse, at de efter grunduddannelsen kan overføres til det endelige tjenestested og gennemgå specialuddannelsen dér. Et påfaldende stort antal, findes dog ikke egnet til specialistuddannelse, og overføres til landtjeneste.

Specialistuddannelsen fortsættes ombord, og det er muligt at avancere fra specialist af 3. grad via 2. og 1. grad til ledende specialist, men hvert speciale er meget snævert. Det er også muligt at avancere til specialist inden for flere specialer, hvilket opnås af 40-80% afhængigt af skibstype. Efter værnepligten er det muligt at fortsætte tjenesten på to-, fire- eller seks-års kontrakt, men dette synes ikke at være særligt attraktivt og vælges af højst 10% af de værnepligtige.

Også underofficerskorpset er uddannet i snævre specialer, hvilket begrænser dets anvendelsesmuligheder. Underofficerernes beføjelser er betydeligt mindre i Sovjet end i Vesten.

Officersuddannelsen er femårig og følger i en vis udstrækning samme linier som vestlige uddannelser, dog med noget mere vægt på tekniske end taktiske færdigheder.

c. Polen

Ved indkaldelsen møder de værnepligtige ved flådens uddannelsescenter i Ustka, hvor de gennemgår en grunduddannelse af ca. halvanden måneds varighed. Personel, der ikke har behov for yderligere uddannelse (ordonnanser, kontorpersonel m.v.), afgår herefter til tjenestestederne, medens øvrigt personel gennemgår specialuddannelse af tre-seks måneders varighed, inden det tilgår de operative enheder.

Den polske Flåde har en konstabelordning, der ligner den danske, med en normal kontrakttid på fire-fem år.

Underofficerskorpset består af værnepligtige befalingsmænd med en seks måneders befalingsmandsuddannelse og karriereunderofficerer med en to-tre års underofficersuddannelse.

Officersuddannelsen omfatter både en treårig specialofficersuddannelse og en fireårig linieofficersuddannelse.

Polsk personel vurderes at have et uddannelsesstade, der svarer til statet ved vestlige flåder, men omfanget af uddannelsen til søs er noget mindre.

d. Østtyskland

Ved indkaldelsen gennemgår alt personel en tomåneders grunduddannelse.

Værnepligtige med 18 måneders tjenestetid afgår herefter til vagtkompagnier eller lignende tjeneste eller i særlige tilfælde til specialuddannelse af ca. fire måneders varighed. Specialuddannelsen, der er en funktionsuddannelse, kan blandt andet omfatte kokke, signalgaster og motorpassere.

Personel, der har påtaget sig tre-seks års tjenestepligt (Soldat auf Zeit) eller ti års tjenestepligt (Berufssoldat) gennemgår en underofficersuddannelse og en specialuddannelse af en samlet varighed af ca. to år.

Officersuddannelsen er fireårig.

Kystfrontens operationsmuligheder mod Slesvig-Holsten og Danmark

Generelt

HEM

29. På grundlag af den strategiske vurdering i kapitel II antages det, at Kystfrontens operationer indledningsvis vil blive ført i to operative retninger henholdsvis mod Nordvesttyskland - Holland og mod den jyske halvø (jf. tillæg C). Kystfrontens angreb forventes indledt samtidig med operationerne i Centraleuropa, og tyngden vil formentlig ligge syd for Elben for at sikre sammenhæng med Vestfrontens operationer. Til et angreb mod Slesvig-Holsten og Jylland vurderes at ville blive indsat de styrker, som Warszawapagten skønner nødvendige for at gennembyrde NATOs forberedte forsvar og besætte terrænområder, hvorfra der kan etableres en effektiv flankesikring. Videreførelse af angrebet op gennem Jylland forventes først, når/hvis et tilfredsstillende udfald af operationerne syd for Elben er sikret.

HEM

30. Såfremt Kystfrontens operationer mod Nordvesttyskland, Holland og Slesvig-Holsten ikke forløber tilfredsstillende, vil dette kunne få konsekvenser for såvel tidspunkt som styrker til rådighed for eventuelle større amfibie- og luftbårne operationer mod Danmark.

HEM

31. Anvendelse af specialopklaringsenheder 1)

I forbindelse med operationerne mod Slesvig-Holsten og Danmark kan forventes indsættelse af specialopklaringsenheder. Indsættelsestidspunktet kan være umiddelbart før et krigsudbrud. Sabotageaktioner, likvidering af politiske og militære ledere m.v. ventes først at blive iværksat, umiddelbart før andre krigshandlinger indledes. Diversionseenheder, som kan indsettes mod Slesvig-Holsten og Danmark, er

- to sovjetiske specialopklaringsbrigader, hvoraf en tilhører Østersøflåden,
- en polsk specialopklaringsbataljon.

1) Tidligere benævnt diversionseenheder (Spetsnaz) se kap. IV, pkt. 15 og kap. V, pkt. 8.

utvivlsomt også udføre en udstrakt grad af både taktisk kommando og kontrol over styrkerne i deres område. Tilsyneladende indtager den sovjetiske stab i Swinoujscie en central rolle i denne organisation med en østtysk og en polsk stab som underordnede myndigheder.

Den østtyske stab dannes af personel fra 6. Flotille og deployeres formentlig til Rügen-området, muligvis ombord på et kombineret beboelses- og kommandoskib, medens den polske stab dannes af personel fra 3. Flotille og deployeres til den vestlige del af Polen.

Disse stabe vil i visse operative situationer eller ved svigt af kommunikation til højere myndigheder kunne få delegeret udvidet operativ kontrol, undtagelsesvis måske endog operativ kommando.

De kommandomæssige beføjelser for sejlene chefer omfatter primært taktisk kontrol, der dog undertiden også udføres fra land.

Ved operationer med større styrker som f.eks. landgangsoperationer synes den taktiske kommando og kontrol over selve flådestyrken således ofte at blive udført af dennes chef. Han benytter da normalt et stort landgangsskib som flagskib, men krydsere er også blevet anvendt.

15. Taktisk organisation

HEM

Der anvendes tilsyneladende en organisation, der i det ydre er meget lig den i NATO anvendte "opgave-organisation" (task organization), hvor forskellige typer enheder sammensættes i grupper eller styrker i overensstemmelse med foreliggende opgaver. Nogle oplysninger kan i denne forbindelse tyde på, at der, i lighed med hvad der er tilfældet inden for NATO-flåderne, eksisterer forberedte kommandostrukturer, som kan aktiveres afhængig af opgaven.

Inden for en taktisk sammensat flådestyrke synes styrkechefen i meget høj grad at lede samtlige operationer fra sit kommandoskib og kun i ringe grad at uddelegere ansvaret for de forskellige operationstyper til underlagte chefer, således som det er almindeligt i NATO.

Selv om operationer med integrerede Warszawapagtstyrker øves lejlighedsvis, antages det, at taktisk indsættelse primært vil finde sted nationsvis.

I en integreret Warszawapagtflådestyrke vil styrkechefen antageligt kun føre kommando direkte over de enkelte enheder i simple

taktiske situationer, eller hvor operationerne er meget grundigt planlagte. I mere komplekse situationer synes der at optræde nationale chefer for de enkelte Warszawapagtlandes kontingenter, måske også inden for styrkens enkelte organisationselementer.

16. Overvågning

HEM

Ledelsen af den søbårne overvågning i vestlige Østersø vil formodentlig allerede under en spændingsperiode blive overtaget af den østtyske 4. Flotille.

Generelt vil Warszawapagten på trods af de omfattende ressourcer, der allerede i fredstid er afsat til overvågning af Østersøen, i krigstid stå overfor store problemer som følge af det kompakte aktivitetsbillede, som Østersøens geografisk begrænsede udstrækning medfører. Der vil være behov for at detektere, identificere og følge overflade- som undervandsaktivitet, egen, fjendtlig og neutral - civil som militær - skibs- og flyaktivitet, alt sammen i en kompleks og hurtigt skiftende situation. Det må anses for tvivlsomt, om Warszawapagtflåderne besidder tekniske og operative evner til at leve op til disse krav.

Konklusion

HEM

17. Warszawapagtens flådestyrker i Østersøen er kvantitativt meget betydelige, men ikke uvæsentlige skibs- og materieltyper må dog anses for at være utidssvarende, og de sovjetiske og polske nybygningsprogrammer er trods visse forbedringer fortsat af så relativt begrænset omfang, at den forbedrede kvalitet af nyt materiel ikke i alle tilfælde kan kompensere for den løbende forældelse.

Flådestyrkerne har et meget højt fredstidsberedskab og vil i krigstid utvivlsomt operere under centraliseret sovjetisk ledelse.

Farvandsovervågningsorganisationens evne til løbende at kunne følge en kompleks, hurtigt skiftende situation og rettidigt videregive den til flådernes enheder må betvivles, specielt hvis informationerne skal anvendes til umiddelbar våbenindsats.

Den logistiske støtte er omfattende, og krigsbeholdningerne for alle betydende materielgenstande vurderes tilstrækkelige til selv længere tids kamp. Der foreligger dog oplysninger om kritiske mangler på visse forsyningsgenstande i Den polske Flåde, uden at den operative virkning heraf kan vurderes.

I forhold til NATO styrkerne i Østersøen er der fortsat tale om en betydelig kvantitativ overlegenhed, omend situationen varierer meget inden for de enkelte operationstyper.

Imidlertid lægger de sovjetiske koncepter meget vægt på princippet om, at indledte operationer skal kunne gennemføres, og det må derfor anses for meget sandsynligt, at en eventuel usikkerhed om hvorvidt Sverige og Finland i praksis vil kunne forhindres i direkte sømilitært at støtte NATO, vil afdæmpe Warszawapagtens planlægning om at gennemføre offensiv maritime operationer specielt på det taktiske plan for at have tilstrækkelige styrker i reserve.

HEM

18. Stærke sider ved Warszawapagtens flådestyrker vurderes at være:

- en kvantitativ overlegenhed, der dog varierer en del efter skibs-/operationstype,
- et stort antal sømålsmissiler, hvorved ældre systemers ringere kvalitet i hvert fald delvis kompenseres gennem antal,
- centraliseret operativ kommandoføring.
- et veludbygget logistisk system med store krigsbeholdninger.

HEM

19. Svage sider ved Warszawapagtens flådestyrker vurderes at være:

- den fortsat utilstrækkelige fornyelse af visse krigsskibstyper, blandt andet missilbåde og minestrygere,
- et forældet ubådsvåben, hvilket blandt andet må resultere i en ringere uddannelse i antiubådsoperationer,
- mangel på luftforsvarssystemer mod den lave lufttrussel i de fleste skibe,
- mangel på udrustning til og træning i ledelse af fly fra skibe,
- mangel på moderne udrustning til minebekæmpelse,
- mangel på kompleksitet og taktisk realisme i øvelser,
- mangel på enheder med minelægning som primær opgave,
- at væsentlige sømålsmissilssystemer er forældede og kortere rækkende end NATOs,
- en fortsat utilstrækkelig antiubådskapacitet trods løbende forbedringer, specielt med hensyn til indledende lokalisering,
- at mange mindre kampenheder er artilleristisk underlegne,

- tilsyneladende fortsat afhængighed af centraliseret taktisk kommando og kontrol,
- en voksende mangel på personel med højere teknisk viden ved i hvert fald Den sovjetiske Flåde,
- begrænset taktisk uddannelse af søofficerskorpset.

Afklassificeret

BLANK

Kapitel VI

Warszawapagtens flystyrker og luftforsvar

Generelt

HEM

1. De senere års forbedringer inden for Warszawapagtens flystyrker og luftforsvar fortsætter, bl.a. med indførelse af avanceret teknologi. Modifikationer af eksisterende samt indførelse af nye våbensystemer betyder en løbende forbedring indenfor tekniske og taktiske områder, omend der synes at være visse problemer i forbindelse med implementeringen af de nye våbensystemer.

Organisationsmæssigt har de senere års omfattende ændringer inden for de sovjetiske flystyrker medført en fredstidsopbygning, som uden større ændringer lader sig anvende under krigsforhold, med en langt større fleksibilitet og effektivitet anvendelsesmæssigt end hidtil. Reorganiseringens hovedformål synes at være forbedring af evnen til gennemførelse af overordnede, konventionelle flyoperationer samt forbedring af det sovjetiske områdeluftforsvar. I 1986 indledtes imidlertid en ny, endnu ikke afsluttet fase. Omfang og formål er endnu ikke endeligt klarlagt, men omfatter udvidelse af flystyrker primært til anvendelse på TVD-niveau samt udskilning af sovjetiske områdeluftforsvarsenheder fra øvrige luftkrigsstyrker.

Den forøgede vægt på det offensive element konstateres også ved de ikke-sovjetiske Warszawapagtflystyrker. For de polske og østtyske flystyrkers vedkommende sættes udbygningen i relation til en udvidelse af opgaverne i østersøområdet.

Warszawapagtens flystyrker er overvejende organiseret med henblik på en centralt ledet indsats af operationerne, omend en vis decentralisering dog er gennemført for helikopterenheder.

Nærstøtteopgaver vurderes i en krigs indledende faser primært at skulle løses af kamphelikoptere og SU-25 FROGFOOT nærstøttefly samt af ikke-sovjetiske jagerbombefly, idet de sovjetiske jagerbombeflys hovedopgaver i denne fase vurderes ændret til blandt andet kampen om luftoverlegenhed. Sovjetiske jagerbombefly har i den

forbindelse så småt indledt træning i gennemførelse af koordinerede angreb efter vestligt mønster samt i anvendelse af "in-flight" rapportering fra rekognosceringsfly til jagerbombefly, hvilke i begge tilfælde udgør en øget trussel mod fjendtlige luftværnsenheder og deraf beskyttede områder samt objekter.

De forøgede rækkevidder for nye flytyper har reduceret behovet for forlægninger vestpå.

Warszawapagtens flystyrker er på hjemmebaserne beskyttet af luftværnsmissiler og luftværnsartilleri og af passive midler, specielt talrige "shelters" til værn mod nukleare og konventionelle angreb.

Luftforsvaret er blevet udbygget og forbedret. Det gælder især hærstyrkernes mobile luftværnssystemer, men også områdeluftforsvaret i Warszawapagtlandene, specielt DDR.

I takt med indførelsen af nye jagerflytyper vurderes de sovjetiske jagerenheders primære rolle at blive eskorte af offensive missioner. Den sekundære rolle vurderes at være deltagelse i frontluftforsvaret, fortrinsvis over og bag SAM-bæltet, samt at udfylde eventuelle huller opstået i dette. Op til én eskadrille kan være afsat til forsvaret af egen base.

Jagerflytræningen er ændret til mindre afhængighed af GCI.

ECM indgår, i forskellige former, rutinemæssigt i offensive og defensive øvelser. Krigsoperationer forventes at blive støttet af omfattende ECM, baseret på kendskab til modstanderens forsvarssystemer.

Grundlæggende for Warszawapagtlandenes kontrol med egne luftstridskræfter er et C³ system af betydelig kompleksitet. Indførelsen af forbedret databehandling og automatisering, introduktion af et nyt, effektivt identifikationssystem samt udbygning af luftbårne kommando- og relæsystemer synes at skulle afhjælpe mange af de hidtidige svagheder.

Signalforbindelserne med relationer til flystyrker og luftforsvar er veludbyggede med permanente kabelforbindelser som primært transmissionssystem, suppleret af radiokædeforbindelser, samt på hovedlinierne af troposcattersystemer, betjent af specielle signalenheder.

I løbet af de sidste par år er der i alle WP-lande, herunder vestlige USSR bygget ca. 20 anlæg, hvert med op til fire ca. 30 m høje ståltårne, hvor der på hvert findes fire store "QUAD MESH"

troposcatterantennen. Adskillige af disse anlæg er observeret i områder, hvor der findes store kommandobunkers for overordnede stabe.

Systemets opbygning sandsynliggør, at det efter ibrugtagning vil muliggøre en betydelig effektivisering af signaltjenesten mellem overordnede myndigheder i WP, herunder TVD-organer.

Etableringen af et nyt, langtrækkende navigationssystem, RSDN, vil specielt for jagerbombefly forbedre evnen til at finde og ramme mål over stor afstand, selv under relativt dårlige vejrforhold. Sovjetiske samt sandsynligvis nytilgåede polske og, antageligt, østtyske jagerbombefly er udrustet med RSDN-udstyr.

Warszawapagten har således generelt tilvejebragt mulighed for såvel en forøget offensiv indsats som forbedrede kontrol- og indsatsmuligheder for både luftværn og jagerfly inden for eget luft- rum.

Organisation

HEM

2. De sovjetiske flystyrker er opdelt således:

VVS flystyrker. (Voenno Vozdushnye Sily = krigsflystyrkerne).

a. Fem luftarme bestående af:

- En tung bombeluftarmé (globalt strategisk niveau).
- To mellemtunge bombeluftarme (kontinentalt strategisk niveau).
- To jagerbombeluftarme (TVD-niveau).

b. Gruppe-/Militærdistriktflystyrker bestående af:

- Jagerbombefly, rekognosceringsfly og helikoptere.
- Jagerfly.

c. Militære Transportflystyrker (VTA) (globalt strategisk niveau).

Flådeflystyrker

a. Nordlige Flådes flystyrker.

b. Sortehavsflådens flystyrker.

- c. Stillehavsflådens flystyrker.
- d. Østersøflådens flystyrker bestående af:
 - Mellemtunge bombefly, jagerbombefly, recce-fly, helikoptere og antiubådsfly.

PVO styrkerne (flystyrker) (Voyska PVO).

- Jagerfly (luftforsvarsdistrikter).

Styrke og opgaver

3. VVS flystyrker

HEM

a. VVS luftarmeerne

Luftarmeerne omfatter i alt ca. 950 offensive fly fordelt på typerne BEAR, BISON, BADGER, BLINDER, BACKFIRE, FOXBAT-F og FENCER. Heri er ikke medregnet Luftarmé Irkutsk i Fjernøsten.

Hovedparten af flyene er placeret i den vestlige og sydvestlige del af Sovjetunionen.

Luftarmeerne har følgende opgaver.

- at udføre nukleare og konventionelle angreb mod land-baserede militære og civile mål, herunder nukleare depoter,
- at udføre langtrækkende rekognosceringer i forbindelse med nukleare angreb,
- at yde støtte til marineflystyrkernes operationer i form af rekognoscering, elektronisk krigsførelse og angreb,
- at yde støtte til fronterne ved angreb på mål uden for Gruppe-/Militærdistriktflystyrkernes aktionsradius, eller hvor større våbenindsats er påkrævet,
- at udføre elektronisk krigsførelse.

Luftarmeerne er opdelt i følgende enheder:

- Moskva Bombeluftarmé, omfattende tunge bombefly af typerne BEAR og BISON, med hovedopgaver på verdenshavene samt mod interkontinentale mål.

- Smolensk Bombeluftarmé, omfattende samtlige mellemtunge bombefly af typerne BADGER, BLINDER og BACKFIRE i den vestlige del af USSR. Hovedopgaverne vurderes at ligge inden for Europa.
- Irkutsk Bombeluftarmé, omfattende mellemtunge og sandsynligvis tunge bombefly i den østlige del af USSR. Luftarmeen forventes ikke indsat mod Europa.
- Legnica Luftarmé, omfattende to FENCER-udrustede jagerbomberdivisioner, en jagerdivision, et RECCE-regiment og et ECM-regiment. Luftarmeens opgaver vurderes primært at ligge inden for TVD Vest, omfattende blandt andet Danmark.

En organisationsudvidelse er indledt, foreløbig med to FENCER jagerbomberregimenter fra det vestlige USSR samt nyopstilling af en eskadrille FOXBAT-F.

- Vinnitza Luftarmé, som er omtrent analog med Legnica Luftarmé, men stationeret i det sydvestlige USSR. Opgaverne vurderes primært at ligge inden for TVD Sydvest.
- Alle fly i luftarmeerne er i varierende grad udstyret til elektronisk krigsførelse. Herudover er nogle mellemtunge bombefly specielt udrustet til udelukkende at yde ECM-støtte til bombeflyene. Alle strategiske fly, der vil blive indsat mod NATO, besidder sandsynligvis kapacitet til elektronisk krigsførelse mod luftforsvarsinstallationer.

b. Gruppe/Militærdistriktflystyrkerne

Flystyrkerne (vest for 75°E), der er organiseret i seks-ten enheder (tolv i USSR og fire i DDR, Polen, Czekoslovakiet og Ungarn) af varierende størrelse og sammensætning, omfatter ca. 3.100 kampfly (jager-, jagerbombe- og rekognosceringsfly) samt ca. 400 operative træningsfly og ca. 2.000 kamphelikoptere. Flyene har følgende opgaver, idet specielt jagerbombeflyenes opgaver indledningsvis vurderes ændret fra frontniveau til deltagelse i de overordnede operationer:

- at tilvejebringe luftoverlegenhed,
- at afskære kampområdet (interdiction),

- at yde nærstøtte (close air support) til de forreste hærstyrker,
- at udføre rekognoscering og ECM-operationer,
- at yde luftforsvarsstøtte inden for frontens område,
- at yde lufttransportstøtte i mindre omfang,
- at neutralisere eller ødelægge fjendens nukleare midler i de forreste områder.

Kamphelikopterstyrken vurderes at have følgende opgaver:

- ildstøtte til hærstyrker,
- helikopterbårne operationer,
- udførelse af specialopgaver - f.eks. angreb mod SAM og SAM stillinger,
- landmineudlægning.

Grundelementerne i disse regimenter er angrebshelikopteren HIND og kampstøttehelikopteren HIP med et antal på henholdsvis 40 og 20 pr. regiment som norm. Operativ kommando udføres fra frontniveau, med operativ kontrol som oftest udført fra arméniveau, idet regimenterne vurderes "øremærket" til den enkelte armé. Efter afgørelse på frontniveau kan operativ kontrol gå tilbage hertil, såfremt operationer i frontramme er forestående.

Transport- og kampstøttehelikopterenhederne vurderes at have luftlandsætning af troppeenheder samt transportfunktionen i øvrigt som deres primære opgave.

Helikopterenheder i hæren beskrives under pkt. 8. og 9.

c. Militære transportflystyrker (VTA)

De militære transportflystyrkers primære opgave er at fremføre sovjetiske luftbårne enheder til støtte for fronternes operationer. Herudover har transportflystyrkerne til opgave:

- at udføre elektronisk krigsførelse,
- at udføre forsyningstransporter, herunder transport af nukleare våben,
- eventuelt at bidrage til fremføring af polske luftbårne enheder.

Transportflystyrkerne i det vestlige USSR (vest for 75°E) er organiseret i fem divisioner samt et mindre an-

tal selvstændige regimenter (bl.a. for gennemførelse af ECM).

Fly til anvendelse i luftlandsætningsoperationer andrager ca. 550 af typerne CUB (150), CANDID (340) og COCK (60). Fire af de fem divisioner er nu omtrent fuldt udrustet med CANDID. Den sidste division er fortsat udrustet med COCK, men tilgang af CONDOR er så småt indledt primo 1987.

Transportflystyrkerne ved de operative enheder i det vestlige USSR kan mod mål i Vesteuropa, herunder mod Danmark, i ét løft fremføre ca. en luftbåren division. Indfasningen af CANDID har, grundet større lastebehov ved de luftbårne styrker som følge af tilgang af nyt og tungere udstyr, formentlig ikke helt kunnet kompensere for den kvantitative nedgang ved CUB-udfasningen, og transportkapaciteten kan derfor muligvis være under en division. I det omfang AEROFLOT fly kan frigives fra andre opgaver, kan visse af disse evt. supplere VTA flyene, såfremt en flyveplads erobres i forbindelse med operationen.

4. Flådeflystyrkerne

HEM

De sovjetiske flådeflystyrker er underlagt de fire sovjetiske flåder og er geografisk opdelt tilsvarende.

Flådeflystyrkerne omfatter i alt knap 1.700 fly og helikoptere, hvis operationer primært vil være koordineret med de enkelte flåders operationer, men specielt for bombefly ligeledes koordineret med VVS luftarmeernes operationer.

Østersøflådens flystyrker, der omfatter i alt ca. 280 fly og helikoptere, har følgende opgaver:

- at udføre nukleare og konventionelle angreb mod flådestyrker, kystinstallationer, kontrol- og varslingsinstallationer og forbindelseslinier til søs, samt ASW,
- at udføre minering,
- at udføre langtrækkende rekognosceringer i forbindelse med nukleare angreb,
- at udføre rekognosceringer i øvrigt til støtte for maritime operationer,
- at yde støtte ved amfibieoperationer,

- at yde støtte til fronterne ved angreb mod mål uden for Gruppe-/Militærdistriktflystyrkernes aktionsradius, eller hvor større våbenindsats er påkrævet og
- at udføre elektronisk krigsførelse.

Ved Østersøflådens flystyrker er der indledt udskiftning af ældre bombefly med FENCER-E til indsættelse i reccerollen samt i luft-til-overflade rollen.

Flådeflystyrkernes aktivitet omfatter i fredstid øvelser og overvågning af vestlige militære bevægelser på havene, og de har til sidstnævnte formål blandt andet adgang til flyvepladser i Afrika, Mellemøsten, Cuba og Vietnam.

5. PVO styrkerne (Voyska PVO)

HEM

a. Områdeluftforsvar

PVO styrkerne i Sovjetunionen vest for 75°E omfatter ca. 1.800 jagerfly fordelt på ni luftforsvarsdistrikter. I 1986 blev reorganiseringen af det sovjetiske områdeluftforsvar genoptaget, hvilket betød en luftforsvarsmæssig genopdeling af landet i luftforsvarsdistrikter (LFD), 11 i alt, hvoraf ni vest for 75°E. Ændringsårsagerne omfatter formentlig erfaringer med den siden ca. 1980 gældende organisation. I forbindelse hermed er et stort antal jager-, radar- og luftværnsenheder organisatorisk flyttet fra Militærdistrikterne (MD) til områdeluftforsvaret. Baltiske Militærdistrikt indgår nu, sammen med det sydlige Leningrad MD, i LFD Leningrad, ligesom Hviderussiske og Karpatiske MD nu luftforsvarsmæssigt udgør LFD Minsk. Foruden jagerflystyrkerne findes radartekniske styrker, der varetager luftvarsling og jagerføring. Sidstnævnte suppleres fortrinsvis i nordlige USSR af MOSS-/MAINSTAY-radarfly. Tyngden i luftforsvaret udgøres af luftværnsmissilenhederne med:

- ca. 1.800 SA-2/GUIDELINE på ramper i ca. 300 stillinger, hvoraf en stigende del har lav status,
- mindst 2.000 SA-3/GOA på ramper i 260 stillinger,
- ca. 1.400 SA-5/GAMMON på ramper i 90 komplekser á to til fem stillinger,

- SA-10a/GRUMBLE opstilles fortsat med ca. to permanente stillinger om måneden og findes nu ved mange større byer og industricentre som Moskva, Kaliningrad, Riga, Murmansk, Novosibirsk m.fl., i alt ca. 90 operative stillinger. En mobil version, SA-10b, vurderes primært at have hurtige stillingsskift til alternative stillinger som formål,

- I Sovjetunionen er der enhedsvis oplagret materiel, som er tilstrækkeligt til etablering af ca. 600 SA-2 og ca. 100 SA-5 stillinger.

Materiellet er tilsyneladende kun delvis konserveret.

Yderligere rådes over et stort antal radar-, luftværnsartilleri- og elektronisk krigsførelsesenheder.

SA-10 forventes i de nærmeste år at erstatte SA-2 og muligvis SA-3, hvilket vurderes at medføre en tiltrængt modernisering af det strategiske luftværn i Sovjetunionens vitale områder.

Sluttelig findes der endnu enkelte SA-1 GUILD om Moskva. De fleste af de oprindelige stillingsområder er ombygget til og benyttes af SA-10.

- mobile luftværnsenheder i frontluftforsvaret, der er stationeret inden for Sovjetunionen, deltager i et vist omfang i luftforsvarsberedskabet. Herunder er SA-4/GANEF på Front- og Arméniveau samt SA-6a/GAINFUL og SA-8/GECKO på divisionsniveau. Enkelte SA-4/GANEF brigader på arméniveau er konverteret til SA-11/GADFLY.

SA-6b (hvert SA-6 batteri med en SA-11 TELAR ¹⁾) vurderes endnu kun at være under afprøvning ved enkelte enheder.

SA-12a/GLADIATOR vurderes at være operativ ved enkelte brigader i Sovjetunionen efter konvertering af SA-4 brigader på frontniveau. SA-12b/GIANT er næppe færdigudviklet endnu; GIANT formodes at få en vis begrænset virkning mod krydsermissiler.

Muligvis forsinkes konverteringen af henholdsvis SA-6 (til SA-17?) og SA-4 til SA-12 nye systemer på grund af tekniske problemer i forbindelse med troppeafprøvninger.

1) TELAR: Transporter Erector Launcher And Radar.

b. Antiballistisk missilforsvar (ABM)

I Moskva området findes ca. 32 GALOSH missiler i fire overfladekomplekser. Omfattende byggearbejder tyder på forestående opstilling af 68 modificerede GALOSH missiler i beskyttede siloanlæg. Det traktatlige maksimum på 100 affyringsramper vil derved kunne udnyttes.

Det modificerede ABM-system vurderes at have en forbedret effektivitet mod f.eks. amerikanske MINUTEMAN-III missiler med MIRV sprænghoved.

Et nyt radarvarslingssystem med nye typer meget store, stationære, langtrækkende phased-array radarer er helt eller delvis færdigbyggede ved Krasnoyarsk, Mishelevka, Pechora, Abalakovo, Lyaki, Shary Shagan og Olenogorsk.

De første enheder forventes at blive operative i 1987.

c. Antisatellit forsvar

Der er indikationer på en organisation, som specielt skal indsættes mod satellitter. Kun sporadiske oplysninger findes endnu herom.

Aeroflot

HEM

6. Det sovjetiske luftfartsselskab AEROFLOTS opgave i krig er primært at yde intern lufttransport i Sovjetunionen. AEROFLOT råder over i alt ca. 1.800 større transportfly samt ca. 2.900 mindre transportfly og ca. 3.600 helikoptere.

Det vurderes, at en del af AEROFLOTS større transportfly vil kunne indsættes til støtte for militære operationer, uden at væsentlige interne, civile transportopgaver kompromitteres. Dette illustreres ved de halvårslige tropperotationsflyvninger til det forreste område, under hvilke ca. 100.000 mand udskiftes i løbet af tre uger.

Selv om AEROFLOTS fly ikke nødvendigvis direkte vil indgå i truslen mod Danmark, vil de kunne få væsentlig indflydelse ved at overtage dele af de militære transportflystyrkers sekundære opgaver.

AEROFLOT vil primært blive indsat til personeltransporter, f.eks. fremføring af personel til hærstyrkerne i DDR, CSSR og Polen, men vil også i mindre målestok kunne fremføre materiel.

Anvendelse af AEROFLOT fly i forbindelse med luftlandsætningsoperationer vil i givet fald medføre krav om en forud gennemført erobring af en egnet flyveplads.

Flystyrker og luftforsvar i nærområdet

7. DDR

HEM

a. GSST flystyrker (GSST FS)

Flystyrkerne omfatter ca. 810 kampfly og ca. 620 kamphelikoptere.

Samtlige jagerbomberregimenter er udrustet med 3. generationsfly af typerne FITTER, FLOGGER og FENCER. Endvidere er der indledt tilførsel af SU-25 FROGFOOT nærstøttefly, foreløbig med ét regiment. I 1986 nyoprettes en eskadrille udrustet med FOXBAT-F.

Jagerregimenterne er primært udrustet med FLOGGER fly, men udskiftning til MIG-29 FULCRUM indledtes primo 1986, og er foreløbig gennemført ved to regimenter.

Helikopterregimenterne består primært af HIND og HIP helikoptere.

Ud over tidligere nævnte opgaver for Gruppe-/Militærdistriktflystyrker har visse GSST FS enheder sandsynligvis alternative opgaver i relation til flådeoperationer i Østersøen.

Underlagt GSST hærdivisioner er der oprettet nærstøtteeskadriller, hvis væsentligste bestanddele er HIND og HIP kamphelikoptere. Eskadrillerne giver divisionerne mulighed for gennemførelse af ildstøtte og mindre helikopterbårne operationer (op til kompagnistørrelse uden tungt materiel).

b. De østtyske flystyrker (DDR FS)

DDR FS, inklusive flådeflystyrker, omfatter ca. 350 kampfly og ca. 200 helikoptere.

Efter oprettelsen af et taktisk jagerbomberregiment i det nordlige DDR fortsætter moderniseringsprogrammet ved de østtyske flådeflystyrker. Således er en jagerbomberenhed udrustet med moderne FITTER fly under oprettelse.

Endvidere er der sandsynligvis tilgået HAZE minestrygningshelikoptere.

Sammenfattende vurderes de østtyske flystyrker i det nordlige DDR at have fået tildelt større opgaver end hidtil, herunder muligvis også deltagelse i overordnede luftoperationer mod blandt andet Danmark. Herudover betyder moderniseringen af flådeflystyrkerne en forøget operationsfrihed for den østtyske flåde, som nu kan nærstøttes af egne fly samt kamphelikoptere.

De to kamphelikopterregimenter vurderes i operativ henseende underlagt de to østtyske militærdistrikter.

De østtyske jagerflys primære opgave er deltagelse i luftforsvaret af DDRs territorium, idet luftforsvaret af østtyske hærenheder primært varetages af disses luftværn. Enkelte enheder skal endvidere formentlig deltage i luftforsvaret af Den østtyske Flådes operationer i nødvendigt omfang. Den taktiske flydivision, hvis opgave er at støtte felthærens operationer, vurderes at bestå af to jagerbomberregimenter og en rekognosceringseskadrille. Et helikopterregiment samt to transporteskadriller giver mulighed for gennemførelse af helikopterbårne og mindre luftbårne operationer. Der er ikke tegn på, at jagerflyenheder skal indgå i divisionen.

c. Luftforsvaret i DDR

(1) Luftforsvaret i DDR omfatter områdeluftforsvaret med SA-2, SA-3 og SA-5 samt frontluftforsvar med SA-6 og SA-8. Det forbedres med konvertering af SA-7 til SA-14 og SA-9 til SA-13 samt af nye radar- og flytyper.

Bemærkelsesværdigt er det, at der i 1985 indledtes opstilling af den nye sovjetiske radar TIN SHIELD i mindst fem fremskudte østtyske radarstillinger. TIN SHIELD vurderes at have fortrinlige lavdæknings- og datatransmissionsegenskaber.

Et østtysk SA-5 kompleks ved Prangendorf nær Rostock blev fuldt operativt medio 1985. Det kan med en rækkevidde på 240, evt. 300 km, mod mål i middel- og stor højde foruden luftforsvar af DDR luftrum og-

så udgøre en trussel mod lufttankning af NATOs offensive fly, mod AWACS-, AEW- og SIGINT-fly, samt mod lufttransport af visse forstærkninger. Dækningsområdet omfatter Sjælland, Fyn, størstedelen af Sønderjylland, de danske gennemsejlingsfarvande og vestlige Østersø samt et ca. 100 km dybt bælte af NATOs luftrum syd herfor.

Yderligere et østtysk permanent SA-5 kompleks ved Kraatz 70 km NNW Berlin blev operativt primo 1986. Indikationer primo 1987 tyder på bygning af et SA-5 kompleks i APOLDA-området i sydvestlige DDR. Visse østtyske luftværnsbatterier synes styrket med en forøgelse fra fire til seks ZSU-23/4 pr. batteri. Ligeledes synes den ældre ZSU-57/2 aktiveret. Det er endnu uafklaret, om dette skal ses i relation til den øgede trussel fra nærstøttefly og kamphelikoptere.

Et sovjetisk SA-5 kompleks ved Loburg øst for Magdeburg blev operativt i 1984.

Indførelsen af nye og modifikationer på ældre materieltyper til luftforsvaret har bevirket:

- væsentlig forbedret radardækning, herunder mod mål i lave højder,
- stærkt forbedrede muligheder for udøvelse af ledelse og kontrol gennem indførelse af datamater og nye datatransmissionssystemer, der anvender såvel kabel- som radiokædeforbindelser samt flere nye troposcatterforbindelser,
- forbedrede identifikationsmuligheder gennem introduktionen af et nyt IFF system,
- større mobilitet for SAM og visse radarenheder,
- forbedret elektronisk forsvar (ECCM),
- øget standardisering af materiel.

Indførelsen af TV-kamera på de fleste SAM ildleder-radarer vurderes primært at være ECCM middel, der muliggør ildledning på trods af jamming, sekundært tillige supplement til/eventuelt alternativ for målfølgningsradar under radartavshed, specielt ved lavtflyvende mål, samt identifikation.

Bygning af bunkers til operationscentraler og kommunikationscentre samt af personel- og materielshelter i størsteparten af de permanente radar- og SAM-stillinger har mindsket disses sårbarhed betydeligt.

- (2) GSST luftforsvars opgave er at luftsikre operationsrummet for GSST hær- og flystyrker; GSST luftforsvarsmidler omfatter luftforsvarsenheder direkte underlagt GSST, GSST jagerflystyrker samt luftværnsenheder ved de fem hærarmeer.

GSST luftforsvar ledes fra Gruppens luftforsvarsoperationscentral. Endvidere varetages sandsynligvis koordination med DDR nationale luftforsvar.

Desuden findes ved hvert kampregiment et luftværnsbatteri udrustet med fire SA-9 eller SA-13 og fire ZSU-23/4. Konvertering af sidstnævnte til ZSU-30/2 er indledt.

Endelig forekommer luftværnskanoner og -maskingevær i stort antal ved mange enheder.

I størstedelen af de 22 sovjetiske SA-3 bataljoner er tvillingramperne bibeholdt efter konverteringen til firlingramper. Da der tillige normalt findes to LOW BLOW ildlederadarer, vil opsplitting i to skydende enheder med forbedret ildkraft og større modstandsdygtighed mod angreb vurderes som sandsynlig. 21 batajoner luftsikrer 20 sovjetisk belagte flyvepladser og en bataljon luftsikrer det sovjetiske SA-5/GAMMON kompleks.

Ved enkelte armeer er armévarslingsenhederne som de første ved GSST blevet udrustet med TIN SHIELD radar, der sandsynligvis forbedrer radardækning og datakapacitet meget betydeligt.

Samtidig er konvertering af 8. Garde Armés og 1. Garde Panser Armés SA-4 enheder til SA-11 gennemført og antagelig nærtforestående ved 3. Stødmé. Dette er første observerede SA-11 uden for USSR. SA-4 brigaderne ved GSST sidste to armeer vil formodentlig i den kommende tid også blive konverteret til SA-11.

Indførelsen af SA-11 i stedet for SA-4 vil bevirke en flerdobling af ildkraften og give stærkt forbedrede indsatsmuligheder mod mål i lav højde.

SA-16 er muligvis tilgået GSST i 1986, yderligere oplysninger er sparsomme, men systemet er antagelig beregnet til at bekæmpe lavtgående mål f.eks. i en SA-6 enheds dødzzone. Det er uafklaret, om missilet er styret ligesom typen af evt. sprænghoved er ukendt.

En udbygning af signaltjenesten inden for luftforsvaret gennem indførelse af nye, mobile datatransmissionssystemer, specielt ved SAM enheder, har medført et væsentlig forbedret dispositionsgrundlag på front-/arméniveau og tilsvarende forbedrede muligheder for hurtig og detaljeret operativ ledelse og kontrol.

- (3) DDR luftforsvars opgave er at luftsikre DDR luftrum. Det er organiseret som et selvstændigt værn, der omfatter alle DDR luftforsvarsstyrker, som luftvarsling, jagerfly, luftværn samt organer for ledelse og kontrol.

I 1985-86 blev antallet af permanente SA-3/GOA stillinger forøget med en stilling på det nordlige Rügen og fire stillinger i en halvcirkel vest om Berlin, og der er indikationer på yderligere stillinger.

SA-2/GUIDELINE dækker med 25 operative permanente stillinger størstedelen af DDR luftrum, og der er ingen indikationer på reduktion af dette efterhånden ældre system, der gennem modifikationer og tilførsel af supplerende udstyr søges holdt på et efter forholdene godt operativt niveau. Et par bataljoner blev i 1986-87 flyttet til nyetablerede stillinger i nærheden af de gamle.

Ved to luftværnsregimenter er der i 1986 observeret mobiliseringsøvelser med opstilling af en SA-2 bataljon udrustet med ældre materielversioner. Det antages derfor, at et antal bataljoner kan mobilise-

res og blive opstillet som supplement til det permanente SAM-forsvar.

Nærluftforsvaret på østtyske flyvepladser omfatter nu sandsynligvis seks ZSU-23/2 normalt placeret syd for startbanen samt mindst tre SA-7 i firlingaffutage.

Endvidere er der ved de to militærdistrikter/armeer varslingsenheder, luftværn (SA-4/-6/-7/-9/-13/-14) og luftværnsartilleri.

DDR luftrum udgør ét luftforsvarsdistrikt i Warszawa-pagtens luftforsvarsorganisation. Distriktsoperationscentralen er beliggende i Eggersdorf øst for Berlin. Her koordineres alle luftforsvarsforhold mellem den nordlige luftforsvarszone med center ved Neubrandenburg og den sydlige zone med center ved Cottbus. Zonerne adskilles ved en øst-vestgående linie ved 52° 20' N (ca. Frankfurt a.d.O. - Helmstedt). Det vurderes, at koordinationen med GSST luftforsvar endvidere varetages her.

På grundlag af informationer fra luftvarslingsstillingerne via sektorfiltercentre udøves der i zoneoperationscentralerne ledelse og kontrol over de underlagte luftforsvarskomponenters indsats.

Gennem en endnu uafsluttet reorganisering er der i de seneste år gennemført en sammenlægning af de hidtil adskilte ledelses- og kontrolfunktioner til foreløbig mindst tre nye, fælles operationsbunkers på sektor- (luftforsvarsbrigade-) niveau.

Dette muliggør en decentralisering af den hidtidige ledelse og kontrol på luftforsvarsdistrikts- og zoneniveau til sektorniveau, hvilket vurderes at medføre øget fleksibilitet og effektivitet i luftforsvaret.

8. Polen

HEM

a. Nordgruppens flystyrker (NG FS)

Flystyrkerne udgøres af to helikopterregimenter (heraf

et kamphelikopterregiment) udrustet med typerne HIND, HIP og HOOK.

Ved den ene af NG to divisioner er en nærstøtteeskadrille etableret, og en tilsvarende forventes oprettet ved den anden division.

b. De polske flystyrker (Polske FS)

De polske flystyrker inklusive flådefly omfatter ca. 750 kampfly og ca. 165 helikoptere.

De er opdelt i to separate organisationer underlagt det polske forsvarsministerium:

- De taktiske flystyrker (LO) og
- Luftforsvarsstyrkerne (OPK).

De taktiske flystyrkers primære opgave er fortsat at yde flystøtte i forbindelse med den polske felthærs operationer. LO råder over de nødvendige midler hertil, omfattende jagerbombefly, jagerfly, reccefly, helikoptere samt et mindre antal lette transportfly. LO forventes endvidere at skulle støtte Den polske Flådes operationer i nødvendigt omfang. Udskiftningen af 1. generations jagerbombefly, som indledtes ultimo 1984, fortsætter. Tilgang af moderne FITTER fly er afsluttet ved to regimenter og indledt ved et tredje. Udskiftningsprogrammet forudses afsluttet inden 1990, hvorefter LO vil råde over ca. 210 nyere fly. Som for de østtyske flystyrkers vedkommende tyder udviklingen på større opgaver end hidtil i forbindelse med WP Kystfrontoperationer. I takt med moderniseringsprogrammet reduceres det hidtidige krav om forlægninger forud for indledning af offensive flyoperationer. Den polske transportflykapacitet giver kun mulighed for gennemførelse af mindre luftlandsætningsoperationer uden medførelse af tungere udstyr. Større luft-landsætningsoperationer kræver deltagelse af sovjetiske transportfly.

Luftforsvarsstyrkernes primære opgave er forsvar af det polske territorium uafhængigt af felthærens operationer, og for enkelte enheders vedkommende formentlig deltagelse i luftforsvaret af Den polske Flådes operationer i nødvendigt omfang. Flystyrkerne hertil består af 2. ge-

nerations jagerfly samt, i det nordlige Polen, en enkelt enhed udrustet med 3. generations fly.

Ud over LO og OPK flystyrker findes der i den nordlige del af Polen en mindre flådeflystyrke, underlagt Den polske Flåde. Primæropgaven er udførelse af nærstøtte, rekognoscering samt antiubådsoperationer i forbindelse med gennemførelse af blandt andet amfibieoperationer. Flådeflystyrkernes 1. generations jagerbombe- og reccefly forventes som ved LO udskiftet med moderne FITTER fly.

c. Luftforsvaret i Polen

Den primære opgave for de sovjetiske luftforsvarsmidler i Polen vurderes at være luftforsvar af egne installationer og enheder, idet alle sovjetisk belagte flyvepladser hver luftsikres af en SA-3 bataljon, medens en arméluftvarslingsenhed og en SA-4 brigade er underlagt Nordgruppen, hvis to divisioner råder over henholdsvis et SA-6 og et SA-8 regiment samt SA-14, SA-13 og luftværnsartilleri.

150 jagerfly ved de tre sovjetiske jagerregimenter, der er underlagt VVS Luftarmé Legnica, vurderes primært at skulle støtte luftarmeens operationer.

Jagerføringsenhederne varetager sandsynligvis tillige luftvarslingsopgaver for de sovjetiske styrker i Polen, muligvis suppleret med informationer fra det polske varslingsystem.

Polsk luftforsvars opgave er at luftsikre Polens luft- rum. Det er organiseret som et selvstændigt værn (OPK) omfattende alle Polens luftforsvarsstyrker, som luftvarsling, ca. 300 jagerfly ved otte OPK jagerregimenter, (en enkelt enhed med 3. generations fly, de øvrige alle med 2. generations fly), 36 SA-2 og mindst 14 SA-3 bataljoner samt et betydeligt antal luftværnsartillerienheder.

Et trestillings SA-5 kompleks nær kysten nordvest for Trzebiatow (WW 19), der blev delvis operativt primo 1987, vil kunne lukke det hidtidige hul i SA-5 forsvaret langs kysten mellem det østtyske Prangendorf-kompleks og SA-5 komplekserne ved Kaliningrad, samt dække Østersøom-

rådet op til Karlskrona-Amager, Stevns, Falster, Møn og Bornholm inklusive.

Polske flyvepladser er i vidt omfang dækket af ovennævnte luftforsvarsstyrker. Nærluftforsvaret er ikke permanent etableret i fredstid, men vil i kridstid sandsynligvis blive opstillet, primært af mobiliserede luftværnsartillerienheder.

Endvidere findes ved de tre militærdistrikter armévarslingsenheder og luftværn (SA-4/-6/-7(14)/-8/-9(12) samt en betydelig mængde luftværnsartilleri).

Polsk luftrum udgør et luftforsvarsdistrikt i Warszawa-pagtens luftforsvarsorganisation. Distriktsoperationscentralen beliggende i Pyry syd for Warszawa koordinerer alle luftforsvarsforhold mellem de tre luftforsvarszoner med centre ved Warszawa-Bemowo, Bydgoszcz og Wrocław samt med nabo-distrikter og de sovjetiske luftforsvarsenheder i Polen.

Det polske luftforsvar vurderes selvstændigt at kunne varetage sikringen af det polske luftrum.

En reorganisering i lighed med den under DDR beskrevne vurderes stort set gennemført også ved det polske luftforsvar.

9. Baltiske Militærdistrikts Flystyrker (BAMD FS)

HEM

Flystyrkerne underlagt Baltiske Militærdistrikt reduceredes kraftigt i 1986 under den gennemførte reorganisering grundet afgivelse af fem jagerregimenter til PVO, samt det eneste FENCER jagerbomberegiment til VVS LA Legnica. De omfatter nu ca. 160 kampfly og ca. 100 kamphelikoptere.

Fly- og helikoptertyperne omfatter blandt andet FULCRUM, FISHBED, FLOGGER, FITTER, HIND og HIP.

Beredskab og uddannelse

10. Beredskab

HEM

Inden for Warszawapagtens luftforsvar opretholdes der i fredstid et beredskab, som muliggør konstatering af aktivitet i de re-

spektive anvarsområder samt hurtig iværksættelse af aktive modforanstaltninger med jagerfly og/eller luftværn.

Ved de sovjetiske jagerregimenter i DDR opretholdes i fredstid et jagerberedskab på skift mellem jagerregimenterne. To fly pr. deltagende regiment er klar til øjeblikkelig indsats, eksempelvis to fly på to minutters beredskab. Andre jagerfly vil have et lavere beredskab.

Den sovjetiske flyberedskabsordning har dannet skole for de nationale flystyrker i de øvrige Warszawapagtlande, hvor et tilsvarende beredskab opretholdes.

11. Uddannelse

HEM

- a. Officerer ved f.eks. radar- og missilenheder gennemgår en ingeniøruddannelse i det pågældende speciale. I øvrigt anvendes i vid udstrækning personel, hvis civile uddannelse kan udnyttes i deres militære tjenestestilling. Ved de flyvende kampenheder opdeles piloter i tre kategorier efter erfaring og dygtighed. Piloter af kategori 1 og tildels 2 imødekommer de opstillede træningskrav, nemlig under kontrol fra jorden at bringe fly til det beordrede indsættelsesområde med afsluttende aflevering af våben. Piloter af disse kategorier kan operere under dårlige vejrforhold samt om natten. Såvel den daglige flyvning som flyvning under øvelser, afvikles overvejende under streng kontrol, således at den enkelte pilot kun har begrænset mulighed for selvstændig stillingtagen eller improvisation. Piloternes taktiske forståelse af den øjeblikkelige situation og evnen til en selvstændig, hensigtsmæssig reaktion herpå vurderes generelt at være mindre end vestlige piloters. Dog er afhængigheden af jordkontrol de senere år søgt reduceret ved jagerenhederne, hvilket forventes fortsat i takt med indførelsen af FULCRUM og FLANKER jagerfly. FULCRUM træningen har endnu mange lighedspunkter med den fra FLOGGER kendte træning, omend FULCRUMs gode manøvre-egenskaber samt "look-down, shoot-down" mulighed udnyttes i et vist omfang. Et dedikeret træningsprogram synes endnu ikke udviklet, men såfremt flyenes gode egenskaber efterhånden udnyttes i den daglige træning, betyder FUL-

CRUM/FLANKER en forbedret overlevelsessevne for egne offensive missioner over fjendtligt territorium, når jagerflyene indsættes som eskorte. Indsat i en ren luftforsvarsrolle forøges truslen i givet fald mod fjendtlige offensive missioner i blandt andet lav højde grundet "look-down, shoot-down" egenskaberne.

Den daglige træningsflyvning i DDR er præget af flyvning i lokale sektorer eller ad faste navigationsruter, alt under radarkontrol. Egentlig langdistancenavigation øves kun i forbindelse med større forlægninger, f.eks. til Sovjetunionen.

For sovjetiske jager- og jagerbomberenheder er det almindeligt, at 70-75% af piloterne er af kategori 1 og 2, eller at mindst 45 af i alt 55-60 piloter pr. regiment er fuldt eller delvis operative.

Antallet af fuldt operative piloter ved østtyske enheder er noget højere og ved polske enheder lavere (grundet færre fly pr. regiment). Generelt vurderes standarden af østtyske piloter at være højere og polske piloters lidt lavere end de sovjetiske piloters.

Trænings- og øvelsesaktiviteter gennemføres med større realisme end tidligere, herunder ECM-anvendelse, flystøtte om natten samt reduceret afhængighed af jordkontrol for jagerflyene. Specielt de sovjetiske kamphelikopterenheder har, også efter NATO-standard, en høj træningstilstand og dygtighed.

Af væsentlige forhold, der påvirker pilotens erfaringsniveau og den operative standard, skal nævnes:

- Antallet af flyvetimer pr. pilot. Under den grundlæggende uddannelse flyver Warszawapagtens flyveelever i løbet af de fire år uddannelsen varer 200-300 timer. Ved de sovjetiske operative jager- og jagerbomberenheder flyver piloterne generelt ca. 90-100 timer om året, modsvarende 135-150 sorties. Heraf er 30-40% i primærrollen. Antallet af flyvetimer ved østtyske og polske enheder ligger generelt 10-20% under det sovjetiske niveau, og specielt ved offensive enheder gør det tilsvarende sig gældende med hensyn til omfanget af træning i primærrollen.

Piloter af kategori 1 (højeste niveau) kan nå op på ca. 200 flyvetimer pr. år i forbindelse med instruktørvirksomhed for piloter af kategori 3 (laveste niveau). I forbindelse med det forholdsvis lave antal flyvetimer er det værd at bemærke, at de enkelte regiment er placeret tæt på træningsområder, samt at der lægges vægt på simulatortræning.

- Piloter inden for såvel jagerregimenterne som jagerbomberregimenterne træner i den sekundære rolle.

Pilotuddannelse tager fra starten sigte på anvendelse i enten jagerfly, helikoptere eller transportfly.

Der lægges såvel ved sovjetiske som ved andre styrker stor vægt på evnen til hurtige forlægninger til andre pladser. Forlægninger til naturflyvepladser øves kun sporadisk, og ikke med tredje/fjerde generationsfly. Der øves dog start og landing på græsarealer på respektive hjemmebaser. Vejstarter er de senere år kun anvendt af polske enheder i mindre omfang, men vurderes generelt at repræsentere alternative landingsbaner og spredningsområder for såvel sovjetiske, østtyske som polske enheder. Ved sovjetiske flystyrker er forlægningsmønstret de senere år ændret i retning af flere øvelser på regiments- og divisionsniveau end tidligere, hvilket afspejler en øget fleksibilitet med hensyn til indsættelse over andre end de normalt befløjne områder.

b. Jagerbombeflytræning

Træning gennemføres primært med bomber, raketter og kanoner, men i sovjetisk regi gennemføres nu en del træning med blandt andet taktiske luft-til-jord missiler og laserstyrede bomber, og de østtyske og polske enheder, der er udrustet med de nye jagerbombefly har nu også indledt træning med taktiske luft-til-jord missiler. Sovjetiske enheder har endvidere indledt anvendelse af TV-styrede "launch and leave" missiler. Angrebene gennemføres normalt af ét, eventuelt to, fly ad gangen. Manøvrering forud for våbenaflevering gennemføres uden store G-påvirkninger.

Træning i luft-til-luft rollen andrager 5-10% af den to-

tale flyvetraining. Der indøves en række defensive undvigemanøvrer (så godt som aldrig observeret under 2.000 m højde), men der er herunder ikke gennemført offensiv manøvrering med henblik på opnåelse af våbenindsættelse mod det angribende fly. Træningen er ikke realistisk.

c. Jagerflytræning

Grundlaget for gennemførelse af interceptioner mod fjendtlige fly er fortsat et effektivt virkende GCI-system, og det er muligt, at systembegrænsninger i FISH-BED/FLOGGER jagerfly umuliggør eller vanskeliggør autonom anvendelse af flyenes radar-søgeprogrammer. Det vides ikke, om FULCRUM/FLANKER har tilsvarende begrænsninger. Bortfald af GCI-mulighederne må vurderes at have negative konsekvenser for jagerpiloternes effektivitet. Ved sovjetiske og østtyske enheder gennemføres 25-50% af luft-til-luft træningen som ikke- eller kun delvis GCI-træning mod manøvrerende mål. Ved de polske flystyrker gennemføres denne træning kun sporadisk.

I de senere år har sovjetiske enheder trænet i eskorte-ring af offensive missioner, såvel jagerbombe- som bombe-fly. Eskorteringen gennemføres undervejs til og i forbindelse med angreb mod fjerntliggende overflademål for beskyttelse af de offensive missioner udenfor rækkevidde af eget luftværn. Der vurderes at være tale om en fremtidig primærrolle for sovjetiske jagerenheder i takt med indfasningen af nye og hertil velegnede flytyper som FLANKER og FULCRUM.

Formålet er at sætte piloterne i stand til at fuldføre interceptioner - såvel med som uden GCI-assistance - men efter indledende GCI-føring - under udvisning af større pilotinitiativ end hidtil, og piloterne vurderes at være i stand hertil. Træning af "dog fight" i vestlig forstand gennemføres ikke, og indsættelse mod manøvrerende mål gennemføres ikke under øvelser.

For at imødegå vestlige ECM-foranstaltninger reduceres anvendelse af flyradar mest muligt.

operationerne gennemføres under alle vejr- og lysforhold.

Jagerenheder trænes i den sekundære luft-til-jord rolle. Omfanget udgør 5-10% af den totale flyvetræning, og omfatter for de sovjetiske enheder anvendelse af luft-til-jord missiler.

d. Kamphelikoptertræning

Træningsvirksomheden ved sovjetiske kamphelikopterenheder omfatter

- flyvetræning generelt (60-70%),
- kamptræning (15-20%),
- øvrig træningsvirksomhed (15-20%).

Kamptræningen omfatter fortrinsvis angreb (herunder simulerede) mod jordmål med anvendelse af bomber, raketter og kanoner.

I modsætning til kast med øvelsesbomber samt afskydning af raketter erkendes afskydning af panserværnsmissiler kun sjældent. Hovedparten af denne træning vurderes gennemført som simulatortræning. Ca. 20% af den totale kamptræning udføres som natflyvning.

Det antages, at 25-30% af træningen med HIND er regulær kamptræning, medens det for HIP E er en væsentlig lavere andel, samt at HIP C kun sporadisk udfører kamptræning.

Træningen ved østtyske og polske enheder er tilsyneladende betragteligt under det sovjetiske niveau, og træningsstandarden vurderes tilsvarende dårlige.

e. Vejrminima

Generelt er det indtrykket, at der i Warszawapagten for start og landing kræves bedre vejrforhold, end tilfældet er i NATO.

Grunden hertil kan ikke kun være dårligere udrustede fly, da Warszawapagts 3. generations fly i denne henseende kan sammenlignes med, i hvert fald lidt ældre, NATO-fly.

Vedrørende lavflyvning og angreb mod jordmål nærmer de erkendte vejrminima sig de for NATO gældende. Det skal dog bemærkes, at Warszawapagtsflyene under erkendte træ-

ningsflyvninger har fået navigationshjælp i form af radarledelse fra jorden, radiofyr langs ruten samt markering af anflyvningsretningen ved hjælp af optiske midler (flag, lys). Der er under disse forhold erkendt flyvninger med jagerbombefly ved 300 m skyhøjde og tre km sigt samt for kamphelikoptere 150 m skyhøjde og 1,5 km sigt. FENCER er dog konstateret udførende angreb ved 100-200 m skyhøjde og én km sigt.

f. Luftværnstræning

Ud over den normale træning i stillings- og kaserneområder gennemføres forlægningsøvelser og årlige taktiske øvelser i afspærrede øvelsesområder, f.eks. Lieberose i DDR.

Enheder udrustet med SA-2, -3, -4, -5, -6, -8, -10 og -11 gennemfører normalt hvert andet år skydninger i sydlige USSR.

Flystyrkernes anvendelsesmuligheder/indsatsformer

12. Generelt

HEM

Warszawapagtflystyrkers anvendelsesmuligheder var indtil fornylig i høj grad begrænset i henhold til det organisatoriske tilhørsforhold.

Dette forhold har ændret sig som følge af reorganiseringer og moderniseringsprogrammer, hvori et af hovedformålene er en forøget fleksibilitet for udnyttelse af flystyrkerne i henhold til de operative behov inden for et givet geografisk område.

Inden for Østersøområdet har dette blandt andet betydet en væsentlig forøget evne til indsættelse af ikke-flådefly i maritimt relaterede operationer. Det må fremover forventes, at samtlige Warszawapagtlandenes ikke-flådeflystyrker er tildelt alternative maritime opgaver, inklusive de sovjetiske VVS luftarmeer Smolensk og Legnica. Tilsvarende vurderes det, at flådeflystyrker i stigende omfang må påregnes at deltage i kystfrontrelaterede flyoperationer, specielt hvad angår den sovjetiske Østersøflådes flystyrker.

Moderniseringsprogrammerne samt ændringer i øvelses- og træningsmønstre betyder, også for østtyske og polske enheder, at ja-

gerbombefly indledningsvis er pålagt overordnede opgaver, og at nærstøtteopgaver i denne fase i vid udstrækning vil blive løst af kamphelikoptere og FROGFOOT nærstøttefly. Jagerflyenes hovedopgaver vurderes fremtidigt at omfatte eskortering af offensive missioner samt deltagelse i områdeluftforsvar, alt afhængigt af tilhørsforhold.

13. Mellemtunge bombefly

HEM

Tidligere var sovjetiske mellemtunge bombefly primært tildelt den nukleare angrebsrolle og kun taktisk støtte ved særligt vigtige operationer. I dag har en stor del af de mellemtunge bombefly antagelig fået konventionelle opgaver, herunder deltagelse i den overordnede luftoffensiv samt støtte af flådeoperationer i blandt andet Østersøen og Nordsøen. Disse fly vil operere fra hjemmebaser i det vestlige USSR med én-to flyvninger pr. dag pr. luftfartøj. De mellemtunge bombefly kan forventes at trænge ind over det vestlige område i alle højder, inklusive den lave, i formation for at drage fordel af brugen af ECM. Efter passage af missilforsvarsbæltet vil formationen antagelig deles op i mindre grupper (fire-otte fly i hver), der under jagerbeskyttelse tager retning mod de planlagte mål. Flyene kan alle udføre blindbombning. Et meget vigtigt element i operationerne er de mellemtunge bombes elektroniske krigsførelse. Hvert bombefly har sit eget, omend begrænsede, ECM-udstyr og mulighed for at anvende chaff med henblik på jamming af diverse elektroniske installationer. Herudover findes et antal specielt udrustede, ombyggede bombefly med mere omfattende og avanceret ECM-udstyr til varetagelse af "escort" og "stand-off" jamming. Endvidere vil ECMfly fra VTA kunne indsættes i "stand-off" jamming rollen.

Størstedelen af de mellemtunge bombefly er indrettet til at bære luft-til-overflade missiler. Missilerne kan affyres fra afstande mellem 150 og 450 km fra deres mål. Omkring 75% af de strategiske mellemtunge bombefly kan også anvende "frit falds" bombning. Et bredt udvalg af nukleare bomber er til rådighed, men detaljer vedrørende sprænghoveder og tændsystemer kendes ikke. Ladningsstørrelser for både luft-til-overflade missiler og bomber strækker sig antagelig fra nogle få kilotons til adskillige megatons. Det vurderes, at en del af de mellemtunge bombefly under en

konventionel krig vil blive holdt rede til indsats med nukleare våben.

14. Jagerbombefly

HEM

Operationer med jagerbombefly vil sandsynligvis omfatte flyvning med stor hastighed og i relativt lav højde. Missionernes størrelse afhænger af måltype og -udstrækning, hvoriblandt "Counter air" og "interdiction" mål forventes angrebet med en eller flere formationer på to, fire eller otte fly. FENCER, FITTER og FLOGGER vil være egnede til alle typer luft-til-jord operationer, hvorimod FROGFOOT forventes primært at skulle løse nærstøtteopgaver.

Med undtagelse af FENCER har jagerbombeflyene hidtil haft begrænsede muligheder i dårligt vejr og uden for rækkevidde af det korttrækkende RSDN-navigationsudstyr. Dette forhold søges i sovjetisk regi nu afhjulpet ved etablering af et langtrækkende system, benævnt RSDN. Såfremt systemet virker tilfredsstillende, vil evnen til angreb mod fjerntliggende mål, herunder om natten og i dårligt vejr, blive øget betragteligt.

Det anses for overvejende sandsynligt, at også de nye østtyske og polske jagerbombefly er udrustet med RSDN-udstyr.

Sovjetiske FENCER jagerbombefly gennemfører træning i FENCER-til-FENCER lufttankning. På bekostning af antallet af våbenbærere betyder dette forøgede muligheder for at gennemføre angreb mod højt prioriterede mål, som ellers ikke kan nås af FENCER. Endvidere reduceres herved forlægningskravet for visse enheder forud for krigshandlinger.

FOXBAT-F vurderes at have opgaver mod radarvarslingsstationer med afskydning af AS-11 ARM-missilet på ca. 250 km afstand. Dette muliggør for første gang, at sovjetiske fly stationeret i DDR og Polen kan beskyde mål i Danmark fra WP eget territorium. Da AS-11 rent elektronisk er passiv, muliggøres hermed uvarslede angreb (eventuelt ved krigsindledning) fra profiler, som ikke kan skelnes fra normalt observerede recce-missioner.

Sovjetiske jagerbombefly har fornylig indledt træning i koordinerede angreb fra forskellige retninger under anvendelse af ECM og med forskellig våbenopladning, beregnet dels til indsættelse mod forsvarende luftværn, dels mod primær-målet. Denne udvikling forventes fortsat, og med tiden indført også ved sttyske og polske enheder.

I sovjetisk regi har FENCER-E gennemført "in-flight" rapportering til efterfølgende FENCER jagerbombefly. Dette muliggør øjeblikkelig våbenindsættelse mod hidtil udekteret luftværn undervejs til målet, hvorved den hidtil vurderede minimale reaktionstid på ca. tre timer potentielt elimineres. FITTER og FLOGGER jagerbombefly forventes også at kunne udnytte en sådan rapportering. Taktikken vurderes ikke mulig i østtysk og polsk regi.

Warszawapagtens jagerbombefly kan til at begynde med opretholde en daglig "sortie rate" på 3,0 til 5,0. Dette tal vurderes at være reduceret med ca. 30% efter tre dages indsats på grund af nedslidning ("attrition").

Samtlige 3. generations fly, FISHBED i de seneste versioner, samt FOXBAT-F kan medføre nukleare våben, og procedurer for angreb i lav højde med hensyn til taktisk nuklear bombning bliver sporadisk øvet ved sovjetiske jagerbomberenheder. Nogle ikke sovjetiske enheder har tidligere trænet i denne teknik, men det anses ikke for sandsynligt, at nukleare våben vil blive overdraget ikke sovjetiske styrker, selv om deres fly er egnet til opgaven. En del af jagerbombeflyene tænkes holdt i reserve til en eventuel nuklear indsats.

Der findes ikke specielle flyenheder til kemisk krigsførelse. Bomber med kemiske kampstoffer findes i fortegnelser over våben til brug for Warszawapagtens flystyrker (men ikke nødvendigvis i de forreste områder), og nogle enheder er observeret i simuleret aflevering af kemiske kampstoffer fra spraytanke. Praktisk taget alle Warszawapagtens kampfly er i stand til at kaste bomber med kemiske kampstoffer i en størrelsesorden af 25 til 1.500 kg. De fly, der menes at have mulighed for anvendelse af spraytanke, er de samme, som antages at have en nuklear mulighed.

15. Kamphelikoptere

HEM

Som følge af udbygningen af helikopterenhederne ved de sovjetiske flystyrker udføres ildstøtteoperationer i stadig større omfang af kamphelikoptere, eventuelt koordineret med indsats af jagerbombefly.

Bekæmpelse af jordmål udføres normalt under kontrol af en flystøtteleder (FAC), der er en erfaren pilot fra den pågældende helikopter- eller jagerbomberenhed, blandt andet med den opgave at bekæmpe kampvogne.

Helikoptererne anvender panserværnsmissiler, raketter og bomber.

Angreb med panserværnsmissiler udføres som regel i formation. Indflyvning mod målet sker i lavest mulige højde udnyttende alle terrænformer og -genstande, der kan skjule indflyvningen. Der er konstateret flere forskellige formationstyper, men fælles for alle er, at helikoptererne først umiddelbart før skudafstand stiger til affyringshøjden (ca. 50 m), hvorefter målet lokaliseres og missilerne affyres. Skudafstandene varierer med missiltyperne, men afstande mellem 3.000 og 5.500 m er konstateret. Efter affyringen drejes kraftigt bort fra området; fraflyvningen sker ligeledes i lavest mulige højde.

Ved angreb med raketter kan samme procedure anvendes, idet dog affyringsafstanden vil være ca. 1.000 m, ligesom helikopteren i affyringsøjeblikket vil have nedsat hastigheden mest muligt.

Angreb med bomber, raketter og maskingeværer er observeret udført fra 500-700 m højde ned til ca. 50 m med varierende dykvinkler.

De anvendte bomber er med bremsefaldskærm eller forsinkelses-tændsats.

Da HIND D/E helikoptere har indbygget infrarødt udstyr i deres ildledesystem, kan angreb på jordmål og specielt på kampvogne udføres om natten.

HIP og HOPLITE helikoptere vil anvende den samme angrebsteknik, idet dog afstandsfaktoren vil være afhængig af panserværnsmissilbevæbningen.

Helikopterbårne operationer udføres som en rutinemæssig del af felthærens operationer, fortrinsvis med indsættelse af hærenheder af kompagni- og bataljonsstørrelse inden for rækkevidde af eget artilleri og uden medbringelse af tung udrustning.

Operationer i frontramme må dog påregnes at kunne gennemføres i dybder på 50-100 km afstand, eventuelt kombineret med luftlandsætning fra transportfly. Helikopterbårne kommandoaktioner mod blandt andet flyvestationer er mulige med maksimal indsættelsesdybde på 200-250 km med henblik på overtagelse af nøglefaciliteter forud for erobring via en regulær luftlandsætningsoperation.

16. Luftforsvarsoperationer

HEM

Luftforsvaret af de enkelte landes territorium påhviler primært de luftværnsenheder, der er opstillet i permanente, sikrede stillinger, samt enheder med jagerfly. Luftforsvarszonernes aktive midler indsættes normalt adskilt i rum i hver sine våbenafsnit, undtagelsesvis dog også adskilt i tid eller i højdebånd i samme afsnit. Specielt i sovjetisk regi er der en stigende tendens til indkorporering af flådeenheder i det samlede luftforsvar.

Enheder fra taktiske flystyrker og mobilt luftværn i en luftforsvarszone indgår normalt under operativ ledelse og kontrol af pågældende zoneoperationscentral.

I en frontes kampområde koordineres luftforsvarets midler ved frontens operationscentral, medens ledelse og kontrol normalt udøves ved hver armés operationscentral, der råder over forbindelser til såvel flystyrker som luftværn.

De sovjetiske armeer råder over så stærke, fuldt mobile luftværnsenheder (samt håndvåbenild), at der over armeens kampområde kan etableres et integreret rullende luftværnsbælte i mindst 50 km dybde og ca. 15 km højde med mulighed for koncentration i vitale afsnit. Indsatsen af jagerfly i et sådant bælte vil være meget problematisk, hvorfor disse stort set kan frigøres fra denne luftsikringsopgave og deres indsats koncentrerer uden for "SAM-bæltet", sandsynligvis primært bagved og som jagereskorte foran dette. Taktiske flystøtteoperationer og helikopteroperationer vil dog stadig kunne finde sted inden for bæltet.

17. Transportflyoperationer

HEM

a. Warszawapagten transportflyenheder har en række forskellige opgaver, blandt andet:

- Udførelse af luftbårne operationer.
- Støtte til deployering af flyenheder.
- Nedkastning af forsyninger.
- Assistance til forlægning (eller kampindsats) af hærstyrker over kortere afstande.
- Fremføring af nukleare våben/sprænghoveder.
- Transport af sårede.

b. Transportenhedernes begrænsede størrelse og løftekapacitet bevirker, at støtten til forlægning af taktiske fly-

enheder samt gennemførelse af luftbårne operationer kun kan udføres i begrænset målestok. Omfattende operationer samt forlægninger over større afstande vil kræve assistance fra de sovjetiske transportflystyrker (VTA).

Ved støtte til deployering af en flyenhed - inden for enhedens naturlige operationsområde - transporteres de mest nødvendige elementer fra den flytekniske bataljon ad luftvejen til den nye operationsbase, medens resten af bataljonen transporteres ad landevejen.

c. Såfremt situationen måtte kræve det, vil VTA transportfly føre nukleare våben/spræghoveder fra USSR til de forreste områder. Den efterfølgende transport fra depoterne til de individuelle enheder i kampområdet eller på flyvepladserne vil formentlig foregå med frontflystyrkernes tunge helikoptere.

d. Evakuering af syge og sårede fra kampområdet vil blandt andet blive udført af helikoptere. Videretransport til de bageste områder og USSR vil kun i særlige tilfælde foregå med transportfly fra luftarmeerne, VTA eller AERO-FLOT.

e. VTA medvirken i luftbårne operationer

De sovjetiske luftbårne styrkers opgave omfatter i første række indsættelse bag fjendens linier i forbindelse med hær- og amfibieoperationer. I særlige tilfælde kan de indsættes på selvstændige opgaver. Det er muligt for VTA at løfte omkring en division i en samlet indsættelse. Det er dog sandsynligt, at indsættelse vil ske med regimentsstørrelse eller mindre. Indsættelse kan ske ved nedkastning med faldskærm, ved landing med flyene eller ved en kombination af begge metoder. Det primære VTA-fly til luftbårne operationer er CANDID.

En enhed af regimentsstørrelse vil blive nedkastet maksimalt 200-300 km foran FEBA, med en holdetid på op til 72 timer. Til en sådan operation må der afsættes 110-195 CANDID/CUB.

Sovjetunionens doktriner angiver, at luftbårne operatio-

ner skal finde sted fortrinsvis om natten, og at lokal luftoverlegenhed er nødvendig ved operationer af større omfang. Små eller begrænsede aktioner kan dog finde sted, selv om fjenden indledningsvis kontrollerer luft- rummet. Omhyggelig planlægning og forberedelse vil gå forud for en luftbåren operation. Flyrekognoscering vil blive anvendt for at stedfaste det/de bedst egnede ned- kastningsområder. Sovjetiske doktriner angiver et-to ned- kastningsområder á 10-12 km² for et regiment eller tre områder på hver 0,5 x 2,5 km, hvis regimentets tre batal- joner nedkastes hver for sig.

18. ECM-operationer

HEM

Med hensyn til koordination og planlægning synes ECM-indsat- sen at have nået et højt niveau. Lokalt stationerede ECM-fly har eksempelvis samarbejdet ECM-mæssigt med mellemtunge bombefly under disses flyvninger i de forreste områder. Det må endvidere anses som sandsynligt, at op til 25-30% af alle mellemtunge bombefly kan være "rene" ECM fly.

Det i Baltiske Militærdistrikt stationerede ECM-regiment er udrustet med fly af typen CUB. Disse besidder en betydelig ECM-ka- pacitet og vurderes at blive indsat i "stand-off" rollen til støt- te for sovjetiske flystyrkers neutralisering af blandt andet dansk luftforsvar.

Faglig tjeneste

HEM

19. a. Vedligeholdelse og forsyning

Som følge af den betydning Sovjetunionen tillægger mobi- litet ved Gruppe-/Militærdistriktflystyrkerne, har divi- sioner og regimenter et minimum af teknisk og administra- tivt ansvar. Vedligeholdelse og forsyning udføres af se- parate elementer. Inden for luftarmeens organisation har chefen for logistik det kontrolmæssige og administrative ansvar for alle forsyningsanliggender. Chefen for den flytekniske tjeneste er ansvarlig for flyvedligeholdelse og -reparation på alle niveauer.

Ved Gruppe-/Militærdistriktflystyrkerne bliver den rutinemæssige og regelmæssige vedligeholdelse af flyene udført på regimentsniveau. Periodisk eftersyn udføres for hver 25, 50 og 100 timers flyvning. Selv om reparations- og servicefaciliteter forefindes ved regimenterne, er det ikke tilstrækkeligt til at foretage større eftersyn eller modifikationer; flyene vil - også ved større reparationer - være henvist til mere avancerede værksteder på divisions- og arméplan.

b. Forsyningssikkerheden

Forsyningssikkerheden for de i nærområdet værende flystyrker og de fra Sovjetunionen påregnet fremførte flystyrker vurderes at være tilstrækkelig under både en nuklear og en konventionel krig.

Det vurderes, at de disponible specialudrustede enheder til bygning af nye og/eller retablering af flyvepladser ikke vil kunne dække behovet.

Drivmidler vurderes under såvel nuklear som konventionel krigsførelse at være tilstrækkelige til 40 dages krigsførelse.

Ammunitionsbeholdninger skønnes under såvel nuklear som konventionel krigsførelse at være tilstrækkelige til 35 dages krigsførelse.

Konklusion

HEM

20. Warszawapagtens flystyrker i nærområdet er kvantitativt betydelige, og indførelse af nye samt modifikation af ældre fly/våbensystemer har i de senere år øget styrkernes kvalitative egenskaber. Det må dog fortsat betvivles, at flystyrkerne til rådighed for operationer i dette område kan gennemføre en tilstrækkelig succesrig koordineret indsats henset til antal og art af mål, men moderniseringen af de østtyske og polske flystyrker vil fortsat forøge Warszawapagtflystyrkernes muligheder inden for østersøområdet. Udviklingen tyder på, at Warszawapagtens luftkrigspotentiel, specielt det offensivt orienterede, i stadig stigende grad bliver i

stand til at efterleve og opfylde operative doktriner og planer på alle niveauer.

Luftforsvaret virker overvældende i mellemstor og stor højde, hvorimod der i de lave højder generelt endnu er en mindre effektivitet. Indførelsen af TIN SHIELD radarer ved DDR og GSST enheder, samt den indledte indførelse af SA-11 i GSST og SA-10 i Baltiske Militærdistrikt kan i den kommende tid drastisk effektivisere bekæmpelsen af mål i lav højde.

I det følgende gives en opsummering af de væsentligste stærke og svage sider ved Warszawapagtens flystyrker.

HEM

21. Stærke og svage sider ved Warszawapagtens flystyrker og luftforsvar

a. Stærke sider ved Warszawapagtens offensive flystyrker vurderes at være:

- De væsentlige kvalitative forbedringer, der gennemføres ved Warszawapagtflystyrkerne generelt gennem tilgang af nye, avancerede flytyper med større rækkevidde og våbenlast og mulighed for at operere under ugunstige vejrforhold.
- Tilstedeværelsen af talrige reservebaser.
- Kraftig udbygning af shelters.
- Stort antal kamp- og transporthelikoptere.
- Tilførsel af hærassocierede helikopterenheder.
- Stort ECM-potentiel.

b. Stærke sider ved Warszawapagtens luftforsvar vurderes at være:

- Høj mobilitet for alle nyere komponenter.
- Stor frekvensspredning såvel mellem som inden for de forskellige våbensystemer og indførelse af passive sensorer på de fleste SAM-radarer.
- Det store antal veludrustede luftforsvarsenheder muliggør stærke koncentrationer.
- Forbedret koordination gennem sammenkædede radarkomplekser.
- Mobile datatransmissionssystemer mellem luftforsvarets enheder og komponenter giver teknisk gode forudsætning-

ger for smidig og hurtig udøvelse af operativ ledelse og kontrol, også med mobile enheder.

c. Svage sider ved Warszawapagtens offensive flystyrker vurderes at være:

- Flystyrkerne praktiserer endnu et relativt stramt træningsmønster, som har begrænset relation til betingelserne under krigsforhold.
- Afhængighed af uforstyrrede kommunikationssystemer.
- Visse ikke sovjetiske Warszawapagtflystyrker opererer endnu med ældre materiel.
- Antallet af shelters ved ikke sovjetiske styrker er endnu begrænset.
- Begrænset, men stigende, evne til gennemførelse af operationer om natten og i dårligt vejr.

d. Svage sider ved Warszawapagtens luftforsvar vurderes at være:

- Radardækningen mod mål under 75 m flyvehøjde er endnu næppe fuldt effektiv, men effektivisering er indledt.
- Visse SAM-systemers genladningstid er lang.
- Indsættelsesmulighederne for jagerfly er endnu begrænset i højder under 500-1000 m.
- Fly i lav højde (ca. 100 m) kan kun vanskeligt engageres af SA-2, -4 og -5.

Afklassificeret

BLANK

Kapitel VII

Kemisk og biologisk krigsførelse

Indledning

HEM

1. I Sovjetunionen betegnes nukleare, kemiske og biologiske våben som masseødelæggelsesvåben.

Det er en kendsgerning, at Warszawapagtens styrker er særdeles veludrustede med henblik på ABC-krigsførelse. Uddannelsen i ABC-tjeneste er grundig og effektiv, og ABC-øvelsesfaser er fast integreret i øvelser på alle niveauer.

I civilbefolkningerne gennemføres der også en vis orientering/uddannelse i ABC-forhold. Alle må således anses for at være bekendt med, at ABC-våben kan blive taget i brug.

FTR

2. Det skal bemærkes, at alle Warszawapagtlande har ratificeret Genevekonventionen af 1925, der forbyder anvendelsen af kemiske og bakteriologiske våben. Man har dog forbeholdt sig den reservation, at ratifikationen ikke er bindende over for fjendtlige stater, der ikke overholder konventionen. D.v.s. man har forbeholdt sig retten til at gengælde, såfremt man skulle blive udsat for angreb med BC-kampstoffer.

I tilslutning til Genevekonventionen vedtoges der i forbindelse med nedrustningsforhandlingerne i 1972 en B-våben konvention. Konventionen er ratificeret af bl.a. USA og Sovjetunionen. Konventionen forbyder landene af udvikle, producere eller oplagre biologiske stoffer med undtagelse af de, der er nødvendige til fredelige formål. Desuden forbyder konventionen at udvikle og producere våben, materiel og leveringsmidler konstrueret til biologiske kampstoffer.

Den af Sovjetunionen i sidste halvdel af 1987 gennemførte demonstrative destruktion af kemiske våben har ikke indflydelse på trusselsvurderingen. Nyvurderingen af truslen på dette område vil først blive aktuel, når der er udsigt til en egentlig aftale.

Anvendelse af kemiske kampmidler

HEM

3. I Warszawapagtlandene betragtes kemiske kampmidler som et normalt våben i operationer udført under nukleare forhold, men det må også påregnes, at kemiske kampmidler vil blive anvendt under ikke-nukleare forhold. Det vurderes, at første brug af tabsgivende kemiske kampstoffer forudsætter en politisk beslutning.

I Warszawapagtlandene tillægges udnyttelsen af overraskelsesmomentet stor vægt. En overrumplende anvendelse af kemiske våben kan derfor ikke afvises. Typer af mål kan f.eks. være styrker i front, reserveenheder, flyvestationer og hovedkvarterer. Hvilke typer af kemiske våben, der anvendes, afhænger primært af den ønskede virkning i målområdet og af, om området skal anvendes senere af egne styrker. Kemiske våben kan påføre en uforberedt modstander tab af en størrelsesorden, der svarer til anvendelse af taktiske A-våben. Kemiske våben vil kunne anvendes til opnåelse af gennembrud i modstanderens forsvar i tilfælde, hvor konventionelle midler har vist sig at være utilstrækkelige til formålet. Uønsket effekt i forbindelse med anvendelse af kernevåben kan således undgås.

Anvendelse af biologiske kampmidler

TTJ

4. I almindelighed er biologisk krigsførelse ikke omfattet af samme opmærksomhed som kemisk og nuklear krigsførelse, hvilket skyldes de problemer, der er forbundet med at kontrollere virkningen af disse kampstoffer.

FTR

5. Forskning og produktion

Warszawapagtlandene gennemfører en systematisk forskning på det mikrobiologiske område. Denne forskning har resulteret i et grundigt kendskab til sygdomsfremkaldende, herunder toksinproducerende, mikroorganismer, der almindeligvis betragtes som mulige biologiske kampstoffer. At forskningen blandt andet har et militært sigte understreges af, at en del af forskningsinstitutterne har militær ledelse.

Til trods for besiddelse af det nødvendige videnskabelige grundlag og en tilstrækkelig produktionskapacitet er der ikke indi-

kationer på produktion eller oplagring af biologiske våben i Warszawapagtlandene, selv om dette meget vel kan iværksættes, uden at det erkendes.

Forskningen har omfattet projekter til beskyttelse mod biologiske kampstoffer. Der er således udfoldet store anstrengelser for at udvikle polyvacciner og nye immuniseringsmetoder, herunder specielt immunisering ved hjælp af aerosoler.

I de senere år er der også forsket i udvikling af midler til hurtig sporing og identifikation af biologiske kampstoffer.

FTR

6. Fremføringsmidler til biologiske kampstoffer

Der er intet, der tyder på, at Warszawapagts væbnede styrker råder over fremføringsmidler specielt udviklet til biologiske kampstoffer. Rådige våbensystemer, især missiler og fly med spraytanke og aerosolgeneratorer, vil formentlig kunne anvendes som fremføringsmidler.

Konklusion

HEM

7. Warszawapagten råder over store mængder af kemiske kampstoffer samt midler til fremføring af disse. Der er indikationer på oplagring af kemiske kampstoffer i specielle depoter i det forreste område. Endvidere er Warszawapagts hærstyrker veluddannede og veludrustede til at kæmpe i et kemisk forurennet miljø. Det må derfor betragtes som en mulighed, at Warszawapagten i givet fald vil tage disse midler i anvendelse i en krig udkæmpet under såvel konventionelle som nukleare forhold.

Warszawapagten gennemfører en systematisk forskning på det mikrobiologiske område, men der foreligger ikke indikationer på produktion eller oplagring af biologiske kampstoffer eller udvikling af fremføringsmidler til disse.

~~Afklassificeret~~

BLANK

Kapitel VIII

Elektronisk krigsførelse

Generelt

TTJ

1. I Warszawapagten er elektronisk krigsførelse (EK) en integreret kampstøttekoncept, der betegnes "radioelektronisk kamp" og i NATO omtales som REC¹⁾.

I henhold til den sovjetiske definition omfatter REC-operationer

- radioelektronisk opklaring,
- radioelektronisk bekæmpelse og
- radioelektronisk beskyttelse,

som i store træk svarer til NATO-terminerne ESM, ECM, ECCM med de afvigelser, som fremgår af det efterfølgende.

HEM

2. REC-koncepten er bredere end NATOs koncept for EK, primært fordi radioelektronisk bekæmpelse foruden ECM også omfatter fysisk bekæmpelse af fjendens elektroniske midler. Som følge heraf er organisation og opgavefordeling også anderledes end i NATO. REC-operationer på front- og arméniveau koordineres af en særlig REC-stab. Denne råder ikke selv over fysiske bekæmpelsesmidler, men samarbejder med operationsstaben om gennemførelse af flyangreb, artilleri- og missilbeskyddning etc. Desuden udfører visse REC-enheder tillige elektronisk efterretningstjeneste (SIGINT). Resultaterne heraf formidles gennem efterretningskanalerne og udgør samtidig en del af grundlaget for REC-stabens planlægning af radioelektronisk bekæmpelse.

FTR

3. I fredstid observeres i Warszawapagten en kraftig indsats inden for SIGINT og ESM, som vurderes at have fremskaffet det nødvendige efterretningsmæssige grundlag med henblik på en effektiv udnyttelse af offensiv EK i spændings- og krigssituationer.

1) REC: Radio Electronic Combat.

4. Den praktiske anvendelse af EK i Østersøområdet vanskeliggøres for alle parter allerede i fredstid af områdets begrænsede geografiske udstrækning samt den konstant store mængde af elektroniske udsendelser. Dette miljø danner en helt speciel baggrund for gennemførelsen af EK og stiller store krav til såvel EK-organisationen som udstyr og operatører. Dette vil i forøget omfang være gældende i spændings- og krigssituationer.

Elektronisk opklaring (ESM)

Hærstyrker generelt

FTR

5. Warszawapagten lægger betydelig vægt på udvikling og deployering af landbaseret ESM-udstyr. Det vurderes, at Warszawapagten råder over en ESM-kapacitet, der gør det muligt at opfange, lokalisere, registrere og analysere elektronisk aktivitet inden for de af NATO anvendte frekvensområder.

Sovjetiske hærstyrker

HEM

6. En sovjetisk front råder normalt over en signalopklaringsbrigade eller et til to signalopklaringsregimenter med COMINT- og ELINT-kapacitet, der primært vil blive indsat mod kommunikation og anden elektronisk udstråling på armé-, korps- og divisionsniveau.

HEM

7. En sovjetisk armé råder over en signalopklaringsbataljon med COMINT- og ELINT-kapacitet. Bataljonen vil kunne yde almindelig støtte til armeens underlagte divisioner og foretage kontinuerlig aflytning af taktiske kommunikationer.

HEM

8. På divisionsniveau omfatter ESM-kapaciteten et signalopklaringskompagni med COMINT- og ELINT-kapacitet. Kompagniet indgår i divisionens opklaringsbataljon.

Østtyske hærstyrker

HEM

9. De østtyske hærstyrker råder over signalopklaringskapacitet på alle tre niveauer, hvilket vil sige forsvarsministeriet, militærdistrikterne/armeerne og ved de motoriserede infanteri- og panserdivisioner. Hertil kommer Ministeriet for Statssikkerheds signalopklaringsenhed.

HEM

10. Forsvarsministeriet råder over et signalopklaringsregiment med COMINT-kapacitet, hvis opgave i fredstid fortrinsvis formodes at være indhentning af oplysninger fra NATO-styrkernes kommunikationsnet på "strategisk" niveau. I krigstid er opgaven at yde støtte til underlagte enheder.

HEM

11. Hver af de to militærdistrikter/armeer råder over en signalopklaringsbataljon med COMINT- og ELINT-kapacitet. Enhedernes opgave vil være at yde direkte støtte til den pågældende armé i forbindelse med taktiske operationer.

HEM

12. På divisionsniveau rådes der over et signalopklaringskompagni med COMINT- og ELINT-kapacitet, hvis opgave der er at støtte de pågældende divisioners operationer.

Polske hærstyrker

HEM

13. Forsvarsministeriet (frontniveau) råder over to signalopklaringsregimenter med COMINT-kapacitet og et regiment med ELINT-kapacitet. Opgaverne for regimenterne vurderes at være som for DDR gældende.

HEM

14. De polske hærstyrker råder over signalopklaringskapacitet på ministerie-/front-, armé- og divisionsniveau. Hertil kommer enheder underlagt det polske indenrigsministerium.

HEM

15. Polens tre militærdistrikter/armeer råder hver over en signalopklaringsbataljon, der muligvis kun har COMINT-kapacitet. Opgaver som for DDR nævnt.

HEM

16. De mekaniserede infanteri- og panserdivisioner råder over samme muligheder som nævnt for de østtyske divisioner.

Flådestyrker

HEM

17. Foruden landbaserede ESM-enheder råder de tre Warszawapagtflåder i Østersøen over et betydeligt antal særlige efterretningsskibe, der blandt andet indsættes i indhentningsoperationer i danske og tilstødende farvande. De har SIGINT-kapacitet i alle de af Vesten anvendte frekvensbånd; men kun de sovjetiske enheder har pej-

lemulighed i HF-båndet (2 - 24 MHz). SIGINT-udstyret udskiftes hyppigt på de enkelte enheder, især de sovjetiske, og suppleres desuden temporært med mobilt udstyr.

HEM

18. For de egentlige orlogsskibes vedkommende er der meget stor variation i ESM-udstyr, idet skibene primært er udrustet til taktisk formål. For den polske og østtyske flådes vedkommende er kun enkelte, større overfladeenheder og ubåde ESM-udstyrede.

Flystyrker

HEM

19. Warszawapagtens flybårne ESM-indsats i fredstid er betragtelig. Indhentningsflyvninger gennemføres over grænseområderne til Vesttyskland samt over DDRs og Polens kystområder. De anvendte flytyper til ESM-/SIGINT-indsats i nærområdet omfatter COOT-A, CUB-B, CURL, FITTER-C/H/K, FISHBED-H og FOXBAT-B/F samt FENCER-E.

WP lægger stadig stor vægt på ESM, hvilket fremgår af den udbygning/modernisering, der til stadighed foregår. Således har f.eks. det østtyske flyvevåben som noget nyt siden januar 1987 udført taktiske ELINT indhentnings-flyvninger med FITTER-K fly, der har påmonteret indhentningspods.

I 1986 blev det ældre BREWER-D RECCE-fly ved GSST FS udskiftet med FENCER-E. Der er således ikke flere ældre BREWER-D tilbage ved GSST FS.

HEM

20. Flybårets ESM-indsats i fredstid mod det danske område falder i vid udstrækning sammen med nationale og NATO-øvelser. Fly-, land- og skibsbaseret indhentning har primært til formål at klarlægge operative strukturer og procedurer. Vestlige sikkerhedsforanstaltninger på det elektroniske område kan reducere udbyttet af denne indsats.

HEM

21. Gruppe-/Militærdistriktflystyrkernes ESM-udstyr vil primært være rettet mod vestlige radarer samt kommunikationsudstyr tilknyttet luftforsvarsenheder. Aflytning af hærkommunikationssystemer vil være mulig, ligesom pejling kan gennemføres.

Luftforsvar

HEM

22. Det polske luftforsvar (OPK) råder over et ESM/SIGINT regiment med en underlagt bataljon i hver af de tre luftforsvarszoner; den nordlige bataljon opretholder et dusin stillinger langs Østersøkysten med primære opgaver i forbindelse med flyaktivitet i BALTAP-/Østersøområdet. Endvidere rådes der over et ECM-regiment udrustet til at støtte det polske luftforsvar.

Elektronisk angreb (ECM)

Hærstyrker generelt

HEM

23. Warszawapagten råder over ECM-enheder, der primært vil blive indsat mod NATO-styrkernes højere føringsnet med det formål at hindre effektiv kommunikation mellem over-, under- og sideordnede stabe/enheder. På det operative og taktiske niveau (armé og herunder) vil ECM-aktiviteten primært blive rettet mod ildstøtte-, målopklarings- og chefnet.

Sovjetiske hærstyrker

HEM

24. En sovjetisk front råder over et ECM-regiment bestående af tre til fire selvstandige bataljoner.

Østtyske hærstyrker

HEM

25. Det formodes, at de to armeers signalopklaringsbataljoner råder over ECM-delinger/-enheder, som kan indsættes mod såvel COM- som NONCOM-udstyr.

Polske hærstyrker

HEM

26. Det polske forsvarsministerium råder over et ESM-/ECM-regiment til indsættelse mod COM-enheder og et regiment til indsættelse mod NONCOM-enheder.

Flådestyrker

HEM

27. Ved den sovjetiske Østersøflåde varierer de sejlene enheders ESM-/ECM-udstyr betydeligt i såvel kvalitet som omfang. Landgangsskibe, minestrygere, torpedo- og ældre missilbåde (OSA) samt mindre patruljefartøjer har ikke ESM-/ECM-udstyr. Fra større patruljefartøjer til krydsere og ubåde har de noget ældre enheder et før-

stegenerations ESM-udstyr, hvis effektivitet i et kompliceret elektronisk miljø er tvivlsom. Af disse råder enkelte, større enheder også over førstegenerations ECM-udstyr.

De nye, fortrinsvis store enheder, som bygges ved Østersøværfterne, og som i perioder opererer i Østersøen i forbindelse med prøver og indledende uddannelse før deployering til de andre flåder, er udrustede med avancerede ESM- og ECM-systemer, herunder også mulighed for chaff udkast.

De nye (og modificerede ældre) enheder, som indgår i Østersøflåden, råder alle over ESM-udstyr og mulighed for chaff udkast (missilbåde). De større enheder (missilkorvetter og -fregatter) har desuden udstyr til elektronisk jamming. Generelt vurderes, at Østersøflådens skibsbårne ECM-udstyr er beregnet til enhedernes egenbeskyttelse.

Våbentræning ved den sovjetiske Østersøflåde gennemføres rutinemæssigt under ECM-forhold. Taktiske øvelser gennemføres lejlighedsvis under anvendelse af ECM fra fly, men kun meget sjældent fra skibe. I forbindelse med taktiske øvelser er der konstateret samarbejde mellem enheder med overflade-til-overflade missiler og Østersøflådens fly, hvorunder flyenes ECM-indsats har haft til formål at skjule skibenes manøvrer i forbindelse med våbenaflevering.

Flystyrker

HEM

28. Frontluftforsvaret råder over et ECM-regiment med et varierende antal bataljoner afhængigt af blandt andet frontens sammensætning. Disse enheder vil primært blive indsat mod kommunikationer, der betjener overflade-til-luft og luft-til-luft våbensystemer.

HEM

29. Gruppe-/Militærdistriktflystyrkernes ECM-kapacitet er primært beregnet til direkte støtte af offensive luftoperationer, men kan også i et vist omfang yde støtte til frontens hæroperationer.

Gruppe-/Militærdistriktflystyrkerne råder over et antal helikoptere af typen HIP-H/J/K, og herudover er der nu også til armeerne ved de sovjetiske hærstyrker i DDR tilknyttet ECM-helikoptere af denne type. Det antages, at ECM-kapaciteten for disse helikoptere og BREWER-E ved de sovjetiske flystyrker i DDR dækker næsten alle anvendte frekvensområder.

Endvidere er jagerbombefly samt de nyeste jagerfly af typen FULCRUM og muligvis FLANKER inden for de sovjetiske Gruppe-/Mili-

tærdistriktflystyrker forsynet med jamming-/deceptionudstyr til brug mod målfølgeradarer samt angribende jageres "air intercept radar".

HEM

30. Blandt andet analyser af øvelser viser, at Sovjetunionen baserer gennemtrængningen af et luftforsvar på anvendelse af ECM, normalt ved koordineret brug af chaff og elektronisk jamming.

HEM

31. ECM-versionen af det sovjetiske transportfly CUB (benævnt C/D) og tilstedeværelsen af et betydeligt antal af disse inden for Baltiske Militærdistrikt indebærer en væsentlig ECM-kapacitet i Østersøområdet. CUB-C/Ds deltagelse i øvelser indikerer, at flyene foruden at yde støtte til luftbårne operationer vil blive anvendt i en fremskudt rolle med stand-off ECM-støtte for såvel taktiske som strategiske flystyrkers indsættelse.

Foruden CUB-C/D er også BADGER-H/J specielt udrustet som ECM-fly, og BADGER-H/J fra Østersøflådens flystyrker ses ofte i forbindelse med øvelser i Østersøen, hvor der både udføres stand-off og eskorte ECM-støtte.

Udover disse specielle fly kan samtlige bombefly udføre ECM.

HEM

32. Chaff anvendes i stor udstrækning såvel offensivt som defensivt. Chaff korridorer af over 400 km længde kan udlægges af et enkelt bombefly.

Generelt tillægges desuden alle Warszawapagtens jager-, jagerbombe- og rekognosceringsfly en chaff kapacitet i hvert fald til egenbeskyttelse.

Chaff pods er konstateret på visse typer rekognosceringsfly, medens jagerbombefly kan medføre chaff ammunition til maskinkanoner samt i enkelte tilfælde chaff raketter. Det må ligeledes forventes, at fly udstyret med flaredispensere både kan anvende disse til IR- og chaff-flares.

Der anvendes flere konventionelle chaff typer, blandt andet metalfolie, metalstrimler med aerodynamiske stabilisationsbukninger og glasfibertråde med forskellige typer metalbelægning. Denne type chaff kan formentlig "skæres" i de rigtige frekvenser ombord i bombefly, alt efter truslens art.

Ukonventionelle chaff typer, tilsyneladende med samme reflekterende egenskaber men lavere faldhastighed, er konstateret.

Elektroniske modforholdsregler (ECCM)

FTR

33. På grund af ECCM-udstyrs overvejende passive karakter er kendskabet til Warszawapagtens kapacitet på dette felt begrænset.

Øvelsesaktivitet samt sovjetisk teknisk litteratur viser dog, at der indenfor Warszawapagten er et godt kendskab til ECCM samt udnyttelse heraf.

Det vurderes, at de nyeste versioner af Warszawapagtens elektroniske udstyr benytter moderne ECCM-teknikker, medens det store antal ældre udstyr, der fortsat er i brug, er uden væsentlige ECCM-muligheder.

Konklusion

FTR

34. På baggrund af den observerede øvelsesaktivitet og den konstaterede kapacitet må det konkluderes, at Warszawapagten til fulde har erkendt betydningen af EK, og at Warszawapagtstyrkerne har mulighed for at anvende EK inden for alle de frekvensområder, der anvendes af dansk forsvar.

Anvendelse af ECM indgår i Warszawapagtens doktriner, og et eventuelt angreb må derfor forventes at blive kraftigt støttet af både ESM og ECM.

Spionage, sabotage, undergravende virksomhed og terrorisme

Generelt

FTR

1. Den efterretningsmæssige trussel mod Danmark omfatter spionage, sabotage og undergravende virksomhed. Den overvejende del af indsatsen på disse områder ledes eller initieres af Warszawapagtlandenes efterretningstjenester. Ud over den efterretningsmæssige trussel er der også en terrortrussel.

Den efterretningsmæssige trussel mod Danmark hidrører primært fra Sovjetunionen, Polen og DDR; men også andre kommunistiske lande plejer i mindre omfang efterretningsmæssige interesser her i landet.

Den sovjetiske Komité for Statssikkerhed (KGB) har den overordnede ledelse i vort ansvarsområde og koordinerer således også den indhentning, der i Danmark udføres af den sovjetiske militære efterretningstjeneste (GRU), de polske efterretningstjenester (SB og Z II), de østtyske tjenester og øvrige Warszawapagtlandes tjenester.

Spionage

Fredstid

FTR

2. Formålet med Warszawapagtens spionageaktivitet mod Danmark er at indhente sådanne oplysninger, som kan supplere oplysninger fra åbne kilder, eller som kan bekræfte allerede indhentede oplysninger.

Det indhentede materiale skal give grundlag for en vurdering af Danmarks politiske, økonomiske og militære forhold, herunder Danmarks relationer til NATO og EF, samt af landets psykologiske klima. Desuden er indhentningen af tekniske og videnskabelige oplysninger, nyttige for østmagternes udviklingsprogrammer, højt prioriteret.

FTR

3. Målområder for spionagen mod Danmark, som i særlig grad udgør en trussel mod forsvaret:

- politiske, økonomiske og psykologiske forhold, som har indflydelse på dansk forsvars- og sikkerhedspolitik og NATO-samarbejdet,
- forsvarets organisation, styrkeforhold og materiel, herunder især kontrol- og varslingsystemer samt kommunikations- og datatransmissionssystemer,
- forsvarets planlægning og udvikling - herunder forskning - i såvel NATO- som national sammenhæng,
- nøglepunkter, andre objekter og militærgeografisk vitale områder, samt
- personel.

FTR

4. Spionageaktiviteten ledes primært af efterretningsofficerer, der som medlemmer af herværende officielle repræsentationer opererer i ly af enten diplomatiske missioner eller herværende delegationer, presseagenturer, rejsebureauer og andre østmagtforetagender.

HEM

5. Den sovjetiske repræsentation består af ambassade, konsulat, militærattachékontor og handelsafdeling, samt AEROFLOT-kontor, ALT-rejser, Intourist, presseagenturet Novosti (APN), TASS, Komsomolskaja PRAVDA, Soveksportfilm og nogle forbindelses- og ekspertgrupper til dansk-sovjetiske handelsforetagender. Af den samlede sovjetiske repræsentation på 120 funktionærer er 39 efterretningspersonel, heraf har 21 personer diplomatisk status.

HEM

6. Den polske repræsentation består af ambassade, konsulat, militærattachékontor, handelsafdeling samt repræsentanter for polske luft- og skibsfartsselskaber og personel ansat i dansk-polske firmaer. Af den samlede polske repræsentation på 46 funktionærer er 10 efterretningspersonel, heraf har syv personer diplomatisk status.

HEM

7. Den østtyske repræsentation består af ambassade, handelsafdeling og en trafik- og turistrepræsentation. Som officielle repræsentanter regnes også østtyskere ansat i Interflug, optikfirmaet

Carl Zeiss og pressebureauet ADN her i landet. Østtyskland har ikke nogen militær repræsentation i Danmark. Af den samlede østtyske repræsentation på 43 funktionærer er syv efterretningspersonel, heraf fem med diplomatisk status. Der er i de seneste år konstateret en stigning i efterretningsindsatsen fra den østtyske repræsentations side. Denne synes dog ikke rettet mod militære forhold.

FTR

8. Et vigtigt middel til kontakt og talentspejdnings er ambassadernes receptioner og kulturelle arrangementer. Blandt indbudte gæster kan være personligheder inden for dansk politik, industri, handel, videnskab, presse, politiske ungdomsorganisationer og forsvaret.

HEM

9. En del af repræsentationernes indhentningsaktivitet foregår under besøg og møder i ministerier, Folketinget, hos repræsentanter for politiske partier og pressen, på diverse institutioner og højere læreanstalter, kongresser, udstillinger, messer og i de forskellige venskabs- og hjemsstavnsforeninger, ved forsvarets ÅBENT HUS arrangementer og øvelsesaktiviteter.

FTR

10. En del oplysninger indhentes af østmagtborgere, der opholder sig her i landet som stipendiater, videnskabsmænd, gæstelektorer, turister, besætninger på lastvogne, tog, handels-, fiske- og forskningsskibe og lystsejlere samt besøgende fra østmagtlunde til videnskabelige og faglige kongresser og lignende.

FTR

11. Stor betydning må tillægges de rejser, som repræsentanter fra militærattachékontorerne foretager inden for landets grænser. Under disse rejser foretages indhentning af oplysninger om nøglepunkter, militære og civile installationer, militæraktiviteter og militærgeografiske forhold. En analyse af gennemførte rejser tegner et godt billede af såvel de områder, militærattachéerne har særlig interesse i set i relation til den almindelige debat i samfundet vedrørende militære spørgsmål, som et snævert samarbejde de enkelte østmagtmilitærattachéer imellem.

FTR

12. Igennem de seneste år er konstateret en ikke uvæsentlig ændring af de østlige militærrepræsentationers "legale" indhentningsmetoder omfattende en øget indhentning gennem åbne kilder. Det væ-

re sig faglig, militær, videnskabelig og teknisk litteratur såvel som legal kontakt til embedsmænd i statsadministrationen og andre enkeltpersoner med ekspertviden.

Dette ændrede indhentningsmønster har resulteret i mindre rejseaktivitet med militær rekognoscering til formål. Den senest konstaterede rejseaktivitet er, til forskel fra tidligere år, i udpræget grad gennemført af andre østmagtrepræsentationer end sovjetiske og polske.

Rejseaktiviteten skal også ses i sammenhæng med udviklingen i den "legale" adgang for østmagtborgere, der er øget gennem en stigende udveksling af stipendiater, delegationer, TIR-lastvognschauffører, turister m.fl.

Endelig skal det bemærkes, at anvendelsen af spionsatellitter på visse områder mindsker behovet for fysisk rekognoscering.

HEM

13. Personer - danske som udenlandske - med tilknytning til anti-militaristiske, militærkritiske og freds- og konfliktforskningsorganisationer, -tidsskrifter og -institutter har gennem de seneste år foretaget en sådan form for semiprofessionel indhentnings-, vurderings- og publiceringsaktivitet, at denne virksomhed også til en vis grad kan betragtes som en efterretningsmæssig trussel. Resultaterne af denne aktivitet er først og fremmest blevet udnyttet propagandamæssigt til miskreditering af Danmarks forsvar og af NATO samarbejdet samt som en form for dokumentation for visse bevægelser og opinionsdannere, der er modstandere af landets nuværende sikkerheds- og forsvarspolitik. Samtidigt er materialet - i hvert fald det publicerede - frit til rådighed for Warszawapagtlandenes efterretningstjenester.

Spændingsperioder

FTR

14. Indhentningsaktiviteten forventes intensiveret og koncentreret omkring forsvarets beredskabsforøgelse, der også vil afspejle den politiske ledelses dispositioner, herunder beslutning om tidspunkt for tilkaldelse af eksterne NATO forstærkninger samt totalforsvarets omstilling til krigsforhold.

FTR

15. Såfremt spændingsperiodens udvikling medfører afbrydelse af normale diplomatiske forbindelser, er Warszawapagtlandene henvist

til overgang til og aktivering af illegale indhentningsorganer og kommunikationsformer.

Krigstid

FTR

16. Indhentningsaktiviteten forventes yderligere intensiveret med hovedvægten på militære forhold som supplement til taktisk efterretningstjeneste. Indsatsen forventes udført af illegale organer, sympatisører og hvilende agentnet, som er til stede enten i fredstid eller i starten af en spændingsperiode eller infiltreret efter krigsudbrud.

FTR

17. Primære mål forventes at være kommando-, kontrol- og kommunikationsinstallationer, potentielle A- og C-leveringsmidler, troppeforstærkninger, forskydninger og logistik. Det forventes, at indhentningen ligeledes vil være rettet mod effekten af Warszawapagten operationer, herunder psykologiske operationer.

Sabotage

Fredstid

FTR

18. Sabotagevirksomhed - planlagt eller kontrolleret af Warszawapagtefterretningstjenester - er ikke konstateret i Danmark og vurderes ikke at ville forekomme i fredstid.

Spændingsperioder

FTR

19. Det anses for særdeles sandsynligt, at der i fortsættelse af indhentningsaktiviteten foretages en bearbejdning, der kan danne grundlag for planlægning og gennemførelse af sabotageaktioner.

FTR

20. For ikke at kompromittere hensigten er det mindre sandsynligt, at Warszawapagten iværksætter sabotageaktioner før umiddelbart forud for eller samtidig med eventuelt udbrud af en væbnet konfrontation. Aktionerne forventes da udført enten af infiltrerede grupper eller herboende agenter. Visse former for sabotage vil i en spændingsperiode kunne blive udført under dække af terroraktioner (jf. pkt. 34.).

21. Såfremt mobilisering og sammendragning af militære enheder er iværksat inden et eventuelt krigsudbrud, forventes ekstremistgrupper at gennemføre hærværk og sabotagelignende aktioner for at skabe flest mulig vanskeligheder under mobiliseringen og sammendragningen. Hærværk vurderes at blive udført som ikke-professionelle handlinger og vil som regel være kendetegnet ved utilsigtede virkninger. Målene vurderes at være svagt bevogtede og afsides beliggende objekter. Hærværk kan udføres som fysisk beskadigelse, ildspåsættelse og som sprængning i hovedsagen med improviserede midler. Antallet af danske statsborgere, der i spændingsperioder vil søge at gennemføre sådanne hærværkshandlinger, vurderes at være meget lille, tilhørende særdeles yderliggående grupper. Deres aktiviteter vurderes ikke at ville være styret af fremmede efterretnings-tjenester.

FTR

22. Specialstyrker vil umiddelbart forud for eller samtidig med et krigsudbrud i begrænset omfang kunne rette angreb mod sårbare installationer som f.eks. kommando-, kontrol- og kommunikationsfaciliteter, luftforsvarsinstallationer, civil telekommunikation, elektricitets-, vand-, olie- og gasforsyning, jernbanefaciliteter og -strækninger, militære logistikfaciliteter, civilforsvarets varslingsmuligheder (f.eks. i form af regionalradioer) samt laste- og lossefaciliteter i de større havne. Endvidere anses neutralisering af militært og civilt nøglepersonel for at være en opgave for specialenheder.

Krigstid.

FTR

23. Sabotage under krigsforhold forventes udført primært af specialstyrker. Målene vil svare til de under spændingsperioder nævnte; men aktionerne vil være nøje koordineret med de militære operationer, og omfanget eller vægtningen af de forskellige målkategorier kan ikke vurderes på forhånd.

Fredstid

TTJ

24. Ved bedømmelsen af den fra Warszawapagten, herunder først og fremmest Sovjetunionen, mod Danmark rettede undergravende virksomhed, er det nødvendigt at gøre sig klart, i hvor høj grad Sovjetunionens åbne og skjulte politiske aktiviteter er centralt kontrollerede.

Sovjetunionens kommunistiske Partis ledelse (Politbureau) fastlægger den politiske målsætning, hvorefter Centralkomiteens "Internationale Departement" udarbejder den praktiske handlingsplan. Aktiviteterne iværksættes derpå - åbent eller skjult - af et hvilket som helst passende stats- eller partiorgan og ledes/bringes til udførelse af sådanne organers politiske eller organisatoriske forbindelser i udlandet.

Det er derfor ofte vanskeligt at skelne mellem på den ene side legitime internationale aktiviteter som f.eks. normal diplomatisk virksomhed, handel, samfærdsels- og miljøsamarbejde samt kulturelt og videnskabeligt samarbejde, og på den anden side aktiviteter udført parallelt af de samme organer, men med undergravende virksomhed for øje.

TTJ

25. Sovjetunionens primære mål for undergravende aktiviteter rettet mod potentielle modstandere i Vesteuropa er at svække og evt. afvæbne disse - såvel psykologisk som militært - og det vigtigste objekt for dette "indirekte angreb" er derfor landenes sikkerheds- og forsvarssamarbejde inden for NATO-alliancen. Disse undergravede aktiviteter har til formål, i regeringer og befolkninger, at skabe mistillid til NATO-alliancen, dens strategi, materielanskaffelses- og forstærkningsplaner samt øvelsesaktiviteter, subsidiært at skabe mistillid til alliancens stærkeste eller mest udsatte medlemsstater - især USA og Vesttyskland. De overordnede mål er at svække NATO-alliancen, at skabe en kløft mellem USA og de vesteuropæiske medlemslande, at skabe uenighed om den nukleare strategi, at tillægge USA og Vesttyskland henholdsvis "førsteslags"- og "revanche"-intentioner, samt at forhindre udvidelse af NATO-landenes og Vesteuropas økonomiske, politiske og militære samarbejde for til slut at opnå en neutralisering eller lammelse af Vesteuropa.

Dernæst fokuserer aktiviteterne nuanceret på de enkelte vest-europæiske lande for at undergrave befolkningens tro på det eksisterende samfundssystem, på landets politiske ledelse og på landets forsvars-/evt. overlevelsesmuligheder. Der spilles herunder på såvel Vestens påståede ideologiske svaghed som på Sovjetunionens såkaldt indiskutable fredspolitik, der i påkommende tilfælde vil blive forsvaret af et "uovervindeligt" militærapparat.

FTR

26. Undergravende virksomhed kan i nogle tilfælde omfatte:

- agitation, der omfatter positiv omtale af den ønskede ideologi, dens positive politiske målsætninger og forbedringer i relation til det eksisterende samfundssystem,
- misinformation, der omfatter udbredelse af forfalskede eller konstruerede dokumenter, breve, manuskripter, fotografier og lignende som værende sandhed. Begrebet anvendes oftest i operationer mod enkeltpersoner eller organisationer for at stille disse i et dårligt lys, således at deres funktioner tillægges en mindre grad af troværdighed,
- placering af indflydelsesrige personer eller "opinionsdannere" i stillinger, hvorfra de kan påvirke og udnytte medier og personligheder, som befolkningen har tillid til, og som derfor har væsentlig mulighed for at øve indflydelse på beslutningsprocesser,
- internationale frontorganisationers nationale afdelinger, som på grundlag af deres idealistiske eller faglige formål gennem infiltration i ledelsesapparaterne er blevet til talerør for den sovjetiske kommunisme,
- spil på menneskelige følelser som frygt og angst - herunder krigsfrygt - som udnyttes til at få personer til at føle håbløshed, ubeslutsomhed og manglende tillid til individets indflydelse på de demokratiske beslutningsprocesser og beslutningstagernes evner og kvalifikationer til at træffe sunde beslutninger,
- infiltration, som finder sted, når personer uden at tilkendegive deres indstilling på legal vis bemægtiger sig magt og indflydelse i organisationer og partier for der at udøve handlinger til fremme af en ideologisk målsætning til skade for det eksisterende system.

Ovennævnte metoder har relation til hele samfundet; men de har også været anvendt direkte over for NATO og dansk forsvar.

Spændingsperioder

TTJ

27. Beslutning om samfundets omstilling til krigsforhold, mobiler og sammendragning af enheder samt modtagelse af eksterne forstærkninger vil være mål for den undergravende virksomhed. Endvidere kan forventes forstærkede forsøg på at skabe mistillid til regering, folketing og forsvarlets ledelse. Især frygten for krig og masseskader kan forventes udnyttet til at frembringe panik, massedemonstrationer, strejker og andre former for uro.

TTJ

28. Det skal dog nævnes, at denne del af truslen i spændingsperioder og krigstid er overordentlig vanskelig at vurdere, idet mange ukendte faktorer kan komme til at spille ind i forbindelse med situationen omkring en konflikts opståen, herunder arten og omfanget af de med et angreb forbundne psykologiske operationer, regeringens, befolkningens og det militære personels reaktion på disse, samt effekten af en i totalforsvarsramme udført aktiv informations-tjeneste til imødegåelse af psykologiske operationer.

Krigstid

TTJ

29. Alle former for undergravende virksomhed kan forventes intensiveret og nu støttet af psykologiske operationer i form af nedkastning af flyveblade, radioudsendelser, anvendelse af højttalerenheder m.v. Målsætningen vil være nedbrydelse af kamp- og modstandsviljen såvel i de kæmpende enheder som i befolkningen som helhed. Det forventes imidlertid, at misinformation om fredsbevarende hensigter vil have en stærkt reduceret virkning efter indledningen af et fjendtligt angreb, hvorfor det kan antages, at fjenden vil lægge vægt på det mere følelsesbetonede, såsom skrækkampagner samt forsøg på at fremprovokere ulydighed mod civile og militære ledere ved at fokusere på manglende kvalifikationer og ressourcer samt på NATOs svigtende evne/vilje til at afsætte tilstrækkelig hjælp til netop Danmark, hvis forsvarssituation derfor vil blive fremstillet som håbløs.

Terrorisme

Fredstid

FTR

30. Terrorisme er i de senere år i stigende omfang blevet anvendt af yderliggående organisationer til fremme af ideologiske eller politiske mål.

Der foreligger visse indikationer på forbindelse mellem terrororganisationer og danske statsborgere, men antallet af sympatisører vurderes at være ringe.

Der foreligger ikke oplysninger om, at danske personer eller grupper er direkte involveret i terrorisme eller om, at danske nationale interesser er planlagte mål for terroraktioner.

Det er derimod konstateret, at der i Danmark findes mål for international terrorisme, hvilket er set i forbindelse med terrorhandlinger i 1979 og 1981, hvor armenske terrorister udførte terrorhandlinger mod tyrkiske interesser i Danmark. I 1985 har en Shia-muslimsk terrorgruppe taget ansvaret for en terrorbombning mod israelske og amerikanske interesser i Danmark. Ingen af de nævnte aktiviteter har haft relation til militære forhold.

Det vurderes, at der også i fremtiden kan forekomme terrorhandlinger udført af udenlandske grupper i Danmark, og at terrorhandlingerne kan blive rettet mod de herboende fremmede nationaliteter, deres danske forbindelser eller udenlandske interesser, som terrororganisationerne ønsker af bekæmpe.

FTR

31. Siden efteråret 1984 har der i Vesteuropa været en stigning i antallet af terroraktioner, hvor målene har haft relation til NATOs og USAs interesser. Den vesttyske Rote Arme Fraktion (RAF) og den franske Action Directe (AD) udsendte i januar 1985 et fællescommuniqué, hvori der blev varslet en ny fase i udviklingen af "en ægte revolutionær strategi i de imperialistiske centre" samt oprettelse af en "vesteuropæisk guerilla". Denne fælles front har manifesteret sig samtidig med splittelsestendenser inden for de vesteuropæiske fredsbevægelser. I terroraktionerne fokuseres på flere af fredsbevægelsernes temaer: antiimperialisme, forhold mellem Vesteuropa og USA m.v.. Ved at rette aktionerne mod NATO-mål vil terrorgrupperne sandsynligvis forsøge at opnå en bredere folkelig sympati for deres aktiviteter.

En terrorhandling i 1985 mod amerikanske interesser i Vest-tyskland har vist, at det bebudede samarbejde mellem RAF og AD er en realitet.

Det vurderes, at den militante, ideologisk/politiske front mod NATOs og USAs interesser kan føre til yderligere operativt samarbejde mellem ekstreme, venstreorienterede ideologer med anarkistisk islæt.

Terrorhandlinger i Danmark begået af vesteuropæiske terrorgrupper og disses sympatisører vurderes dog som ikke særlig sandsynlig, selv om der er visse indikationer på forbindelse mellem RAF og nogle få danske statsborgere.

Fra udlandet foreligger oplysninger om samarbejde mellem terrorgrupper fra Mellemøsten og Vesteuropa. Sådanne indikationer er ikke erkendt i Danmark.

FTR

32. Det er konstateret, at der i Danmark findes personer, som sympatiserer med mellemøstlige terrororganisationer. Nogle af disse har tidligere deltaget i træningslejre, hvor de lærte om guerillakrigsførelse. Det er konstateret, at nogle har foretaget rekognoscering ved og i bygninger tilhørende fremmede repræsentationer i Danmark og hjemsendt oplysninger, der kan bruges ved tilrettelæggelse af terrorangreb. Sådanne rekognosceringer har også været udført i Danmark fra grupper i Sverige ved hjælp af sympatiserende svenske statsborgere. Det er endvidere konstateret, at nogle flygtninge fra Mellemøsten har udvist interesse for Hjemmeværnet samt militære depoter med håndvåben. Der er desuden indikationer på, at personer tilhørende terrororganisationer fra Mellemøsten har op-søgt herboende sympatisører.

Hvad terrortruslen med relation til Mellemøsten angår vurderes, at terrororganisationer herfra har kapacitet til og fortsat planlægger terrorhandlinger i Vesteuropa, og at tid og sted vil blive valgt, når lejligheden byder sig. Terrorhandlinger mod dansk område kan således ikke udelukkes. Sandsynlige mål vurderes at være civile mål med relation til amerikanske, engelske, jødiske og israelske interesser. Det kan ikke udelukkes, at målene også kan blive NATO-interesser, herunder COMBALTAP HQ samt amerikanske og engelske enheder på besøg i landet.

Spændingsperioder

FTR

33. Det vurderes, at udenlandske terrorgrupper vil søge at intensivere terroraktiviteten i Danmark, især rettet mod NATO og USA. Det kan ikke udelukkes, at Sovjetunionen indirekte vil søge at støtte terroraktionerne.

Krigstid

FTR

34. Det vurderes, at terrortruslen vil være som under spændingsperioder anført, og at den evt. vil blive søgt yderligere intensiveret. Omfanget af aktiviteterne vil dog afhænge af den internationale terrorismes muligheder for indsats under de givne omstændigheder.

Varsling

Generelt

FTR

1. I dette kapitel behandles primært den del af varslingsopgaven og -processen m.v., der har relation til Warszawapagtens mulige forberedelser til militære operationer mod NATO.

FTR

2. Det må dog have for øje, at varslingsopgaven ikke blot er den traditionelle, udsprunget af risikoen for en militær konflikt mellem Warszawapagten og NATO, men påvirkes løbende af udviklingen i verden, både hvad angår karakteren af mulige konfliktsituationer og hvad angår geografiske områder, der må behandles.

FTR

3. Hertil kommer, at varslingsopgaven ud over den foreliggende, konkrete situation også omfatter det langsigtede aspekt, at Warszawapagtens muligheder for at udføre militære operationer løbende forandres som følge af ændringer i doktriner, organisation, taktik, materiel osv.

FTR

4. Disse ændringer påvirker også udgangspunktet for varslingen - normalbilledet - der, trods visse sæsonmæssige ligheder fra år til år, alligevel er under konstant forandring.

Varslingsbegreber

FTR

4. Ved varsling forstås i det følgende en eller flere meddelelser baseret på en efterretningsmæssig vurdering afgivet til højere myndighed, angivende at situationen afviger fra det normale i et nærmere beskrevet omfang. Sådanne meddelelser kan i forskellig form vedrøre enkelte varslingsindikatorer (jf. nedenstående) eller sammenfattende vurderinger, eksempelvis om politisk pression eller forberedelser inden for Warszawapagten til militære operationer, udvisende at sandsynligheden for krig er steget, eller at krig er forestående.

5. Varsler opdeles i strategiske og taktiske varsler. Et strategisk varsel er baseret på en samlet vurdering af såvel politiske som økonomiske, teknisk-videnskabelige og militære foranstaltninger iværksat med det formål at forberede eller iværksætte aggression.

Et taktisk varsel er hovedsagelig baseret på militære indikationer, udvisende at et angreb (eller krigshandling) er umiddelbart forestående eller allerede iværksat (dog uden at angrebsstyrken er trængt ind på det mulige målområde).

Den væsentligste forskel på strategisk og taktisk varsel ligger i tidsrammen - varslingstiden - der for det strategiske varsel vil være længere end for det taktiske varsel.

6. Ved forberedelser til militære operationer forstås i det følgende sådanne aktiviteter i et eller flere Warszawapagtlande, som indikerer, at man er i færd med at forstærke sin militære position gennem forøget beredskab, mobilisering og forlægning af militære enheder m.v. samt andre foranstaltninger med henblik på at kunne iværksætte militære operationer mod NATO. Sådanne forberedelser omfatter ikke blot egentlig militære foranstaltninger, men - afhængig af situationen - også politiske, økonomiske og andre foranstaltninger.

Varslingsprocessen

7. Varslingsprocessen tager sit udgangspunkt i en fortløbende overvågning af normalbilledets udvikling på alle områder. Et nøje kendskab til normalbilledet for Warszawapagtens aktiviteter på alle områder, især det politiske og militære, er en afgørende forudsætning for en sikker bedømmelse af de enkelte indikatorers varslingsmæssige betydning samt vurderingen af situationen som helhed. Dette kendskab må være til stede ved alle led, der er direkte involveret i varslingsprocessen, men også i passende grad hos de myndigheder, der skal træffe beslutninger og iværksætte foranstaltninger på grundlag af varslingen.

8. Processen omfatter en opfangning og registrering af de enkelte indikatorer, enten af indhentningskomponenterne eller af de operative enheder af værnene, og en påfølgende rapportering til de for varslingen ansvarlige myndigheder, i Danmark Forsvarets Efterretningstjeneste. Processen videreføres her i en koordineret behandling af de indgåede meldinger, en konsultation med andre tilsvarende organer og en sammenfattende efterretningsmæssig vurdering konkluderende i et varsel.

FTR

9. Dette varsel videregives til politiske og militære beslutningstagere med henblik på stillingtagen til spørgsmålet om iværksættelse af fornødne foranstaltninger, f.eks. politiske handlinger, anmodning om allierede forstærkninger eller beredskabsforanstaltninger for totalforsvaret. Med afgivelsen af varslet til besluttende myndigheder er varslingsprocessen i princippet afsluttet, men i praksis vil processen være fortløbende, blandt andet fordi situationens udvikling kan ændre vurderingen.

FTR

10. Tidsforløbet af varslingsprocessen vil være bestemt af evnen til at behandle de enkelte led i processen og er således et resultat af overvågningskapacitet, tekniske muligheder, organisatoriske forhold m.v. samt erfaring m.h.t. vurdering af situationen.

FTR

11. Ved varslingstid forstås i almindelighed tidsforløbet mellem afgivelse af varsel og den varslede handelses forventede eller faktiske indtræffen. For en række forhold eller situationer, især på det politiske og økonomiske område, kan det imidlertid være vanskeligt at præcisere varslingstiden, hvorimod denne på det militære område, for mere konkrete forhold, bedre vil kunne præciseres.

Varslingsindikatorer

FTR

12. Som grundlag for varslingen anvendes en lang række indikatorer. Disse er for at opnå et ensartet grundlag for varslingen inden for NATO opstillet i et af medlemslandene godkendt dokument, MC 166 "NATO Alert Indicator List". Dette dokument er godkendt til anvendelse for danske myndigheder og indgår således i grundlaget for den danske varslingsproces.

FTR

13. Der er ingen tvivl om, at de væbnede styrker i Warszawapagtlandene er under streng politisk kontrol, hvorfor en beslutning, der vedrører anvendelse af de væbnede styrker, vil være en politisk beslutning. Henset til Sovjetunionens dominerende rolle inden for Warszawapagten vil en sådan beslutning stort set alene blive truffet i det sovjetiske Politbureau. Sovjetunionen vil muligvis ikke afsløre sine intentioner over for sine allierede, men det vurderes som usandsynligt, at man vil kunne undgå på et eller andet tidspunkt at medinddrage nogle eller alle sine allierede i overvejelserne, måske med undtagelse af en situation, hvor man overvejer et overraskende, strategisk, nukleart angreb.

FTR

14. Tidsrammen for beslutningsprocessen inden for Warszawapagten forud for en endelig Politbureaubeslutning om at iværksætte et angreb mod NATO vil være bestemt af den foreliggende situation og kan ikke bedømmes på forhånd. Der bør ikke planlægges på, at der vil tilgå oplysninger, der klart viser, at en Politbureaubeslutning om angreb faktisk er taget, og selv om en sådan beslutning skulle blive kendt på det tidspunkt, hvor den blev taget, vil det muligvis være for sent til, at NATO kan iværksætte effektive forsvarsforanstaltninger.

FTR

15. Kendskabet til beredskabsforholdene ved Warszawapagtens styrker i nærområdet har afgørende betydning for varslingsmulighederne.

Som helhed må fredsberedskabet betragtes som værende særdeles højt sammenholdt med vestlige forhold, og beredskabsforøgelse anvendes langt hyppigere, end tilfældet er for vestlige styrker. Afholdelse af større NATO- og Warszawapagtøvelser medfører således altid visse beredskabsforøgelse.

Betydelige beredskabsforøgelse vides endvidere at have været gennemført i et vist omfang under forskellige kriser, f.eks. situationen i Polen i begyndelsen af 80'erne.

I forbindelse med situationen i Sydvestasien i slutningen af 1979 og begyndelsen af 1980 blev der gennemført en begrænset, lokal mobilisering og visse andre beredskabsforanstaltninger, uden at dette dog afspejledes i vort nærområde. Derimod overførtes per-

sonel og visse enheder fra Østeuropa til Afghanistan. Visse af varslingsindikatorerne udviste således en nedadgående tendens over for NATO.

FTR

16. Behovet for forberedelser inden for Warszawapagten hænger nært sammen med hensigten med og omfanget af militære operationer. I alle situationer må Warszawapagten have for øje, at NATO kan vælge at imødegå en aktion på et højere niveau end af Warszawapagten ønsket, eller at en situation kan udvikle sig i uforudset retning. Der vil derfor være et latent behov for forberedelser, der går ud over dem, der dikteres af den øjeblikkelige eller planlagte situation.

Warszawapagten vil formentlig søge at opnå optimal balance mellem overraskelse og styrke. I Warszawapagtens overvejelser om nødvendige forberedelser vil også indgå en vurdering af NATOs styrke og beredskab. Sovjetunionens tilbøjelighed til at søge stor styrkeoverlegenhed samt sikre sig på alle områder vil også spille en væsentlig rolle.

FTR

17. Til trods for det høje fredsberedskab, styrkernes betydelige kampværdi og deres geografiske placering vil der dog for operationer af større omfang, f.eks. mod Centraleuropa, være et behov for omfattende forberedelser også på det militære område. Dels er en del enheder, ikke mindst i Sovjetunionen, ikke på fuld styrke i fredstid og vil kræve indkaldelse af reservepersonel, dels vil der for den overvejende del af hærstyrkerne være behov for meget betydelige forlægninger over store afstande. For de styrker, der skal foretage de indledende operationer, er behovet for forberedelser mindre end for de efterfølgende echeloner, der hovedsagelig udgøres af sovjetiske styrker med fredstidsgarnison i den vestlige del af USSR.

FTR

18. Warszawapagten kan således vælge - eller blive nødsaget til at vælge - mellem forskellige grader af forberedelser og følgelig mellem tilsvarende mål for operationerne. Variationsmulighederne er mange, varierende fra:

- et angreb kun med de stående styrker stort set uden anden forberedelse end forlægningen til udgangspositionen for angrebet til

- en altomfattende forberedelse af hele Warszawapagten inklusive omstilling af den civile sektor til krigsforhold.

ETR

19. Tidsrammen for Warszawapagten forberedelser vil variere tilsvarende og indvirke direkte på varslingstiden, der selvsagt vil være længst for den sidstnævnte situation.

Behovet for varsling

UKL

20. Evnen til at varsle er af afgørende betydning for Danmark, idet det samlede forsvar er baseret på, at der iværksettes en række foranstaltninger for at kunne imødegå en militær trussel. For Danmark gælder, at forsvarsplanlægningen bl.a. er baseret på tilførsel af allierede forstærkninger, der er en tidskrævende proces, og at omstillingen af det danske forsvar - såvel det militære som den øvrige del af totalforsvaret - fra fred til krig kræver en vis tid.

UKL

21. Varslingen af danske myndigheder er en klart national dansk opgave. Da forsvaret af Danmark er en del af det samlede NATO-forsvar, og fordi den politiske beslutningsproces i videst muligt omfang skal ske i snæver sammenhæng med de øvrige NATO-lande, er varsling i høj grad også et NATO-anliggende. Dette understreges også af, at de planlagte militære forstærkninger skal tilgå fra andre NATO-lande, og at den operative kommando over danske enheder skal kunne overføres til allierede myndigheder.

Varslingsmulighederne

ETR

22. Som følge af de mange faktorer, der influerer på varslingstidens længde, kan der ikke på forhånd fastlægges et planlægningsgrundlag, som med tilstrækkelig sikkerhed kan tages som udtryk for en forventelig varslingstid.

FTR

23. Situationsbilledet for den i NATO-dokumenter anførte minimumsvarslingstid på 48 timer er ikke beskrevet nærmere, men må tænkes henført til en situation, hvor Warszawapagten beslutter sig til at iværksætte militære operationer alene med de i fredstid klargjorte og hensigtsmæssigt placerede styrker. Den indledende målsætning for sådanne operationer vurderes at være begrænset.

FTR

24. Såfremt Warszawapagten ønsker at nå mere omfattende mål med operationerne - eller at have større sikkerhed for deres gennemførelse - vil en højere grad af klargøring og forlægning være nødvendig. Dette vil forlænge forberedelses- og dermed varslingstiden. Såfremt der stiles mod en fuldstændig klargøring af hele den militære sektor og forlægning af samtlige enheder til planlagte udgangspositioner, vil forberedelsestiden og dermed varslingstiden blive yderligere forlænget.

FTR

25. Vildledende og tilslørende handlinger indgår som et vigtigt led i Warszawapagtens planlægning og må forventes såvel på det politiske som på det militære område, hvilket vil vanskeliggøre vurderingen betydeligt. Warszawapagten vil utvivlsomt udnytte et eventuelt kendskab til vor varslingsevne til sådanne foranstaltninger.

FTR

26. En del militære forberedelser vil kunne udføres under dække af øvelser, men selv stort anlagte øvelser vil ikke kunne skjule alle de omfattende forberedelser, der vil være behov for. Øvelser af et sådant omfang vil desuden adskille sig fra normalbilledet og dermed i sig selv være varslingsgivende.

FTR

27. Erfaringerne fra tidligere krisesituationer viser klart vanskelighederne i forbindelse med at varsle. Sådanne situationer har imidlertid også vist forskellige svagheder inden for Warszawapagten, der kan nødvendiggøre en længere forberedelsestid inden for Pagten end hidtil antaget.

TTJ

28. På baggrund af de samlede erfaringer, det faktiske kendskab til Warszawapagten og den i dag eksisterende varslingsevne, må varslingsmulighederne betegnes som rimeligt gode.

Afklassificeret

BLANK

Operationer mod Enhedskommandoens område

Indledning

FTR

1. Det vurderes, at Sovjetunionens militærstrategiske planlægning i forhold til NATO først og fremmest omfatter en generel konflikt med alliancen, og at iværksættelsen af et isoleret angreb på et enkelt NATO-land ikke er sandsynlig. Warszawapagtens angrebsmuligheder mod dansk område er følgelig behandlet i rammen af en generel væbnet konflikt med NATO.

Den fortsatte udbygning af kommando-, kontrol- og kommunikationssystemer (C³), samt etableringen af et strategisk føringsniveau i blandt andet TVD VEST giver, sammen med den organisatoriske og materielle udvikling, Warszawapagten større fleksibilitet med mulighed for at vælge såvel konventionelle som nucleare optioner.

FTR

2. Warszawapagten formodes at have et væsentligt kendskab til NATOs hensigter, styrker og opgaver, forstærkningsmuligheder og andre forhold af betydning for Pagtens planlægning, på grund af den større offentlighed om forsvarsanliggender, den brede fordeling af NATOs planer inden for organisationen og medlemslandene og disse planers hyppige afprøvning, som lejlighedsvis overværes af invite-rede observatører fra Warszawapagtlandene, samt endelig den udbredte spionage mod NATO. Warszawapagten vurderes derfor at have gode muligheder for løbende at tilpasse planlægningen til ændringerne inden for NATO.

FTR

3. I beskrivelsen af Kystfrontens operationsmuligheder er hovedvægten lagt på Slesvig-Holsten, Danmark og tilstødende farvande.

Forhold, der influerer på styrkesammensætningen

FTR

4. Valget af styrkesammensætning afhænger af Warszawapagtens politiske og militære mål samt af ledernes opfattelse af NATOs og

Warszawapagtens militære kunnen, styrkernes pålidelighed, mobilisering og beredskab såvel som Warszawapagtens vurdering af de strategiske risici ved et krigsinitiativ.

FTR

5. Selv om der næppe kan være tvivl om, at det fra Warszawapagtens side må være ønskeligt, at operationerne iværksættes så tidsmæssigt overraskende, at NATO endnu ikke har fået truffet de fornødne foranstaltninger (mobilisering, forlægninger, minering, tilførsel af forstærkninger o.s.v.), vil der formentlig altid være tale om en afvejning af overraskelsesmomentet i forhold til ønsket om størst mulig styrke, for at tilsikre at de strategiske mål nås.

HEM

6. I en situation, hvor Warszawapagten måtte vælge eller anse det for nødvendigt at iværksætte operationer uden forudgående tilførsel af væsentlige forstærkninger, må de militære mål indledningsvis begrænses og nogle operationer måske helt udelades. Situationen begunstiges i en vis grad af, at NATO-landene som følge af et kortere varsel formentlig kun har iværksat begrænsede beredskabsforanstaltninger.

HEM

7. Såfremt Warszawapagten vil have rimelig sikkerhed for, at de strategiske mål nås, anses det for nødvendigt, at der foretages en række tidskrævende foranstaltninger, såsom mobilisering og forlægninger af store styrker mod vest. Efter ca. tre ugers forberedelse kan Warszawapagten have fuldendt styrkeopbygningen i hele TVD Vest, men må samtidig påregne, at NATO-landene vil udnytte det foreliggende varsel til at iværksætte omfattende beredskabsforøgelse.

HEM

8. Tidsfaktoren spiller endvidere en betydelig rolle for kommandoforholdene i området, idet formeringen af fronter og operative grupper ikke blot er bestemt af styrkernes forlægninger o.l., men også af kommando-, kontrol- og kommunikationsfunktionernes klargøring.

Kystfrontens sammensætning

HEM

9. Sammensætningen af hærstyrker til Kystfrontens offensiv mod Danmark og Nordtyskland afhænger bl.a. af den rådige tid til forberedelse. Offensiven kan spænde fra et angreb efter en kort forberedelsestid til et angreb, efter at samtlige Warszawapagtstyrker er mobiliserede. De styrker, der vil være til rådighed for et angreb efter en kort forberedelsestid, er østtyske, polske og evt. sovjetiske styrker i det forreste område. Til gennemførelse af et angreb efter endt mobilisering vil Warszawapagten foruden styrkerne i det forreste område desuden kunne anvende sovjetiske styrker fra Baltiske Militærdistrikt, formentlig som opfølggestyrker (2. echelon) bag enhederne i DDR og Polen.

HEM

10. Tildelingen af flystyrker til Kystfronten afhænger af de indsatte hærenheders nationalitet, operationernes omfang og disses tidsmæssige forløb. De senere års modernisering af flystyrkerne har bl.a. medført forøget rækkevidde og større våbenlast, hvilket har øget mulighederne for at nå de ønskede mål fra flyenes hjemmebaser. Det betydelige antal deployeringspladser i DDR og Polen kan derved udnyttes i forbindelse med eventuel deployering af andre tyngdeskabende flystyrker. Dette sammenholdt med tilgang af et væsentligt antal kamphelikoptere har medført øget fleksibilitet i styrkesammensætning og koncentration.

HEM

11. Hærstyrker

I det følgende er en oversigt over de hærstyrker, der vurderes at kunne indgå i Kystfrontens operationer. Opmærksomheden henledes på, at indsættelsen af nogle af disse styrker normalt vil udelukke anvendelsen af andre. (Se efterfølgende pkt. 12).

Østtyske

5. Armé

1. Motoriserede Infanteridivision

8. Motoriserede Infanteridivision

9. Panserdivision

To Mobiliseringsdivisioner (motoriseret infanteri)

Polske

1. Armé

- 8. Mekaniserede Division
- 12. Mekaniserede Division
- 15. Mekaniserede Division
- 16. Panserdivision
- 20. Panserdivision

2. Armé

- 2. Mekaniserede Division
- 4. Mekaniserede Division
- 5. Panserdivision
- 10. Panserdivision

3. Armé

- 1. Mekaniserede Division
- 3. Mekaniserede Division
- 9. Mekaniserede Division

7. Landgangsbrigade

6. Luftbårne Brigade

Sovjetiske

Baltiske Militærdistrikt (BAMD)

11. Gardearmé

- 1. Garde Motoriserede Infanteridivision
- 26. Garde Motoriserede Infanteridivision
- 1. Garde Panserdivision
- 40. Garde Panserdivision

7. Garde Luftbårne Division

Luftlandestormbrigade

36. Garde Marineinfanteribrigade

En Motoriseret Infanteridivision (opfølggestyrke for amfibieoperationer)

Nordgruppe (NG)

6. Motoriserede Infanteridivision (opfølggestyrke for amfibieoperationer)

Gruppen af sovjetiske styrker i Tyskland (GSST)

For så vidt angår 2. Garde Panserarmé/GSST, vurderes det, at denne armé skal indgå i Vestfronten. Det kan dog ikke afvises, at armeen vil blive indsat til operationer inden for Kystfronten. I så fald vurderes det mest nærliggende, at armeen indsættes i den operative retning mod Nordtyskland og Holland.

HEM

12. Indsættes 2. Armé (polsk) i Kystfronten, vil en indsættelse af 11. GA ikke være sandsynlig, men 11. GA vil så snarere have operationer i Vestfronten eller være reserve i TVD V.

I de efterfølgende afsnit vedrørende "Tidsmæssige indsatsmuligheder" og "Mulige operationer" er 11. GA fortsat brugt som eksempel. Såfremt 2. Armé anvendes, vil de tidsmæssige konsekvenser ikke være væsentligt anderledes.

De hærstyrker, som Warszawapagten vurderes at kunne indsætte inden for Kystfronten efter mobilisering, udgør således i alt 21-25 divisioner.

Heri er ikke medregnet dele af Sovjetunionens strategiske reserve (RVGK), som blandt andet omfatter luftbårne divisioner, der vil kunne indsættes på en hvilken som helst krigsskueplads.

HEM

13. Flådestyrker

De tre Warszawapagtlandes samlede flådestyrker vil primært operere i samarbejde med og til støtte for Kystfronten, samt forsvare Warszawapagtlandenes kyster.

De vurderes ikke samtidig at kunne gennemføre omfattende operationer mod Sverige; men formentlig vil visse enheder blive anvendt til lokalforsvar og overvågning af svenske styrker.

Det forventes ikke, at Østersøflåden vil få tilført enheder fra andre sovjetiske flåder; men enkelte ældre ubåde fra Nordlige Flåde kan dog tænkes at have opgaver i Nordsøen og Skagerrak.

14. Flystyrker

Fra DDR:

- dele af de østtyske flystyrker
(et jagerregiment, et jagerbomberregiment, et kamphelikopterregiment)
- de østtyske flådeflystyrker
(et helikopterregiment og et jagerbomberegiment)

I alt ca. 100 fly og 90 helikoptere.

Såfremt 2. Garde Panserarmé indsættes under Kystfronten, desuden

- dele af GSST flystyrker
(et jagerbomberregiment, et jagerregiment, et kamphelikopterregiment, to nærstøtteeskadriller).

Totaltallet bliver i så fald ca. 190 fly og 190 helikoptere.

Fra Polen:

- hovedparten af de polske taktiske flystyrker
(seks jagerbomberregimenter, tre jagerregimenter, et recce-regiment, et transportregiment, tre helikopterregimenter)
- de polske flådeflystyrker
(et jagerbomberregiment, en recceeskadrille, et helikopterregiment)

I alt ca. 415 fly, heraf 15 transportfly, og 170 helikoptere.

Såfremt Nordgruppens 6. Garde Motoriserede Infanteridivision indsættes under Kystfronten, desuden

dele af NG flystyrker (en nærstøtteeskadrille samt anslået halvdelen af et kamp- og et transporthelikopterregiment).

Herved forøges helikopterantallet til total ca. 225.

Fra Sovjetunionen:

- hovedparten af flystyrkerne i Baltiske Militærdistrikt såfremt 11. Garde Armé indsættes under Kystfronten (to jagerbomberregimenter, et jagerregiment, et recce-regiment, et kamphelikopterregiment, en nærstøtteeskadrille, et helikopterregiment, et ECM-helikopterregiment).

- hovedparten af Østersøflådens flystyrker
(to bomberregimenter, et recceregiment, et jagerbomberregiment, et støtteregiment, et helikopterregiment).

I alt ca. 275 fly og 160 helikoptere.

Herudover dele af VVS Luftarmé Legnica (to jagerbomberregimenter, et jagerregiment, dele af et recce- samt et ECM-regiment) og Smolensk (to bomberregimenter) og dele af de sovjetiske militære transportflystyrker (VTA) (fem transportregimenter).

I alt ca. 275 fly, heraf 110 transportfly.

Den generelle sovjetiske transportflykapacitet fremgår af Kap. VI, pkt. 3.c.

Tidsmæssige indsatsmuligheder

Hærstyrker

HEM

15. I tillæg I er vist en beregning af klargøringstider for de hærstyrker, som vurderes at kunne tildeles Kystfronten. De afspejler som sådan ikke de endnu mere omfattende forberedelser til strategiske operationer i hele TVD Vest. Beregningen er baseret på en samtidig alarmering af de nævnte enheder, hvilket ikke nødvendigvis vil være tilfældet. Endvidere forudsættes forskydningerne gennemført via et transportsystem, der udnyttes optimalt, og hvor militære formål prioriteres frem for andre.

Det skal understreges, at varslingstiderne ikke nødvendigvis er sammenfaldende med klargøringstiderne. En armé eller division kan meget vel have været under klargøring i flere døgn, før dette erkendes og kan danne grundlag for en varsling.

HEM

16. De i tillæg I anførte klargøringstider vurderes at muliggøre følgende opmarch:

Efter 3 døgn:

- 5. østtyske Armé kan være klar med 1. og 8. Motoriserede Infanteridivision samt 9. Panserdivision i et beredskabsområde umiddelbart øst for den indre tyske grænse mellem DDR og Slesvig-Holsten.
- 2. Garde Panserarmé kan være klar i et beredskabsområde syd for Elben.

- 1. polske Armé kan være færdigmobiliseret i garnisonsområderne og dele af 12. Mekaniserede Infanteridivision under forskydning ind i den nordlige del af DDR.

Efter 6-7 døgn:

- 5. østtyske Armé kan være i beredskabsområde som ovenfor forstærket med to mobiliseringsdivisioner.
- 1. polske Armé kan være opmarcheret i et beredskabsområde i den nordlige del af DDR, øst for 5. østtyske Armé.
- 11. Gardearmé kan være færdigmobiliseret i garnisonsområderne, og dele af armeen under forskydning mod vest gennem Polen.
- 3. polske Armé kan være færdigmobiliseret i garnisonsområderne og rede til forskydning.

Efter 11-12 døgn:

- 5. østtyske Armé kan være klar i sit beredskabsområde med alle fem divisioner.
- 1. polske Armé kan være klar i sit beredskabsområde som ovenfor.
- 3. polske Armé kan være ankommet til et beredskabsområde i den nordlige del af DDR.
- 11. Gardearmé kan være klar i et beredskabsområde eksempelvis syd for Elben.

HEM

17. Vedrørende klargøringstider for luftbårne og amfibiske enheder samt opfølggestyrker vurderes følgende, jf. tillæg I:

Efter 1 døgn:

- 7. Garde Luftbårne Division (sovjetisk) og 6. Luftbårne Brigade (polsk) kan være klar til indladning i transportfly.

Efter 1½ døgn:

- 36. Garde Marineinfanteribrigade (sovjetisk) og 7. Landgangsbrigade (polsk) kan være indladet på landgangs/handelskibe i havne tæt ved hjemgarnisonerne.

Anvendelsen af luftpude- og små landgangsfartøjer i forbindelse med amfibieoperationer kræver dog, at indladningen på disse finder sted tæt på landgangsområdet.

Efter 9-10 døgn:

- u/i Motoriseret Infanteridivision/BAMD kan være færdigmobiliseret og indskibet.

18. De nævnte klargøringstider danner grundlag for de eksempelvisse beskrivelser af de indledende hæroperationer mod Slesvig-Holsten og Danmark, som er beskrevet i pkt. 33.

HEM

Flådestyrker

19. De Warszawapagtflådestyrker, som forventes indsat mod NATO i Østersøen, fremgår af tillæg M, og de vurderede, generelle klargøringstider af tillæg N.

HEM

Flystyrker

20. Det vurderes, at følgende flystyrker umiddelbart vil være rede til at støtte Kystfrontens operationer mod Slesvig-Holsten og Danmark:

Fra DDR:

- dele af de østtyske flystyrker
(et jagerbomberregiment, et jagerregiment, et kamphelikopterregiment)
 - de østtyske flådeflystyrker
(et helikopterregiment og et jagerbomberregiment).
- I alt ca. 100 fly og 90 helikoptere. (Jf. dog pkt. 13.).

Fra Polen:

- hovedparten af de polske taktiske flystyrker
(seks jagerbomberregimenter, tre jagerregimenter, et recce-regiment, et transportregiment, tre helikopterregimenter) samt et mobilt TAOC.
 - de polske flådeflystyrker
(et jagerbomberregiment, en recceeskadrille, et helikopterregiment).
- I alt ca. 415 fly og 170 helikoptere.

Fra Sovjetunionen:

- hovedparten af Østersøflådens flystyrker
(to bomberregimenter, et recceregiment og et støtteregiment).
- I alt ca. 80 fly.

Yderligere vil operationerne kunne støttes af:

- VVS luftarmeerne
Legnica (et jagerbomberregiment, et jagerregiment, et recce-samt ECM-regiment delvis) og
Smolensk (et bomberregiment) samt
- dele af de sovjetiske militære transportflystyrker (VTA)
(fem transportregimenter).

I alt ca. 240 fly.

HEM

21. Inden for 48 timer kan flystyrkerne suppleres med forlagte enheder tilhørende:

- VVS Luftarmé Legnica
- flystyrkerne i Baltiske Militærdistrikt
- Østersøflådens flystyrker
- Nordgruppens flystyrker.

Forhold før krigsudbrud

Krigsforberedende aktioner

HEM

22. Det er muligt, at Warszawapagten forud for indledning af egentlig militære operationer vil iværksætte andre aktioner med henblik på

- at forberede og støtte de militære operationer, herunder vanskeliggøre eller forhindre gennemførelse af NATOs beredskabsforanstaltninger,
- at vildlede den vestlige efterretningsindhentning,
- at vildlede NATO med hensyn til tid og sted for de militære operationer.

FTR

23. Sådanne krigsforberedende aktioner kan variere fra handlinger, der ligger inden for rammerne af et normalt aktivitetsmønster, til krænkelser og andre aktiviteter, der i karakter nærmer sig krigshandlinger. De enkelte aktioner kan for nogles vedkommende gennemføres skjult, ligesom det i visse tilfælde vil kunne være vanskeligt at fastslå deres oprindelse og erkende deres krigsforberedende formål.

HEM

24. Krigsforberedende aktioner kan for eksempel bestå af
- aktivering og afprøvning af kommandosystemer under dække af stabs-, signal- eller feltøvelser,
 - aktivering af hvilende efterretnings- og sabotagenet,
 - forstyrrelse af vestlige kommunikationer og andre elektroniske udsendelser,
 - placering af special opklaringsenheder i ventepositioner nær potentielle mål,
 - sabotage eller sabotagelignende aktioner,
 - neutralisering af nøglepersoner, herunder vanskeligt erstattedelige personelgrupper,
 - anvendelse af civile østmagtskibe eller chartrede vestlige handelsskibe med sovjetisk besætning til
 - blokering af vigtige havne eller snævre sejlruiter ved sænkning eller fingeret havari,
 - neutralisering af vigtige NATO-skibe ved "hændelig" kollision,
 - skjult fremføring af militære styrker,
 - udlægning af miner.

HEM

25. Ovenstående repræsenterer ikke nødvendigvis nogen sandsynlighed eller tidsmæssig rækkefølge for de enkelte eksempler. Iværksættelse af krigsforberedende aktioner i større omfang vil kunne have varslingsgivende effekt, og det vurderes derfor, at art og omfang vil variere afhængig af

- deres betydning for de militære operationers succes,
- tidspunktet i forhold til indledning af egentlig militære operationer, og
- den vægt, der i den aktuelle situation tillægges maksimal overraskelse i tid og rum.

HEM

26. Overvågning og rekognoscering

Afhængig af den aktuelle situation og under afvejning af hensynet til overraskelsesmomentet vil den sædvanlige overvågning i Østersøområdet formentlig blive udvidet således:

- intensiveret, luftbåret rekognoscering, i hovedsagen inden for østtyske og polske SA-5 missilers dækningsområde,

- de faste maritime patruljer i den vestlige del af Østersøen forstærkes,
- særlige efterretningsskibe stationeres i andre væsentlige områder, f.eks. Kiel Bugt, Kattegat og Skagerrak,
- Søgrænsepolitiet forøger overvågningen langs Warszawapagt-landenes kyster,
- efterretningsindhentning til søs og i havne via civile statsskibe, handelsskibe og fiskefartøjer intensiveres.

HEM

27. Deployeringer af orlogsfartøjer

Enkelte større overfladeenheder i Østersøen er ikke egnede til operationer i Østersøen og må før et krigsudbrud forventes søgt deployeret til andre flådeområder. Sådanne enheder omfatter de nye, store missilkrydsere og -jagere, som bygges og afprøves, og ældre tilsvarende enheder, som efterses i Østersøen. JULIETT-klasse missilubådene samt et mindre antal sovjetiske torpedoangrebsubåde forventes deployeret ud af Østersøen for operationer, blandt andet i Nordsøen. Der er ikke grund til at forvente forsøg på neddykket udpassage, blandt andet fordi stræderne må forventes at være åbne indtil krigsudbrud, hvorved deployeringen kan gennemføres så sent, at den næppe vil bidrage afgørende til det strategiske varsel.

HEM

28. Ændringer i handels- og fiskeskibsaktiviteten

Handels- og fiskeflåderne repræsenterer store ressourcer i relation til transport af militært udstyr til de forreste områder og i forbindelse med amfibieoperationer.

Selv om Warszawapagten i Østersøen råder over så store handels- og fiskeskibstonnager, at de i området må anses for tilstrækkelige til de aktuelle operationer, vurderes det, at handels- og fiskeskibsmønsteret i en krisesituation vil ændres. En sådan ændring kan omfatte:

- deployering af flere og bedre egnede skibe til Østersøen eller udskiftning af mindre egnede enheder med bedre egnede,
- sikring af rådighed over skibe ved deployering til egne, venlige eller neutrale havne,

- deployering af skibe med henblik på efterretningsmæssig eller offensiv anvendelse
- deployering af egnede skibe til udgangshavne for transportopgaver, som f.eks. fremføring af landgangsstyrker
- øget flådekontrol med civile skibe f.eks. eskortering eller konvojering.

Generelt vurderes østtysk personel at være veluddannet, og DDR synes ikke at have de samme rekrutteringsproblemer som Sovjetunionen.

Krigsorganisationen

13. Overordnet ledelse

HEM

Warszawapagtens kommandostrukturer er generelt baseret på principperne om størst mulig sovjetisk kontrol, værnsfælles operationer og centraliseret ledelse.

Dette medfører i praksis en meget stærk, ofte total, sovjetisk dominans med udpræget vægt på hæroperationer kombineret med en langt mindre delegering af ansvar til underlagte kommandomyndigheder og chefer end i NATO. For Østersøflådens vedkommende betyder dette, at Den sovjetiske Østersøflåde i spænding og krig sandsynligvis vil få operativ kommando over alle WP flådestyrker og civile skibe i Østersøområdet, herunder i hvert fald også Skagerrak, samt antagelig også vil beholde operativ kontrol over større operationer, hvor dette er muligt. Disse funktioner forventes primært udført fra flådehovedkvarteret i Kaliningrad, men alternative hovedkvarterer kan forventes oprettet ved de polske og østtyske flådehovedkvarterer, som i så fald vil være sovjetisk dominerede. Der eksisterer i Østersøen ressourcer for en kommandostruktur med alternative og mobile hovedkvarterer ikke alene i land, men også om bord i sejlende enheder, ligesom anvendelse af radiokædeforbindelser og relæfly muliggør endog taktisk ledelse også på større afstand.

14. Operativ og taktisk ledelse

HEM

Operativ kontrol og taktisk kommando over flådeoperationer i den østlige Østersø vil primært blive udført af den Sovjetiske Østersøflådes hovedkvarter og baseområdestabe assisteret af polske kommandomyndigheder i Gdynia-området. I den centrale og vestlige Østersø antages disse funktioner udført af særlige, integrerede flådestabe i Polen og DDR, sandsynligvis dog med begrænsede beføjelser med hensyn til operativ kontrol over større operationer. Disse stabe vil således antageligt få delegeret operativ kontrol over sømilitære varslingsanlæg, marinefly og flådestyrker samt

32. Operationer mod Slesvig-Holsten

I det indledende angreb gennem Slesvig-Holsten mod den jyske halvø vurderes indsat en styrke på fire-fem divisioner med foreløbigt mål omkring Kielerkanalen.

Afhængig af den forberedelsestid, som Warszawapagten har haft til rådighed, kan der være flere styrkekombinationer og operationsmuligheder.

En eller flere kombinationer af følgende armeer er sandsynlige:

- 5. østtyske Armé
- 1. polske Armé
- 3. polske Armé
- 11. Gardearmé.

I det følgende beskrives nogle eksempler på sandsynlige styrkekombinationer og operationsmuligheder, men det skal understreges, at andre muligheder foreligger:

1. mulighed (efter 6-7 døgns forberedelser).

5. østtyske Armé inklusive dens to mobiliseringsdivisioner gennemfører det indledende angreb over den indre tyske grænse og viderefører angrebet med henblik på erobring af Slesvig-Holsten indtil og inklusive Kielerkanalen. Armeen vil blive støttet af et sovjetisk luftbåret regiment samt en-to sovjetiske luftlandestormbataljoner ved nedkastning/landsætning af disse enheder ved overgange over Kielerkanalen. Østtysk helikopterbåret infanteri af indtil bataljonsstørrelse indsættes ligeledes til støtte for 5. østtyske Armés angreb, men mod mål mellem den indre tyske grænse og Kielerkanalen.

2. operative echelons styrker udgøres af 1. polske Armé, som på et senere tidspunkt viderefører angrebet fra terrænet om Kielerkanalen mod den jyske halvø herunder støttet af indtil tre polske luftbårne bataljonskampgrupper.

2. Garde Panserarmé er underlagt Kystfronten og indsættes i den operative retning mod Nordtyskland og Holland syd for Elben, jf. pkt. 10.

2. mulighed (efter 11-12 døgns forberedelser)

1. polske Armé gennemfører det indledende angreb over den indre tyske grænse og viderefører angrebet med henblik på erobring af Slesvig-Holsten indtil og inklusive Kielerkanalen. Armeen vil blive støttet af indtil tre polske luftbårne bataljonskampgrupper.

2. operative echelons styrker udgøres af 3. polske Armé, som på et senere tidspunkt viderefører angrebet fra terrænet om Kielerkanalen mod den jyske halvø, eventuelt støttet af polske luftbårne bataljonskampgrupper.

5. østtyske Armé indsættes fra et udgangsområde syd for Elben i den operative retning mod Nordtyskland og Holland, idet 2. Garde Panserarmé er underlagt Vestfronten.

11. Gardearmé er rede til indsættelse primært til videreførelse af 5. østtyske Armés angreb mod Nordtyskland og Holland, sekundært til videreførelse af 1. og 3. polske Armés angreb mod den jyske halvø.

3. mulighed (efter 11-12 døgns forberedelser)

5. østtyske Armé indsættes som anført i mulighed 1 og med samme sovjetiske støtte i form af luftbårne enheder og luftlandestormenheder.

11. Gardearmé indsættes i den operative retning mod Nordtyskland og Holland syd for Elben.

1. og 3. polske Armé udgør Kystfrontens 2. operative echelon og er rede til indsættelse som følger:

- 1. polske Armé: Primært i den operative retning mod Nordtyskland og Holland til videreførelse af 11. Gardearmés angreb, sekundært mod den jyske halvø fra terrænet om Kielerkanalen til videreførelse af 5. østtyske Armés angreb. 1. polske Armé vil herunder blive støttet af indtil tre polske luftbårne bataljonskampgrupper.
- 3. polske Armé: Primært mod den jyske halvø fra terrænet om Kielerkanalen til videreførelse af 5. østtyske Armés angreb, herunder støttet af indtil tre polske luftbårne bataljonskampgrupper, sekundært i den operative retning mod Nordtyskland og Holland til videreførelse af 11. Gardearmés angreb.

Vedvarende styrkekombinationer og operationsmuligheder under muligheden 1, 2 og 3 skal endelig anføres muligheden for amfibiske operationer i form af kystspring med eksempelvis 36. Garde Marineinfanteribrigade eller et polsk landgangsregiment ind i flanken på COMLANDJUTs styrker. Det er dog en forudsætning herfor, at Warszawa-pagten har operationsfrihed i den vestlige del af Østersøen. Dette indebærer foruden overlegenhed til søs og i luften også neutralisering af NATOs minespæringer, som særligt ved 2. og 3. mulighed må forudses at være etableret i såvel ydre som indre territorialfarvand. Kystspringsoperationer i denne størrelsesorden vil desuden udelukke et stort amfibieangreb mod den sjællandske øgruppe, før de indsatte styrker er frigjort og reorganiseret.

Som nævnt repræsenterer de her beskrevne alternativer kun tre ud af flere mulige, og det efterretningsmæssige grundlag muliggør ikke en sikker vurdering af, hvilke der er mest sandsynlige. Af forskellige grunde må det dog anses for nærliggende, at 1. polske Armé vil blive indsat mod Slesvig-Holsten og den jyske halvø, enten i det indledende angreb eller til videreførelse af et angreb indledt med 5. østtyske Armé.

Såfremt operationerne iværksættes på grundlag af en velovervejede beslutning, vurderes det ligeledes mest sandsynligt, at Warszawa-pagten vil foretrække 11 - 12 dages forberedelsestid for at opnå optimal balance mellem overlegenhed og overraskelse.

HEM

33. Flyoperationer

Den indledende luftoffensiv vil primært omfatte angreb på flyvepladser, område- og punktluftforsvar samt kontrol- og varslingsinstallationer som led i kampen om luftoverlegenhed. Der må også forventes angreb på flådestyrker, hovedkvarterer og signalcentre samt eventuelt mobiliseringsområder, depoter og baseområder. Yderligere kan påregnes minering udført med bombefly, blandt andet ud for havne og kyststrækninger, der planlægges anvendt til modtagelse af eksterne forstærkninger, men den fredsmæssige træning heri er i aftagende, hvilket kan indikere, at disse muligvis primært vil blive udlagt fra overfladeskibe/undervandsbåde. Fly-udført præcisionsminering er antagelig ikke mulig.

Operationerne vil blive gennemført med fly fra VVS luftarmeerne og Østersøflådens Flystyrker, samt muligvis sovjetiske Gruppe-/

Militærdistriktflystyrker. Indledende angreb med AS-11 udrustede FOXBAT-F vil, som tidligere omtalt, kunne eliminere/reducere mulighederne for at opnå taktisk varsel. Det forventes, at især de indledende operationer vil blive kraftigt støttet af land- og flybasebaserede ECM-enheder.

Efter den indledende kamp om luftoverlegenhed vil operationer til sikring heraf blive videreført i nødvendigt omfang. I sammenhæng hermed udgør SA-5 komplekserne i det nordlige DDR og Polen en øget trussel mod NATOs fly i middel og stor højde i Slesvig-Holsten, den østlige del af Sønderjylland, hele Fyn, den sjællandske øgruppe, gennemsejlingsfarvande og Østersøen inklusive Bornholm.

Under forudsætning af tilstrækkelige kommando- og kontrolprocedurer/-faciliteter kan FULCRUM/FLANKER jagerfly tænkes indsat over det østtyske/polske kystområde, koordineret med blandt andet SA-5. Fra mellemste og stor højde vil jagerflyene, under dække af SAM-paraplyen, kunne engagere fjendtlige fly over blandt andet det sydlige Danmark i alle højdeområder. Træning heri er dog endnu ikke erkendt.

Så længe den overordnede luftoffensiv foregår, kan Kystfronten ikke umiddelbart forvente nærstøtte af sovjetiske jagerbombefly. Det vurderes, at der til direkte støtte for de indledende hæroperationer primært vil blive indsat kamphelikopter- og transportenheder fra DDR og Polen samt polske og østtyske jagerbombefly.

Flystøtten til hærens og flådens operationer vil blive fortsat og udvidet, efterhånden som de øvrige flyoperationer gør det muligt. Forud for og i forbindelse med et amfibisk og luftbåret angreb mod den sjællandske øgruppe forventes interdiction og nærstøtte, eventuelt gennemført med en kombineret indsættelse af jagerbombefly og kamphelikoptere.

HEM

34. Flådeoperationer i Østersøen og danske farvande

Allerede fra krigens udbrud vil NATOs ubåde i Østersøen blive bekæmpet intensivt med såvel angrebsubåde som overfladeskibe og fly. Forudsætningen herfor er, specielt når det gælder overfladeskibe og fly, at Warszawapagten har sø- og luftoverlegenhed i operationsområdet, og ubådsbekæmpelsen vil blive fremskudt længst muligt vestover i takt med situationens udvikling. Warszawapagtflåderne har betydelige ressourcer til antiubådskrigsførelse og vurde-

res at kunne vanskeliggøre, men ikke forhindre, NATOs ubådsoperationer i Østersøen.

Det vurderes, at Warszawapagtlandenes overfladestyrker ikke har en størrelse, sammensætning og kampkraft, der gør det muligt for dem at operere uden for Østersøen, før sø- og luftsituationen er ændret i Warszawapagtens favør.

Tidligst når der er skabt betingelser for sikker passage af danske farvande og mulighed for flystøtte, vil Østersøflåden kunne iværksætte operationer med overfladeskibe uden for området. Det er uklart, med hvilken tidshorisont sådanne operationer indgår i planlægningen, men det må antages, at Warszawapagten foruden at skaffe sig operationsfrihed i selve Østersøen også vil søge at skabe mulighed for senere passage til og fra denne for såvel Østersøflådens som Nordlige Flådes enheder.

Det kan derfor forventes, at Warszawapagten vil søge at hindre eller reducere NATOs etablering af planlagte minespærringer. Dette kan gøres ved angreb på minelæggerne under udlægningen; men Warszawapagten vil antagelig søge at undgå handlinger, der kan føre til et utilsigtet krigsudbrud og derved forhindre planmæssig gennemførelse af Pagtens resterende krigsforberedelser. Angreb på minedepoter og -transporter på land vil derimod i et vist, begrænset omfang kunne iværksættes forud for egentlige krigshandlinger i form af sabotage sløret som for eksempel eksplosionsulykker.

Til bekæmpelse af overfladestyrker vurderes primært anvendt missilkorvetter og -både, torpedobåde og flådefly. Operationer med større enheder, der udgør markante mål, som f.eks. missil- og artilleriarmerede jagere, forventes ikke vest for Bornholm, før truslen fra NATOs fly og sømålsmissiler er væsentlig reduceret, medmindre andre forhold, f.eks. vejret umuliggør indsættelse af mindre enheder.

I Østersøen vest for Bornholm forventes ubåde indsat i begrænset omfang dels i specialopgaver (minelægning, landsætning af kommandostyrker og lignende), dels mod minelægningsoperationer. Ubåde må forventes indsat ved Bornholm med henblik på at afskære øens søværts forbindelser. I den øvrige del af Østersøen forventes ubåde dels at indgå som komponent i antiubådskrigsførelsen, dels deployeret mod svensk område.

Eksistensen af små ubåde vil muliggøre indsættelse i en række farvandsafsnit, hvor dybdeforholdene hidtil ikke har muliggjort

ubådsoperationer. Deres krigsmæssige opgaver i danske farvande vil kunne omfatte:

- Minering af flådebaser eller havne til modtagelse af eksterne forstærkninger eller af væsentlig betydning for forbindelse mellem landsdelene.
- Torpedoangreb mod væsentlige NATO-enheder, f.eks. minelæggere. Angreb fra torpedobærende små ubåde må primært forventes forsøgt i områder, hvor andre ubådstyper ikke kan operere, og overraskelsesmomentet derfor vil være maksimalt.
- Angreb med specialopklaringsenheder på vigtige varslings- og kommandofaciliteter i kystnærhed samt skibe i havne.
- Angreb med specialopklaringsenheder på militært nøglepersonel.

Det sandsynlige omfang af sådanne operationer kan ikke vurderes på grund af manglende kendskab til den sovjetiske flådes ressourcer, operationernes prioritering og muligheden for at løse opgaverne med andre midler, f.eks. specialopklaringsenheder.

Minering af modtagehavne for eksterne forstærkninger må forventes på et tidligt tidspunkt og tillagt høj prioritet. Offensiv, taktisk minering i andre farvandsafsnit, herunder stræderne og de indre danske farvande, må også forventes. Omfanget heraf vil dog også være bestemt af blandt andet Warszawapagtens behov for selv at benytte de pågældende områder i krigens første fase. Dette må vurderes at betyde en øget interesse for offensiv minering, der dog nok vil være vanskelig at omsætte i praksis på grund af mangel på egnede minelæggere. Minerne vil kunne være programmeret til automatisk desarmering efter et forudbestemt tidsrum for at muliggøre egen sejlads .

Kapaciteten til udlægning af defensive minefelter f.eks. som komponent i antiubådskrigsførelsen er stor, men en indsættelse vil i mange tilfælde kompromittere udførelsen af andre, primære opgaver, ligesom en omfattende minering i internationalt farvand i Østersøen kan give problemer overfor neutrale lande.

Omfattende minerydningsoperationer kan kun gennemføres, såfremt Warszawapagten råder over en betydelig grad af sø- og luftoverlegenhed. Warszawapagtens minetrygerstyrke i Østersøen er kvantitativt betragtelig, men råder formodentlig ikke kvalitativt over udstyr, som effektivt vil kunne neutralisere vestlige minefelter. Rettidig udlægning af minerne vil derfor kunne forhindre eller forsinke større operationer i danske farvande.

HEM

35. Operationer mod den sjællandske øgruppe

Under forudsætning af at planlagte danske og allierede beredskabsforanstaltninger er gennemført, vil en erobring af Sjælland kræve en større amfibieoperation støttet af luftlandsætninger, og en så omfattende operation vil formentlig ikke blive iværksat samtidig med Kystfrontens angreb i Slesvig-Holsten. Forløbet af Kystfrontens indledende operationer antages at ville have stor betydning for en beslutning om at iværksætte et angreb på den sjællandske øgruppe, og den sø- og luftmilitære situation i området vil være bestemmende for tidsplanen. Det er uklart, hvor stor en risiko Warszawapagten kan acceptere i forbindelse med et amfibieangreb, men hvis de danske søminefelter er etableret i fuldt omfang, vil en væsentlig reduktion af disses effektivitet være nødvendig for at sikre, at landgangsstyrken kommer i land med tilstrækkelig kampkraft i behold. Det vurderes, at gennemførelse af minerydning i tilstrækkeligt omfang vil vare flere døgn, efter at de operative forudsætninger herfor er tilvejebragt.

Det må således vurderes, at det vil være af afgørende betydning for truslen mod den sjællandske øgruppe, at farvands- og anti-invasionsminefelterne etableres forud for krigens udbrud, idet det vil være væsentlig lettere for Warszawapagten at forhindre udlægning af minerne end at neutralisere dem, når først krigshandlinger er brudt ud.

HEM

36. Amfibielandsætninger kan gennemføres adskillige steder i Danmark; men den sydøstlige del af Sjælland vurderes at være det for Warszawapagten nemmest tilgængelige område. Et amfibisk og/eller luftbåret angreb på øerne syd for Sjælland i tilslutning hertil kan dog ikke udelukkes.

HEM

37. Operationen vil kunne blive indledt på ethvert tidspunkt af døgnet; men Warszawapagtens træning i amfibielandgang om natten er meget begrænset, og mørke vil vanskeliggøre såvel taktisk flystøtte som ildstøtte med skibsbaserede våben. Det må derfor anses for mest fordelagtigt at gennemføre forlægningen af amfibiestyrken i mørke og at indlede angrebet tidligt om morgenen, således at etablering af brohovedet kan gennemføres i dagslys, hvilket

antageligt vil betyde, at landsætning af opfølgestyren må indledes i mørke.

HEM

38. Få timer før indledning af amfibielandsætningen forventes nedkastet/landsat luftbårne styrker med det formål at besætte taktisk vigtige områder, binde forswarets mobile styrker og isolere brohovedet. De landsatte styrker vil kunne omfatte i alt et til to luftbårne regimenter samt en til to luftlandestormbataljoner. Sidstnævnte vil blive landsat med sovjetiske og polske samt muligvis østtyske helikoptere. Til landsætning af de luftbårne regimenter skal anvendes 100 til 200 transportfly pr. regimentskampgruppe, afhængigt af hvilke flytyper, der indsættes. Det må forventes, at transportflyene vil have jagereskorte, til trods for at dette ikke er observeret under øvelser. Flystøtten vil være omfattende, såvel forud for som under de luftbårne og amfibiske operationer. Deltagelse af såvel flåde-underlagte som ikke-flådeunderlagte flystyrker (inklusive VVS LA Smolensk og Legnica) underlagt Kystfronten vurderes i nødvendigt omfang at deltage heri. Jagerfly vil sandsynligvis deltage i amfibiestyrkernes luftforsvar.

HEM

39. Landgangsstyrken vil primært omfatte enheder fra den sovjetiske marineinfanteribrigade og den polske landgangsbrigade. Desuden vil mindre dele af opfølgestyren kunne indgå, dels for at forstærke landgangsstyrken, dels for at lette den koordinerede indsættelse af opfølgestyren.

De sovjetiske landgangsskibe og -fartøjer vil i én vending kunne fremføre marineinfanteribrigadens kamp- og dele af kampstøtteenheder. De polske landgangsskibe vil kunne fremføre ca. halvdelen af landgangsbrigadens kamp- og kampstøtteenheder. Resten af disse kan fremføres enten med de østtyske landgangsskibe eller med egnede handelsskibe blandt andet RO/RO-skibe. Anvendelse af sådanne skibe sammen med landgangsskibe er observeret under øvelser. Hvis kampenheder fra opfølgestyren indgår i landgangsstyrken, vil de blive fremført med landgangsskibe, hvilket indebærer, at en større del af amfibiestyrkernes kampstøtteelementer vil blive transporteret på handelsskibe, men stadig som en del af landgangsstyrken.

Opfølgestyren vil bestå af sovjetisk motoriseret infanteri i størrelsesordenen én til to divisioner. Det kan dog ikke udeluk-

kes, at den også vil omfatte østtyske hærenheder. Opfølgestyren og resterende dele af landgangsstyrkens enheder vil blive transporteret med handelsskibe.

HEM

40. Amfibieangrebet vil blive gennemført i overensstemmelse med de i kapitel IV, pkt. 17. beskrevne principper. Landgangsstyrken vil formentlig blive indsat nationsvis, idet de sovjetiske enheder vil kunne indsættes med tre styrker af bataljonsværdi mod hver sit landgangsafsnit og de polske med to forstærkede regimenter mod hvert sit afsnit. Det skal dog bemærkes, at den begrænsede udstrækning af velegnede kyststrækninger vil vanskeliggøre samtidig landsætning af hele landgangsstyrken.

HEM

41. Landgangsstyrkens hovedopgave er at sikre et tilstrækkeligt stort brohoved til landsætning og klargøring af opfølgestyren. Den aktuelle situation, herunder rådige anløbs- og lossemuligheder samt de anvendte skibes størrelse og type, vil være bestemmende for, hvor hurtigt dette kan gennemføres. Det er ikke konstateret, at Warszawapagten har øvet landsætning af så store styrker eller operativ indsættelse af opfølgestyren i en amfibieoperation; men skønsmæssigt vurderes det, at landsætning og klargøring af en division til samlet indsættelse vil tage flere døgn. Divisionens kampenheder vil dog eventuelt kunne indsættes i kamp, efterhånden som de bliver klar, og der kan ikke gives nogen sikker vurdering af, hvor hurtigt operationer ud af brohovedet vil blive indledt.

42. Andre operationer

HEM

Ud over flyoperationer som led i den overordnede luftoffensiv må der allerede fra krigens begyndelse også forudses andre, begrænsede operationer i hele landet. Disse kan omfatte sabotage, angreb med specialopklaringsenheder eller raids med mindre enheder indsat med fly eller helikoptere mod vigtige militære mål og nøglepunkter. Afhængig af den samlede situation vil politiske beslutningscentre også kunne være mål for angreb af denne art.

HEM

43. Hvis væsentlige dele af de danske og allierede styrker, der skal forskydes fra Danmark til Slesvig-Holsten, ikke er på plads ved krigsudbrud, kan en tidlig indsættelse af luftbårne styrker i den sydlige del af Jylland for at blokere denne forskydning ikke

udelukkes. Dette forudsætter dog, at Warszawapagten allerede på dette tidspunkt kan sikre den nødvendige lokale luftoverlegenhed.

HEM

44. Kystfrontens angreb i Slesvig-Holsten vurderes på et tidspunkt at ville blive videreført op gennem Jylland med en styrke på mindst fire divisioner, jf. pkt. 33. Hvis denne operation iværksættes i umiddelbar fortsættelse af angrebet frem til Kielerkanalen med henblik på en hurtig besættelse af Jylland-Fyn, vil den kunne omfatte landsætning af luftbårne styrker i bataljonsstørrelse til sikring af nøgleområder og eventuelt tidlig besættelse af vigtige faciliteter, for eksempel flyvestationer og havne, til egen senere anvendelse.

HEM

45. Bornholms betydning for overvågnings- og varslingsstjenesten vil antagelig indebære, at de militære installationer på øen vil blive søgt neutraliseret ved sabotage og/eller flyangreb i krigens første timer, for enkeltes vedkommende muligvis allerede før indledning af egentlige militære operationer. Henset til de rådige ressourcer og prioritering af andre, mere afgørende operationer vurderes en invasion med henblik på besættelse af Bornholm mindre sandsynlig i den indledende fase. Udviklingen i den sømilitære balance i Østersøen specielt den større sømålsmissil- og flytrussel mod Warszawapagts flådestyrker må dog antages at medføre en øget interesse i en tidlig besættelse af Bornholm især for at etablere kyst- og luftmålsmissilstillinger på øen.

HEM

46. Nordsøen har især betydning for NATO som
- tilførselsvej for forstærkninger,
 - generel forsyningsvej (sea lines of communications) (SLOC) og
 - på grund af olie- og gasforekomster.

Denne afhængighed af Nordsøen kan i en spændingssituation medføre, at Warszawapagten etablerer en flådestyrke bestående af enheder fra den sovjetiske Østersøflåde, den polske flåde, den østtyske flåde eller den sovjetiske Nordflåde. Sådanne Warszawapagtstyrker kan udføre chikane mod vestlig civil eller militær skibsfart eller true olie- og gasudvindingen.

I tilfælde af udbrud af en væbnet konflik er eventuelle Warszawapagt overfladestyrker i Nordsøen til gengæld meget sårbare på

grund af manglende sø- og luftherredømme. Det vurderes, at de ikke vil være i stand til at kæmpe sig vej tilbage til hjemmebasen hverken til Nordflåde-området eller til Østersøen, ligesom enheder inde i Østersøen ikke vurderes at ville være i stand til at kunne kæmpe sig vej ud på det åbne hav, når først en konflikt er startet og det danske territorium stadigvæk holdes af danske eller allierede styrker.

Truslen mod skibsfarten i Nordsøen udgøres derfor efter krigsudbrud primært af ubåde og sekundært af fly i maritime operationer, afhængigt af Warszawapagtflystyrkernes evne til at kæmpe sig vej igennem NATOs og eventuelt Sveriges luftforsvar. Miner kan lægges i området før eller efter krigsudbrud af handels- og fiskeskibe, overfladeskibe, ubåde og fly.

Der henvises i øvrigt til kapitel II, pkt. 6.

Afklassificeret

BLANK

Udviklingstendenser i perioden 1987—1997

Generelt

TTJ

1. I det følgende redegøres for erkendte og forventede udviklingstendenser i den kommende tiårsperiode. Vurderingen er selvagt behæftet med stor usikkerhed på de fleste områder og præget af valg mellem flere alternative muligheder på et meget spinkelt grundlag.

TTJ

2. Udviklingstendenserne med hensyn til våbenplatforme (kampvogne, skibe, fly etc.) er generelt mere sikre, end tilfældet er for våbensystemer og andre højteknologiske områder, hvor den hurtige udvikling og muligheden for at modificere bestemte systemer i produktionsfasen indebærer betydelig usikkerhed på en ti års horisont.

HEM

3. Grundtrækkene i den nye strategiske kommandostruktur er nu tydelige, jf. kapitel II; men i løbet af de nærmeste år forventes systemets operative anvendelse under øvelser og beredskabsafprøvnin-ger at ville afsløre yderligere detaljer vedrørende krigsorganisa-tionen. Fortsat modernisering og automatisering af kommunikations-systemerne vil dog kunne gøre det vanskeligere at udlede relevante indikatorer, specielt vedrørende iværksættelse af beredskabsændrin-ger. Alt i alt vil denne udvikling derfor kunne føre til yderligere forringelse af NATOs mulighed for at få et tidligt og sikkert strategisk varsel.

Hærstyrker

Generelt

HEM

4. Udviklingen inden for den sovjetiske hær på såvel materielom-rådet som med hensyn til doktrin, koncepter og organisation vil fortsat være kendetegnet af evolution frem for revolution. Tempoet bestemmes af ikke blot økonomiske hensyn, men også et fundamentalt

princip om kontinuitet og stabilitet, der skal sikre stadig opretholdelse af et for Sovjetunionen tilfredsstillende styrkeforhold og beredskab. Udviklingen i de øvrige Warszawapagtlande er i store træk parallel med, men fem-ti år bagefter den sovjetiske.

Det kan ikke afgøres, om det er teknologiudviklingen, der styrer de operative/taktiske koncepter og organisationen eller omvendt. Der er imidlertid en fortløbende udvikling på alle tre områder kombineret med en faglig debat, og det vurderes, at de våbensystemer, den organisation og - måske i mindre grad - den doktrin, man vil se i slutningen af 90'erne, på mange områder vil være væsentlig forskellig fra det, man ser i dag.

Personel

HEM

5. Det forventes, at personelniveauet stort set vil være konstant i perioden, til trods for at der vil være en nedgang i det numeriske antal i en værnepligtsårgang. Samtidig vil der være en skæv demografisk udvikling, idet fødselstallet er faldende i den vestlige del af Sovjetunionen, medens der vil komme et stort fødselsoverskud i den østlige del. Denne udvikling vil medføre mangel på personel med teknisk viden, sprogproblemer og større gnidninger mellem de etniske grupper. Samtidig er der en tendens til, at ungdommen er mindre fast forankret i den kommunistiske ideologi. Disse forhold kan vise sig at blive den sovjetiske hær's største problem i det næste tiår.

Materiel

HEM

6. Ballistiske missilers rækkevidde er indtil nu blevet forøget og deres CEP^x) samtidig formindsket. Medens rækkevidden for de forskellige systemer svarer dog til taktiske og operative doktriner og fortsat vil gøre det, ventes der en yderligere reduktion i CEP. For SS-21 til ca. 25 m og for SS-23 samt SS-12/22 til ca. 50 m. CEP i denne størrelsesorden gør våbensystemerne mere velegnede til fremføring af konventionel ammunition og "improved conventional munitions" mod punktmål, såvel som kemisk ammunition, samtidig med at størrelsen af nukleare ladninger kan mindskes.

x) CEP: Circular Error Probable. Den radius med målet som centrum, inden for hvilken 50% af nedslagene forventes at ligge.

7. Raketkasternes rækkevidde er forøget, for BM-27 til 35-40 km, og der forventes nye typer med endnu længere rækkevidde. Ammunition vil blive forbedret, blandt andet med hensyn til udlægning af panserminefelter. Raketkastere vurderes fortsat at ville være meget velegnede til udlægning af kemiske kampstoffer.

HEM

8. Der vil fremkomme nye typer artilleri og morterer med vægten på pansrede, selvkørende systemer. Den største udvikling forventes på ammunitionsområdet inden for typerne "rocket assisted projectiles", "improved conventional munitions" og precision guided munitions". Dette vil medføre forbedringer af rækkevidde og virkning i målet samt væsentlig større træffesandsynlighed ved beskydning af punktmål.

HEM

9. Mandbårne, køretøjsmonterede og helikopterbårne panserværnsmissiler har gennemgået en hurtig udvikling. Missilernes hastighed forventes ikke øget væsentligt i perioden; men udviklingen af "fire and forget" missiler vil blive prioriteret. Disse vil først blive indført som helikopterbårne, og vil generelt betyde en væsentlig formindskelse af platformens eksponeringstid i forbindelse med engagement.

HEM

10. Kampvogne vil fortsat være det primære angrebsvåben. T-64, T-72 og T-80 vil udgøre 90% af alle Warszawapagtens kampvogne omkring 1990. T-64B og T-80 er foruden kanon bevæbnet med panserværnsmissiler (AT-8). Den igangværende montering af ekstra pansering vil fortsætte og medføre en væsentlig nedsættelse af sårbarheden over for ammunitionstyper baseret på kemisk energi, dvs. alle panserværnsvåben. Mod slutningen af perioden forventes udviklet en ny kampvogn, hvis principper muligvis vil bryde radikalt med nuværende typer.

HEM

11. Sovjetunionen gennemfører omfattende forskning i nye, avancerede våbensystemer, såsom laservåben, partikelstrålevåben og ikke-nukleare EMP-våben¹⁾. Det vurderes, at "fuel air explosives" har været afprøvet, og visse andre af de nye våben, specielt laservå-

1) EMP: "Electro-Magnetic Pulse".

ben, forventes at blive udviklet til operativ anvendelse inden for den kommende tiårsperiode.

HEM

12. Pansrede mandskabsvogne og infanterikampkøretøjer vil løbende blive forbedrede. Der vil muligvis ske en forskydning af den procentvise fordeling mellem pansrede bælte- og hjulkøretøjer til fordel for bæltedrevne, men pansrede hjulkøretøjer vil fortsat blive anvendt.

HEM

13. Evnen til stedfæstelse og identifikation af mål, også i dybden, vil blive forbedret gennem stigende anvendelse af radar, droner, fly og satellitter, blandt andet med "down-link" kapacitet og deraf følgende muligheder for "real time targeting". Dette kombineret med C³ systemer, som beskrevet i pkt. 14, giver mulighed for næsten øjeblikkelig bekæmpelse.

HEM

14. C³ systemer vil blive udbygget og forbedret med øget anvendelse af blandt andet computere, satellitter og luftbårne kommandostationer. Der vil fortsat blive lagt stor vægt på at sikre kontinuitet i kommandoføringen med flere alternative signalforbindelser på alle niveauer. Kommandostationer og hovedkvarterer fra divisionsniveau og opefter vil indledningsvis være nedgravede og klargjort til anvendelse af alle typer signalmidler.

HEM

15. Sammenfattende - også på andre end de nævnte områder - kan det konkluderes, at Sovjetunionen kan og vil udnytte avanceret teknologi til at sikre et højt niveau på materielområdet i den sovjetiske hær. Man vil fortsat søge at skaffe sig kendskab til vestlig teknologiudvikling for at reducere forskellen i teknologisk niveau mellem NATOs og Warszawapagtens hærstyrker.

Organisation

HEM

16. Der er ingen entydige tegn på, hvordan den fremtidige organisation af den sovjetiske hær vil blive. De observerede ændringer i Gruppen af sovjetiske styrker i Tyskland samt forsøgene i Sovjetunionen med "New Type Army Corps" giver dog nogle indikationer.

I materielafsnittet er redegjort for den forventede kvalitative forbedring; men kvantitativt forventes der kun væsentlige stig-

ninger i antallet af artilleripjecer, helikoptere, ingeniørmateriel og eventuelt luftværnssystemer.

Udviklingen i retning af "Combined Arms" enheder fra arméniveau og nedefter vurderes at ville fortsætte muligvis helt ned på bataljonsniveau.

Fra divisionsniveau og opefter vil der komme mere artilleri, blandt andet forventes raketkasteren BM-27 indført på arméniveau. Samtidig vil en større del af artilleriet blive selvkørende.

Enhederne fra regiments- til arméniveau vil få tilføjet mere materiel til kampstøtte og faglig tjeneste, således at de i højere grad vil have midler, der muliggør selvstændig kamp uden støtte udefra. Foruden mere artilleri vil dette omfatte flere helikoptere, mere ingeniørmateriel og signalmateriel samt ikke mindst en forøget logistisk kapacitet.

Doktrin

HEM

17. Sovjetunionen har prioriteret muligheden for at kæmpe konventionelt i en længere periode, men opretholdt evnen til hurtigt at eskalere til det nukleare niveau, når eller hvis det ønskes.

Doktrinen vil ikke ændre sig væsentligt. Offensiven vil fortsat have primat, og man tror fortsat på overraskelse, også på det operative niveau.

Koncepten om anvendelse af operative manøvre grupper (OMG) er fortsat i udvikling, men vurderes ikke at have fundet den endelige form. OMG-konceptens ide er i overensstemmelse med ønsket om overraskelse og angrebet som den vigtigste kampform.

OMG-koncepten har til formål at erobre/nedkæmpe vitale områder/styrker i fjendens bagland ved at lade OMG angribe overraskende, hurtigt og dybt. Filosofien er at lade andre styrker nedkæmpe fjendens fremskudte forsvar i det område, hvor OMG skal indsættes, således at denne er intakt efter passage af forsvaret og på fuld styrke, når det udpegede mål nås.

Der er i dag erkendt følgende om OMG-koncepten:

Mål

- atomare og kemiske lagre og fremføringsmidler,
- flypladser og logistiske områder,
- reserver,

- vigtige rum og terrænlinier,
- politiske og militære centre.

Niveau og styrke

Fronten eller armeen kan indsætte en OMG. OMG-størrelse vil normalt være en forstærket panser- eller motoriseret infanteridivision.

Indsættelsestidspunkt

Situationsbestemt.

Indsættelse

OMG vil normalt være fra armeens/frontens 2. echelon, eventuelt reserven, såfremt indsættelsen er planlagt. Besluttet det at indsætte OMG under kampen, kan den i princippet tages enten fra 1. eller 2. echelon eller fra reserven.

Er indsættelsen planlagt, og dermed udpeget en OMG, holdes styrken 50-70 km bag "forward line own troops" (FLOT) og fremdrages springvis i spring af ca. 20-40 km.

Indsættelsesdybde

Mellem 50-80 km.

Formation

Der findes ikke nogen entydig formation, men en ruderformation vurderes at være hensigtsmæssig. I hvert hjørne af ruderen er der et regiment, medens der inde i ruderen er placeret artilleri, raketkastere, ingeniører, luftværn og logistik m.m. Princippet er, at kampenhederne beskytter de "blødere" dele af divisionen. Det vurderes, at ruderen i bredde og dybde er ca. 30 x 30 km, hvilket opnås ved at reducere afstanden mellem enheder og køretøjer, specielt i ikke-kampenhederne.

Forstærkning af divisionen

Specielt på områderne artilleri, luftværn, logistik, C³ og flystøtte fra både helikoptere og fly forstærkes divisionen. Dvs. enheder der gør, at OMG kan kæmpe selvstændigt i en længere periode.

Afsluttende

Koncepten er ambitiøs og stiller store krav til førere og materiel, og vurderes derfor stadig at være under udvikling. Koncepten vurderes på længere sigt også at smitte af på lavere niveauer, således at fremskudte styrker vil få større frihed og vise mere initiativ.

Flådestyrker

Generelt

HEM

18. Udviklingen inden for Den sovjetiske Flåde vil utvivlsomt fortsat have hovedvægt på udbygning og sikring af den strategiske ubådstyrke (SSBN) samt bestræbelser på at blive en global sømagt på lige fod med USA. Denne prioritering har allerede medført en vis styrkemæssig reduktion i andre dele af flådestyrkerne, herunder Østersøflåden. Hvis Sovjetunionen inden for en overskuelig tid skal opnå global paritet med USA, vil en væsentlig forøgelse af ressourcetildelingen til de oceangående styrker være nødvendig, hvilket antagelig af økonomiske årsager ikke vil kunne gennemføres uden større omprioritering på andre områder og blandt andet vil føre til yderligere reduktioner i de lokale flåder. På denne baggrund forventes det, at Østersøflåden muligvis med undtagelse af nogle ubåde i krigens første fase fortsat kun vil have opgaver inden for Østersøen og de danske farvande.

HEM

19. På baggrund af udviklingen i Den polske og især Den østtyske Flåde kan det ikke udelukkes, at Sovjetunionen har pålagt sine allierede øgede lokale opgaver for derved at kunne udspare egne ressourcer til mere globale opgaver. I Østersøen må forventes en videreudvikling af det operative og taktiske samarbejde mellem de tre Warszawapagtflåder, herunder formering af egentlig integrerede flådestyrker, men der forventes ingen væsentlige ændringer i den anvendte taktik bortset fra øget samarbejde mellem skibe og kampfly blandt andet til luftforsvar samt øget vægt på minejagt i stedet for -strygning. Introduktionen af den nye, oceangående KILO klasse ubåd i Østersøen i maj 1985 vil muliggøre en forbedret antiubådsuddannelse i overfladeskibene, men ubådens størrelse gør det ikke muligt generelt at kunne illudere en vestlig ubåd af de typer, som opererer i Østersøen.

20. Østersøflådens nuværende større missilenheder vil dels fortsat være operative, dels oplagt i reserve ved periodens slutning, hvorimod de ældre, kanonbevåbnede krydsere og jagere samt KILDIN MOD og KOTLIN SAM missiljagerne forventes at være ophugget. Disse enheder kan næppe generelt være erstattet før mod periodens slutning, men en beskeden tilgang af KRIVAK missilfregatter fra andre flåder synes muligt.

HEM

21. Efter en pause på seks år er bygningen af store fregatter til flåden nu genoptaget, og den første enhed forventes at indlede søprøver fra Kaliningrad i Østersøen i 1988. Typen er tilsyneladende en forbedret KRIVAK-type med hovedvægten på antiubådsoperationer og sandsynligvis med bedre sø- og luftmålsmissiler uden dog derved at blive et egentlig "multi-role" skib, som det fortsat antages, at Sovjet ikke kan bygge mindre end UDALOY og SOVREMENNYY klasserne. Typen, der antages at skulle afløse de ældste missiljagere, forventes indledningsvis primært at tilgå flåderne uden for Østersøen.

Det forventes, at der mod periodens slutning vil tilgå nogle få SOVREMENNYY missiljagere til erstatning for SVERDLOV og KYNDA klasserne, medens KILDIN MOD, KOTLIN SAM, KOTLIN og SKORYY numerisk vil være erstattet med GRISHA eller en tilsvarende ny type, nogle flere KRIVAK tilført fra andre flåder, samt eventuelt enkelte nye, store fregatter. De nuværende KRIVAK missilfregatter vil fortsat være operative, medens KASHIN og KASHIN MOD vil være under udfasning eller oplagt i reserve. Alle ældre, mindre fregatter og eskorteskibe forventes at være afløst af GRISHA eller en GRISHA type samt PAUK klassen og den østtysk byggede PARCHIM II, hvoraf den første leveredes i 1987.

HEM

22. Hovedvægten i offensive sømålsmissilenheder er ved at overgå fra missilbåde til missilkorvetter, foreløbigt sandsynligvis TARANTUL III klassen bevåbnet med SS-N-22 sømålsmissiler, primært til afløsning af OSA klassen. Der forventes ikke på kort sigt nogen væsentlig ændring i det samlede antal missiler, men observationen i Østersøen i 1987 af en modificeret NANUCHKA III med to forsøgsopstillinger med plads til i alt 12 sømålsmissiler af størrelse som en forlænget EXOCET giver anledning til at formode, at en sådan

missiltype vil blive indført inden periodens midte, måske også i fartøjer af OSA-størrelse. Fremkomsten af sømålsmissilbærende ekranoplaner¹⁾ i periodens sidste halvdel må anses for mulig. Det er dog fortsat uklart, om de tekniske og operative problemer med denne nye flytype er løst, eller om den overhovedet nogensinde bliver praktisk anvendelige i større målestok.

HEM

23. Torpedobådsvåbnet forventes stort set at udgå med de sidste enheder af SHERSHEN klassen, formentlig i første halvdel af perioden.

HEM

24. Udviklingen inden for minebekæmpelse går dels i retning af egentlige minejagere udrustet med højfrekvente minesøgningssoner, både skrogmonterede og slæbte, dels videreudvikling af eksplosive minerydningsslangere, således som fremkomsten af PELIKAN klasse minerydningsluftpudefartøjer i Østersøen i 1986 vurderes at vise. Det antages, at såvel tekniske som økonomiske forhold virker hindrende på et snarligt gennembrud inden for minejagt, og at den store interesse for minerydningssystemer blandt andet skal ses i denne sammenhæng. Fremkomsten af et egentligt minejagtsystem i specialbyggede minejagere forventes først i periodens sidste halvdel, og den væsentlig højere pris for sådanne skibe vurderes at ville føre til en betydelig reduktion i det samlede antal ECM-enheder. Dette vil utvivlsomt dels betyde en fortsat interesse i de langt billigere eksplosive minerydningssystemer, også selv om deres effektivitet er begrænset, dels at de hidtil anvendte minetrykningssystemer vil blive både anvendt og forbedret gennem hele perioden. Effektiviteten af de traditionelle systemer må formodes at være begrænset selv mod lidt ældre minetyper, og de antages at være helt ineffektive mod de moderne minetyper, der indføres i NATO i disse år. Udviklingen i helikopterminetrykning synes teknisk at være stagnerende, måske på grund af mangel på en egnet, kraftig helikopter og vurderes ikke foreløbigt udviklet ud over at være et system sandsynligvis kun til beskyttelse af MCM-skibe, der foretager den

1) Ekranoplan er den sovjetiske betegnelse for "wing-in-ground effect" (WIG) fly.

egentlige minebekæmpelse. De nyeste vurderinger af helikopternes overlevelsessevner ved offensive MCM-operationer, f.eks. ved landgangsoperationer, synes i øvrigt at pege på en primær funktion ved defensiv minestrygning.

En større MCM-enhed, foreløbigt benævnt BAL-COM-7, der sandsynligvis er en minejager, er under bygning i Leningrad, men forventes primært tilført flåderne uden for Østersøen.

HEM

25. Der forventes fortsat at være interesse for luftpudefartøjer, og udviklingen antages dels at omfatte forbedret bæreevne, sødygtighed, aktionsradius og våben til egenbeskyttelse, dels muligvis også anvendelse af luftpudefartøjer til flere opgavetyper end landgangsoperationer og minerydning f.eks. i antiubådskrigsførelsen. Henset til luftpudefartøjernes højere produktionspris og driftsomkostninger og kortere levetid i forhold til mere traditionelle skibstyper samt fortsatte væsentlige begrænsninger i sødygtighed og aktionsradius i forhold til disse vurderes luftpudefartøjer også fremtidigt kun at blive et supplement til almindelige skibe, og produktionen forventes ikke at stige drastisk.

HEM

26. De fleste af Østersøflådens ubåde er allerede forældede og resten gamle, og med de nuværende byggeprogrammer er en udskiftning med et tilsvarende antal nybyggede enheder inden for perioden ikke mulig. På baggrund af de seneste 15 års udvikling anses det for tvivlsomt, om Sovjetunionen agter at opretholde sit ubådsvåben i de lokale flådeområder i dets nuværende skikkelse, blandt andet fordi der ikke vil være egnede overflademål, og fordi NATOs kvalitative forspring reducerer de sovjetiske ubådes relative effektivitet som antiubådsvåben. Tilsyneladende mener man, at træning i antiubådskrigsførelse kan gennemføres med ældre ubådstyper som mål.

Det vurderes derfor, at Østersøflådens ubådsvåben vil blive reduceret kraftigt med udfasningen af WHISKEY klassen, som antagelig vil tage fart i periodens sidste halvdel. En vis tilgang af ældre ubåde af FOXTROT og måske også JULIETT klassen kan dog forventes som delvis compensation, ligesom en tilførsel af enheder af den nye, oceangående KILO klasse må forventes, efter at den første er leveret til den polske flåde i maj 1986. På baggrund af denne udvikling må fremkomsten af en ny ubådstype specielt beregnet til kystfarvande anses for usandsynlig inden for en overskuelig frem-

tid. GOLF missilubådene forventes at udgå uden erstatning senest i periodens sidste halvdel. Udvikling, produktion og operativ anvendelse af miniubåde antages at ville fortsætte. Anvendelse af miniubåde forventes at fortsætte i stort set uændret omfang.

Den seneste udvikling af avancerede, langtrækkende og træfsikre kølvandsmålsøgende torpedoer har medført øget kampkraft også til ældre ubåde og vurderes generelt at ville styrke Sovjetunionens interesse for ubådsvåbenet, også i Østersøen. Inden for perioden forventes denne torpedotype ikke leveret til Polen.

HEM

27. Typemæssig sammensætning og total løftekapacitet for landgangsskibene vurderes stort set at forblive uændret, måske dog med en tendens til færre, men større enheder. ALLIGATOR klassen vil antagelig begynde at udgå i periodens sidste del, og forventes erstattet med en tilsvarende ny type eller med enheder af ROPUCHA klassen. Det forventes, at POLNOCNY klassen i løbet af periodens første halvdel vil begynde at blive erstattet med en ny, lidt større type, men af såvel økonomiske som tekniske og operative grunde ikke med luftpudefartøjer eller ekranoplaner. Sidstnævnte kan tænkes at blive introduceret mod periodens slutning, men kun i meget begrænset antal til brug i specialopgaver. Handelsskibe vil fortsat blive anvendt til amfibieoperationer som supplement til landgangsskibene, sandsynligvis med øget vægt på specialskibe som RO/RO og lægtertransportskibe.

HEM

28. Med hensyn til sensor- og våbensystemer forventes primært en opdatering af kendte systemer gennem en stigende anvendelse af avanceret teknologi, der vil medføre en øget effektivitet. Dette skal dog ses i relation til den samtidige forbedring af vestligt udstyr, og der er ingen grund til at formode nogen markant forskydning i den relative balance. Inden for sensorer må der forventes en øget anvendelse af elektrooptiske systemer, dels som "back-up" dels til målidentifikation i missiler, men også laser til ildledning af præcisionsvåben. Forskning i kraftige lasersystemer, der måske vil kunne bruges som egentlige våben mod ubeskyttet personel samt fly og missiler, vurderes indledt og vil måske kunne udvikles til brug i store skibe og på korte afstande i periodens slutning. Radarsystemer vil blive udviklet, dels til større effektivitet, rækning og sporkapacitet, dels til større modstandsevne i elektro-

nisk krigsførelse. Aktive sonarsystemer vurderes udviklet med mere komplekse og effektive udsendelsesmønstre, medens passive, akustiske sensorer også i Østersøområdet vil udvikle sig ind i LOFAR/NARROW-band teknik med henblik på øget rækning og målidentifikation. Sidstnævnte udvikling vil antagelig ske allerede i periodens første halvdel ved introduktion af systemer, der allerede er i brug ved andre sovjetiske flåder.

Der forventes fortsat lagt stor vægt på alle aspekter af elektronisk krigsførelse. Dette vil medføre såvel et omfattende udstyr på de enkelte enheder, specielt de større, som på forbedret kvalitet og ydelse for de enkelte systemer, både aktive som passive, ligesom elektronisk krigsførelse fortsat vil indgå rutinemæssigt i mange øvelser. Det må dog fortsat forventes, at interferens mellem egne aktive og passive systemer fortsat vil volde problemer ved anvendelse af aktive systemer i større omfang inden for geografisk begrænset område, ligesom et stort antal ældre sovjetiske skibe samt polske og østtyske enheder fortsat vil have elektroniske systemer af ældre dato og med væsentlig ringere kapacitet, hvilket også vil begrænse mulighederne for effektiv elektronisk krigsførelse.

HEM

29. Den våbentekniske udvikling forventes at fortsætte inden for alle områder, men primært som forbedring af allerede kendte systemer blandt andet i form af øget rækning og træfsikkerhed samt kortere reaktionstider og større databehandlingskapacitet. Som følge af den store materielarv vil dog det overvejende antal systemer fortsat være af ældre typer, der kun i begrænset omfang vil blive modificeret eller udskiftet med nye.

Inden for sømålsmissiler ligger hovedvægten i øjeblikket på SS-N-2c/d og SS-N-9 suppleret med SS-N-22 i TARANTUL III og mod periodens slutning sandsynligvis også SOVREMENNY. En udvikling af et mindre sømålsmissil til brug i missilkorvetter og måske også nybyggede missilbåde er konstateret indledt. Missilet synes størrelsesmæssigt at svare til en forlænget udgave af det franske EXOCET-missil, sandsynligvis med såvel en noget større sprængladning som længere rækning. Det må formodes at indeholde væsentlige mængder moderne vestlige teknologi skaffet gennem Sovjetunionens sandsynligvis særdeles gode kendskaber til vestlig sømålsmissiler. Prøveskydning er endnu ikke konstateret, og afhængig af mængde af kopie-

ret teknologi vurderes missilet at kunne blive operativt deployeret inden for to til fem år. Der forventes øget brug af eksterne sensorer, f.eks. helikoptere med data-transmissionsudstyr, for bedre at kunne udnytte missilernes maksimalræknings, ligesom disses søgehoveder må antages udviklet blandt andet med større evne til målfatning og måldiskrimination og dermed større træffesandsynlighed og modstandsevne mod deception. Missilernes flyvehøjde vil blive reduceret for at opnå en egentlig "sea-skimming" kapacitet også ved overlydsfarter. Udviklingen af antiskibskapacitet i SS-N-14 antiubådsmissilet forventes fortsat og det modificerede missil anvendt i alle SS-N-14 bevåbnede enheder.

Udviklingen inden for luftmålsmissiler forventes primært at omfatte udvikling af et reduceret SA-NX-9 system til brug i nye skibe af fregatstørrelse i stedet for SA-N-4 samt øget brug af mandbårne systemer af SA-N-5/8 typen i alle mindre enheder, i hjælpeskibe samt måske også handelsskibe og uddykkede ubåde.

Inden for artilleri forventes en udvikling af styret ammunition med væsentlig større rækning og træfsikkerhed i de større kalibre, medens udvikling ikke kan udelukkes af en forbedret kontrækkende anti-missilkanon med større effektivitet mod lavtflyvende missiler end den nuværende 30 mm gatlingkanon. Der foreligger ingen indikationer på øget anvendelse af de nye 100 og 130 mm kanoner, hvorfor evnen til ildstøtte til landgangsoperationer må formodes at falde væsentligt, når de gamle krydsere, jagere og fregatter udfases i løbet af perioden.

Den kommende udvikling inden for antiubådsvåben forventes at ville omfatte et missilsystem til brug i såvel mindre og mellemstore overfladeskibe som i alle ubådstyper, samt en afløser for SS-N-14 i store overfladeskibe måske baseret på teknologien i SS-N-15/16.

Torpedovåbnet forventes udviklet dels gennem øget brug af de nye kølvandsmålsøgende torpedoer, hvis faktiske effektivitet under østersørelevante operationsforhold foreløbigt ikke kan vurderes, men måske er lavere end indledningsvis antaget, dels ved introduktion af trådstyrede torpedoer. En kombination af disse to torpedoer vurderes at være en egnet løsning, men der er foreløbigt ingen indikationer herpå. Ud over disse udviklinger må det generelt forventes, at hidtil kendte typer modificeres med øget rækning og træffesandsynlighed.

Udviklingen inden for minevåbnet er normalt meget vanskelig at erkende rimeligt tidligt, men formodes inden for Østersøområdet primært at omfatte forbedring af kendte tændsystemer samt øget modstandsdygtighed mod konventionel minestrygning. Det må formodes, at nyere sovjetiske minetyper ikke kan stryges og at mængden af minetyper vil stige væsentligt inden for perioden. Der findes teknologi, der kan anvendes til akustisk ordregivning til kontrollerede miner. Hvorvidt sådanne miner allerede er på lager eller kan udvikles til et operativt pålideligt system blandt andet til offensivt brug under Østersøens særlige hydroakustiske forhold kan for indværende ikke vurderes, men synes ikke umiddelbart sandsynligt.

Den østtyske Flåde

HEM

30. Den igangværende udvikling med betydelig tilgang af nyt materiel og en vis reel styrkeforøgelse antages at blive fortsat med indfasning af missilkorvetter i stedet for missilbåde. Fuld numerisk udskiftning forventes ikke gennemført blandt andet henset til vanskelighederne med at bruge disse enheder offensivt i den vestlige del af Østersøen og indre danske farvande. Samtidig vil SHERSHEN og LIBELLE klasse torpedobådene udgå. En udskiftning af minestrygerstyrken herunder tilgang af minejagere kan forudses, men nye enheders høje pris vil utvivlsomt medføre en betydelig numerisk nedgang. Der er indikationer på mulig fremtidig anskaffelse af helikoptere med datatransmissioner, f.eks. HORMONE B, hvilket vil medføre mere effektivt udnyttelse af missilsystemerne SS-N-2c og SSC-3.

HEM

31. Til trods for, at der i de seneste år ikke er konstateret uddannelse i amfibieoperationer med østtyske hærstyrker, opretholdes fortsat en betragtelig, moderne landgangsskibsstyrke, og det kan ikke udelukkes, at der i perioden vil blive påbegyndt uddannelse af egentligt marineinfanteri.

HEM

32. Der forventes ikke yderligere tilgang af kystmissilenheder (SSC-3) ud over de 12 "launcherkøretøjer", der vurderes at være anskaffet.

Den polske flåde

33. Efter at Den polske Flåde i en årrække kun har modtaget meget lidt nyt materiel, er behovet for udskiftning nu så stort, at det anses for tvivlsomt, om dette er økonomisk muligt uden en reduktion i kampkraft.

HEM

34. Den ny KASZUB klasse antiubådskorvet har indledt søprøver, og det kan forventes, at Den polske Flåde vil udskifte i hvert fald en del af sine patruljefartøjer med enheder af denne klasse og derved forbedre sin begrænsede antiubåds kapacitet. En udskiftning af OSA missilbådene med TARANTUL missilkorvetter er indledt, men vil af økonomiske grunde muligvis føre til en reduktion i det samlede antal enheder. WISLA torpedobådene vil antagelig være udfaset inden midten af perioden.

HEM

35. Minestrygerstyrken er generelt helt forældet, og de nye NOTEK klasse lægtvandsminestrygere, der er under indfasning, kan ikke i alle opgaver erstatte de større minestrygere. Anskaffelse af brugte sovjetiske eller østtyske kystminestrygere evt. kombineret med et lille antal minejagere er derfor en sandsynlig mulighed.

HEM

36. WHISKEY ubådene vurderes på længere sigt helt at blive erstattet af enheder af den nye KILO klasse, hvoraf den første er leveret i maj 1986. Indførelse af denne type, der størrelsesmæssigt er mere beregnet til oceanbrug, vurderes at være en særdeles dyr løsning, som vil medføre udskydelse af andre nyanskaffelser, medmindre der tildeles flåden ekstra økonomiske midler.

En sovjetisk FOXTROT klasse ubåd, der i november 1987 blev observeret i Østersøen med polsk flag, vurderes kun midlertidigt overført til Den polske Flåde for at tilgodese den basiske ubådsuddannelse indtil det nødvendige antal af KILO klassen er leveret.

HEM

37. Udskiftning af POLNOCNY landgangsskibene forventes påbegyndt, formentlig som led i et fælles polsk-sovjetisk byggeprogram. Bygning af en ny type større landgangsfartøj med plads til køretøjer synes indledt i Gdynia, måske til Sovjetunionen. Hvis det tilgår Den polske Flåde, vurderes det at være en afløser for dels EICHSTADEN klassen, dels den ophuggede MARABUT klasse. Det antages, at den samlede løftekapacitet forbliver uændret.

38. Kystmissilsystemet SSC-3 forventes indfaset i løbet af perioden.

Fly og luftforsvarsstyrker

Generelt

HEM

39. Det vurderes, at den sovjetiske doktrin for anvendelse af flystyrker fortsat vil prioritere krav om neutralisering af NATOs nukleare styrker i Vesteuropa, samt om opnåelse af luftoverlegenhed i en krigs første dage. Kravet herom må forventes at medføre en fortsat udbygning af det offensive flypotentiel.

Operationer og taktik

HEM

40. Der forudses væsentlige forbedringer inden for kommando og kontrol funktionen i forbindelse med såvel defensive som offensive operationer. De nye AWACS-fly (MAINSTAY) vurderes at blive operative i nær fremtid; men deres eventuelle opgaver og anvendelse i andet end luftforsvarsoperationer er endnu ukendte. De hidtidige svagheder forårsaget af sproglige problemer synes at ville blive afhjulpet ved indførelse af russisk som fælles kommandosprog.

HEM

41. En forventet forøgelse af evnen til lufttankning vil til en vis grad reducere forlægningskravet forud for krigsudbrud. Tilsvarende gælder for den intensiverede tilgang af nye jagerbombefly til de polske flystyrker.

TTJ

42. Ændringer i taktik forudses affødt af modificerede og nye våbensystemers muligheder, herunder våbenaflevering på større afstande, større præcision samt forøgede muligheder i lav højde. Truslen mod luftværnsenheder vil generelt blive forøget i takt med en stigende evne til gennemførelse af koordinerede luft-til-jord angreb samt ikke mindst grundet bestræbelserne på at nedsætte reaktionstiden mod elektronisk erkendte enheder.

HEM

43. Den observerede udvikling i sovjetisk luft-til-luft træning forventes fortsat, med stigende vægt på gennemførelse af blandt andet engagement af manøvrerende mål uden anvendelse af GCI, men af-

gørende forbedringer synes fortsat at afvente ideologisk betingede ændringer i den hidtidige opfattelse vedrørende taktisk kontrol af jagerflyene. Dette vil være nødvendigt i forbindelse med jagereskorte uden for rækkevidde af eget luftværn og GCI-faciliteter. Muligheden for at give jagerdækning til offensive missioner vil øges i takt med tilgangen af FULCRUM og FLANKER.

FTR

44. Indførelse af det nye, langtrækkende navigationssystem RSDN forøger specielt jagerbombeflyenes muligheder for at rette præcise angreb på fjerntliggende mål og forbedrer flyenes altvejrsegenskaber.

HEM

45. Flystyrkernes fleksibilitet vil med hensyn til opgavefordeling yderligere forbedres, blandt andet i form af ikke-flådeflys indsættelse til støtte for maritime operationer, hvilket specielt vil øge truslen mod NATOs flådestyrker og luftforsvaret i kystnære områder samt mod TASMO-missioner i Østersøen.

Bombefly

HEM

46. BACKFIRE vil fortsat erstatte BADGER og BLINDER og vil i 1990'erne udgøre majoriteten af bombefly ved såvel VVS-flystyrkerne som de sovjetiske flådeflystyrker. Nye BACKFIRE varianter med forbedrede interne systemer, blandt andet for våbenaflevering, forventes udviklet. Mulighederne for aflevering af konventionelle præcisionsvåben forventes øget.

HEM

45. Introduktion af det nye bombefly BLACKJACK til afløsning af BEAR/BISON forventes muligvis i 1987/88. Primærrollen vil formentlig være aflevering af autonomt styrede missiler, blandt andet AS-15 krydsmissiler. Såfremt tilstrækkelig præcision opnås, kan konventionelt armerede AS-15 missiler forudses indsat mod blandt andet NATOs europæiske modtagefaciliteter for forstærkninger.

Luftforsvarsfly

HEM

48. FLOGGER og FISHBED bliver i sovjetisk regi afløst af FULCRUM og FLANKER. Indfasning af FULCRUM ved ikke-sovjetiske enheder kan forventes omkring 1990, idet det er tænkeligt, at de østtyske og polske jagerregimenter "overspringer" FLOGGER-stadiet, bortset fra de i alt to FLOGGER regimenter. Der er indikationer på udvikling

af et nyt stort jagerfly med en radar, der er mere effektiv over for blandt andet mål i lav højde, til introduktion i 1990-95, formentlig til afløsning af blandt andet FOXHOUND. Eskortering af offensive flymissioner vurderes at blive den primære rolle for sovjetiske jagerfly i de forreste områder.

HEM

49. Det nye AWACS-fly MAINSTAY gennemgår p.t. operativ afprøvning og forventes at indgå i operativ tjeneste inden 1990. Flyet formodes at skulle fungere som varslings- og jagerføringsplatform og vil være effektivt mod blandt andet lavtflyvende mål. Permanent placering uden for USSR forventes ikke.

Jagerbombefly

HEM

50. FRESCO er det konstruktionsmæssigt ældste jagerbombefly, men blev indtil for få år siden fremstillet i Polen, hvor over halvdelen af jagerbombeflyene endnu er FRESCO. Udskiftningen til FITTER ved de polske taktiske flystyrker fortsætter og forventes også ved de polske flådeflystyrker.

HEM

51. FLOGGER og FITTER forventes i tjeneste til ind i 1990'erne. I sovjetisk regi forventes en del enheder konverteret til FENCER, blandt andet som følge af større vægt på Gruppe/MD flystyrkernes deltagelse i den overordnede luftoffensiv. Introduktion af et nyt jagerbombefly til erstatning for FLOGGER og FITTER forudses i første halvdel af 1990'erne.

HEM

52. FENCER vil i forskellige udgaver forblive i tjeneste ved de sovjetiske flystyrker til langt ind i 1990'erne. Flyet forudses indtil omkring 1995 at udgøre hovedparten af de jagerbombefly, som skal deltage i den overordnede luftoffensiv. En erstatning for FENCER forventes tidligst at tilgå fra ca. 1990.

HEM

53. Jagerbombeflyene forventes generelt forbedret med hensyn til blandt andet altvejrsegenskaber, våbenaflevering og overlevelsesmuligheder. Den forøgede vægt på gennemførelse af en mere realistisk trænings- og øvelsesvirksomhed, omfattende blandt andet støtte fra ECM-fly og -helikoptere, vil fortsætte.

54. Nærstøtteflyet SU-25 FROGFOOT er i serieproduktion og supplerer kamphelikopterregimenterne i nærstøtterollen uden at erstatte eksisterende jagerbomberregimenter.

Helikoptere

HEM

55. HIND og HIP vil udgøre hovedparten af kamphelikoptere inden for de nærmeste år. Ved de polske og østtyske flystyrker vil antallet af kamphelikoptere forøges, men omfanget kan ikke vurderes.

HEM

56. Introduktion af to nye sovjetiske angrebshelikoptere, HAVOC og HOKUM, forventes på denne side af 1990, og disse vil sandsynligvis have forbedrede egenskaber i luft-til-luft rollen formentlig primært til selvbeskyttelse, idet der ikke er indikationer på, at kamphelikoptere vil få egentlige luftforsvarsopgaver.

HEM

57. Helikoptertransportkapaciteten på frontniveau vil øges i takt med en forventet sovjetisk indfasning af HALO til erstatning for HOOK, men større luftbårne operationer forudses også de næste femti år at kræve deltagelse af VTA.

Rekognoscerings- og ECM-fly

HEM

58. Erstatning af BREWER-D (RECCE) og FENCER E er afsluttet i 1986. Det forventes, at der i de kommende år vil ske en udskiftning af BREWER E(ECM), formentlig med en ECM version af FENCER. Denne er dog endnu ikke erkendt. Der er indikationer på udvikling af et rekognosceringsfly til langvarige operationer i stor nøjde. Introduktion forventes tidligst i begyndelsen af 1990'erne. Indsættelse af recce-droner over kampområdet vil i sovjetisk regi muligvis i nogen grad tilgødese opgaver, som i dag løses af fly.

Antiubådsfly og -helikoptere

HEM

59. Der er ingen tegn på udfasning af MAIL og MAY, hvorimod HELIX gradvis vil erstatte HORMONE. HAZE forventes i tjeneste hele perioden ud.

Transportfly

HEM

60. Det nye transportfly, AN-124 CONDOR, er så småt introduceret, tilsyneladende som supplement til AN-22 COCK, og udskiftningen af

AN-12 CUB med IL-76 CANDID er omtrent afsluttet. VTA totale løftekapacitet (ca. en luftbåren division) forventes ikke ændret væsentligt.

Kommando- og relæsystemer

HEM

61. Omfanget og anvendelsen af luftbårne kommandostationer i såvel den strategiske kommandostruktur som ved værnenes operative myndigheder forventes yderligere forøget og forbedret. En variant af IL-86 CAMBER er under udvikling til anvendelse i denne rolle. Ved visse bomberegimenter er der muligvis tilført specialtog med tilhørende kommunikationsvogne. Dette forbedrer enhedernes muligheder for opretholdelse af forbindelse til foresatte myndigheder ved operationer fra forlægningsbaser, samt ved udfald af hjemmebasernes primære kommunikationsforbindelser.

Radar

HEM

62. I forbindelse med udviklingen af radarsystemer forventes indførelse af tredimensionale og "phased array" systemer. Radardækningen må forventes at blive effektiv ned til 75 m højde. Etableringen af foreløbig ni stillinger i DDR udrustede med det passive system RAMONA vil bevirke et betydeligt supplement til den radarbase-rede luftvarsling.

HEM

63. Indførelsen af et forbedret IFF-system vil give øgede muligheder for identifikation af fly. Om eller hvornår de forbedrede identifikationsmuligheder vil ændre væsentligt på de nuværende "routing and recognition" procedurer er imidlertid usikkert.

Våbensystemer

HEM

64. De østtyske SA-2 enheder påregnes anvendt endnu et antal år og søges fortsat forbedret, f.eks. ved tilførsel af højdefindere og datatransmissionssystem.

HEM

65. Alle SA-2 enheder i nærområdet er udrustet med firlingeramper og TV-udstyr på LOW BLOW. Mange sovjetiske enheder har nu tillige en ekstra LOW BLOW radar, hvilket medfører en væsentlig forbedret ildkraft. Udbygningen af SA-3 i nærområdet fortsætter.

HEM

66. Den stadige udbygning af ikke-sovjetiske SA-2, -3 og -5 enheder indikerer, at disse må påregnes at være operative i områdeluftforsvaret i betragtelig tid fremover. Etableringen af et formentlig mindre antal SA-5 enheder i området vil komplettere SA-2 og -3 forsvaret i mellemstore og store højder samt få dette til at række væsentligt uden for Warszawapagtens grænser.

HEM

67. Sovjetiske SA-4 enheder på frontniveau forventes i slutningen af 1980'erne afløst af SA-12 senere suppleret med SA-12b, som formentlig er et avanceret system med stor effektivitet over for både fly og taktiske ballistiske missiler. Konvertering af SA-4 enheder på arméniveau til SA-11 vil sandsynligvis blive afsluttet i løbet af få år.

HEM

68. Sovjetiske SA-6 enheder påregnes i de nærmeste år at blive konverteret til SA-11 eller SA-17. Det kan ikke helt udelukkes, at de i en mellemfaldende periode vil være udrustet med SA-6b. Konverteringen til SA-11 vurderes at medføre en stærkt forøget ildkraft og større effektivitet mod mål i lave højder.

HEM

69. SA-8b kan forventes afløst af SA-X-15 eller SA-11, eventuelt SA-X-17. SA-X-15 og SA-X-17 er endnu på udviklingsstadiet og vil antagelig ikke blive operativt inden for de nærmeste år.

HEM

70. Konverteringen af sovjetiske SA-9 til SA-13 og tilførsel af DOG EAR radar til disse enheder er sandsynligvis afsluttet. Tilsvarende udvikling er indledt, men forventes først om nogle år gennemført ved de andre Warszawapagtstyrker.

HEM

71. SA-14 har afløst SA-7b ved sovjetiske enheder, og konverteringen påregnes gennemført de nærmeste år ved andre Warszawapagtstyrker. SA-16 er muligvis tilgået GSSST i 1986, men nærmere oplysninger foreligger ikke.

HEM

72. ZSU-23/4 vil i de nærmeste år blive udskiftet med et nyt kanonsystem ZSU-30/2 ved de sovjetiske styrker. Det nye system, der

er observeret i mindre antal ved GSST, har forøget rækkevidde, samt nyt radar- og ildledelsessystem.

HEM

73. Navigationssystemer og datatransmissionssystemer vil antagelig i større omfang end hidtil indgå i nye luftværnssystemer, for at disse bedre kan operere inden for et koordineret luftforsvar.

HEM

74. Laservåben og NNEMP (non-nuclear electromagnetic pulse) våben vurderes ikke at udgøre en trussel de nærmeste år, men vil senere kunne forventes i stand til at bekæmpe sensitive våbensystemer.

HEM

75. AA-missiler med længere rækkevidde i forbindelse med aktiv terminal homing må forudses samtidig med at de eksisterende AA-9 AMOS og AA-10 ALAMO muligvis vil blive modificeret.

HEM

76. Følgende AS-missiler er under udvikling:

AS-X-16 KICKBACK, et SRAM-lignende missil til BACKFIRE og muligvis BLACK JACK. Rækkevidden er ca. 200 km. Missilet forventes operativt 1988-89.

AS-X-17 KRYPTON, et taktisk anti-radiation missil (ARM) til jagerbombefly. Rækkevidden er over 50 km. Missilet forventes operativt 1988-89.

AS-X-18 KAZOO, et nyt elektrooptisk missil til FENCER og/eller dennes afløser. Rækkevidden er ca. 100 km. Missilet forventes operativt ca. 1988-89.

AS-X-19 KOALA, et stort supersonisk krydsmissil til BEAR. Rækkevidden er ca. 2.500 km. Missilet forventes operativt 1988-89.

Afsluttende bemærkninger

HEM

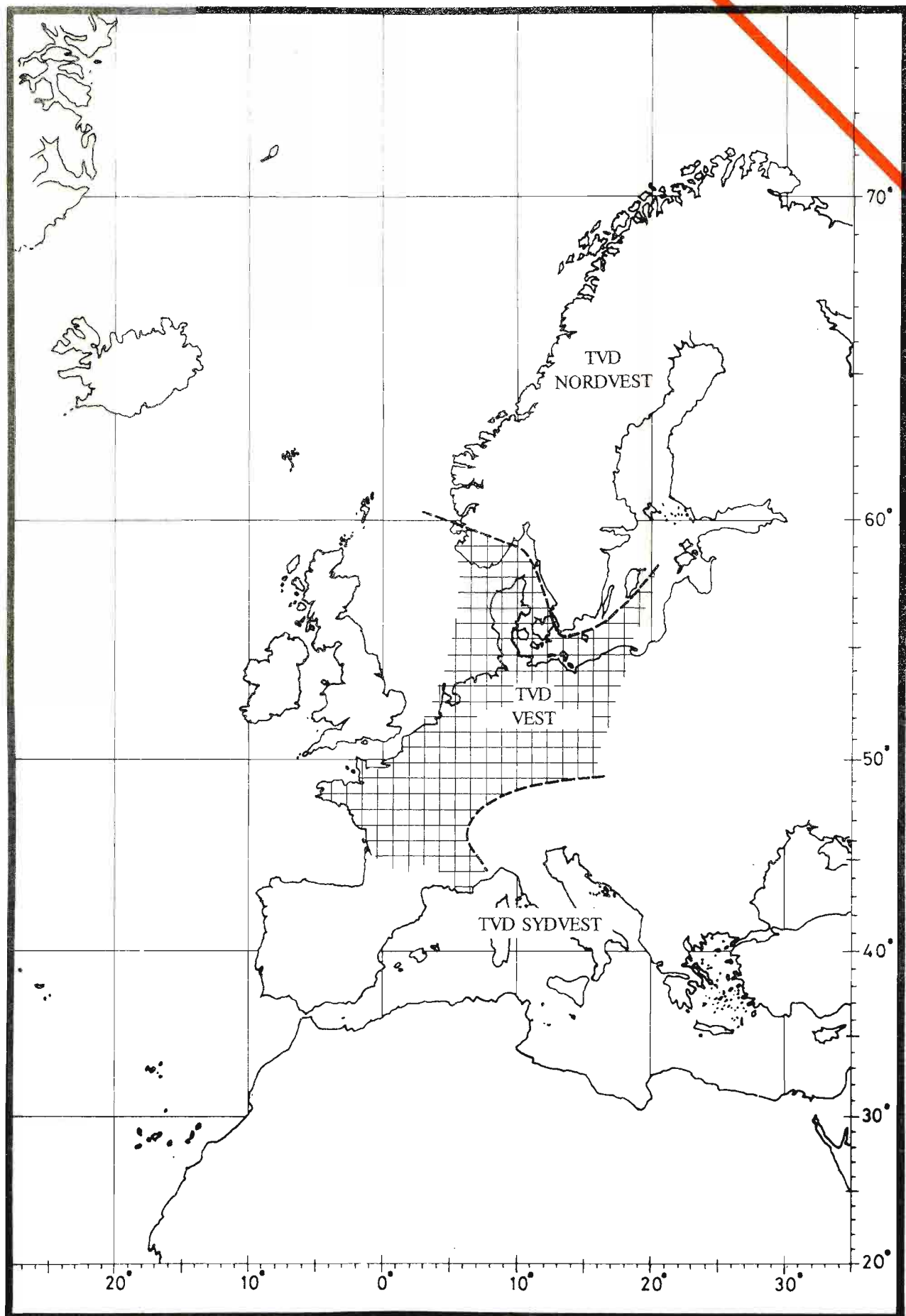
77. De her nævnte udviklingstendenser er vurderet under hensyntagen til den aktuelle status for Warszawapagtlandenes væbnede styrker. Den beskrevne udvikling inden for de forskellige områder skønnes således at kunne finde sted som helhed uden at forudsætte en urealistisk høj ressourcetildeling.

Det kan imidlertid ikke udelukkes, at udviklingen inden for NATO, blandt andet på det våbentekniske område, kan få afgørende

indflydelse på udviklingstendenserne i Warszawapagten. Det må også antages, at hensynet til udviklingen af højteknologiske systemer vil kunne få indflydelse på ressourcefordelingen og derved påvirke tempoet i udviklingen på visse konventionelle områder.

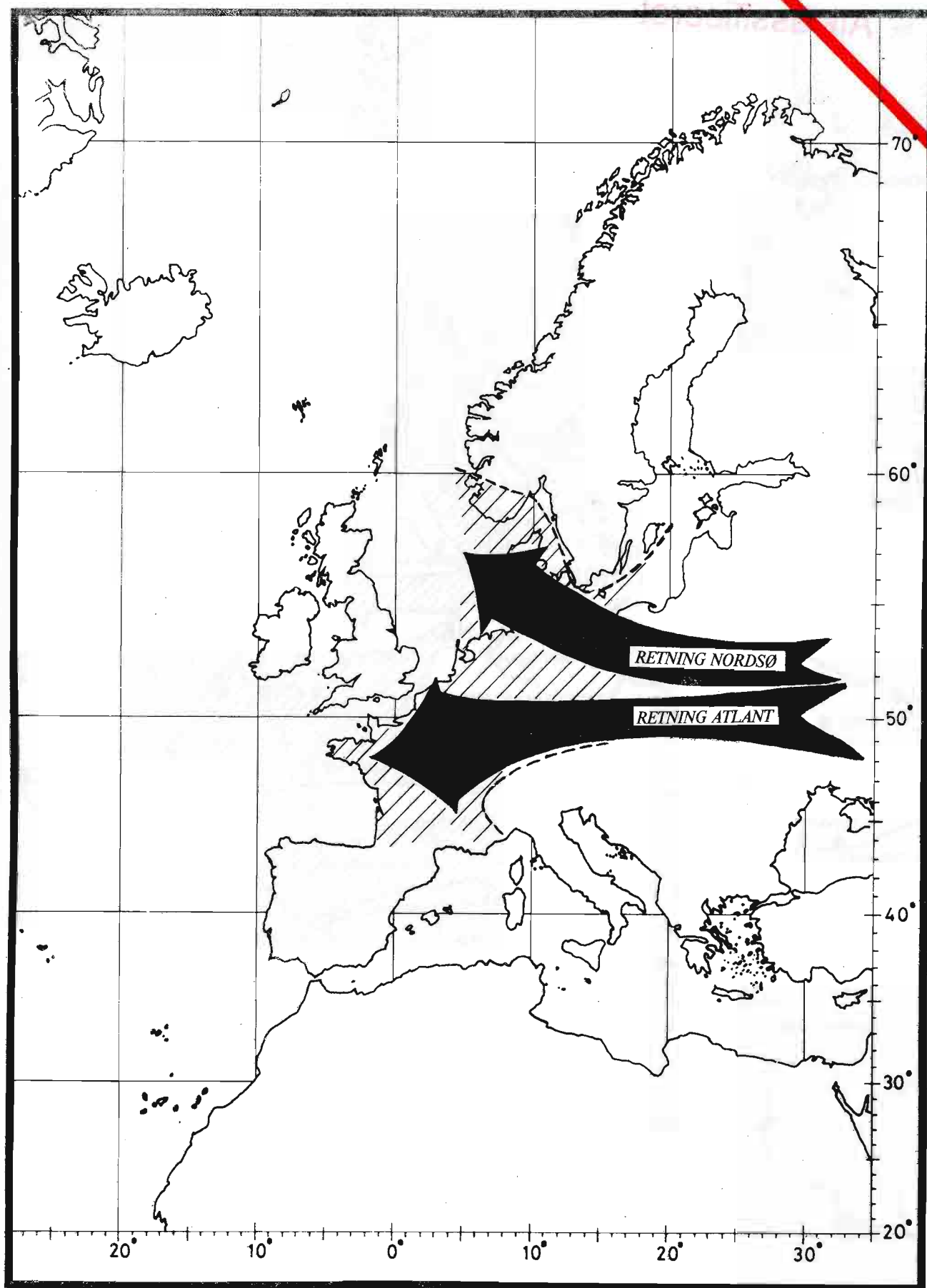
~~Afklassificeret~~

BLANK

Afklassificeret

BLANK

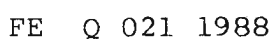
Afklassificeret

BLANK

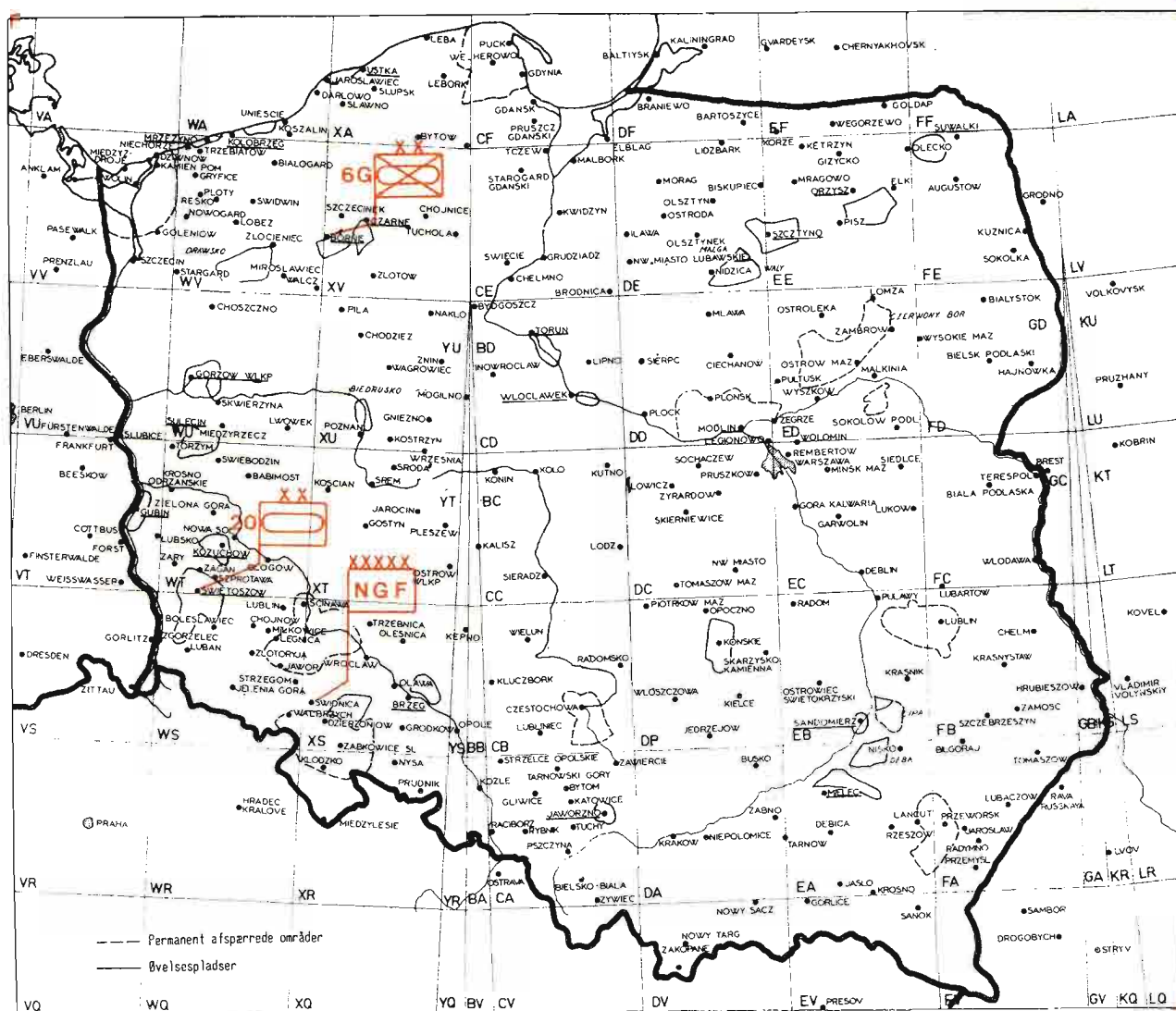
Afklassificeret

BLANK

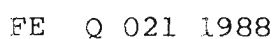
Afklassificeret

BLANK

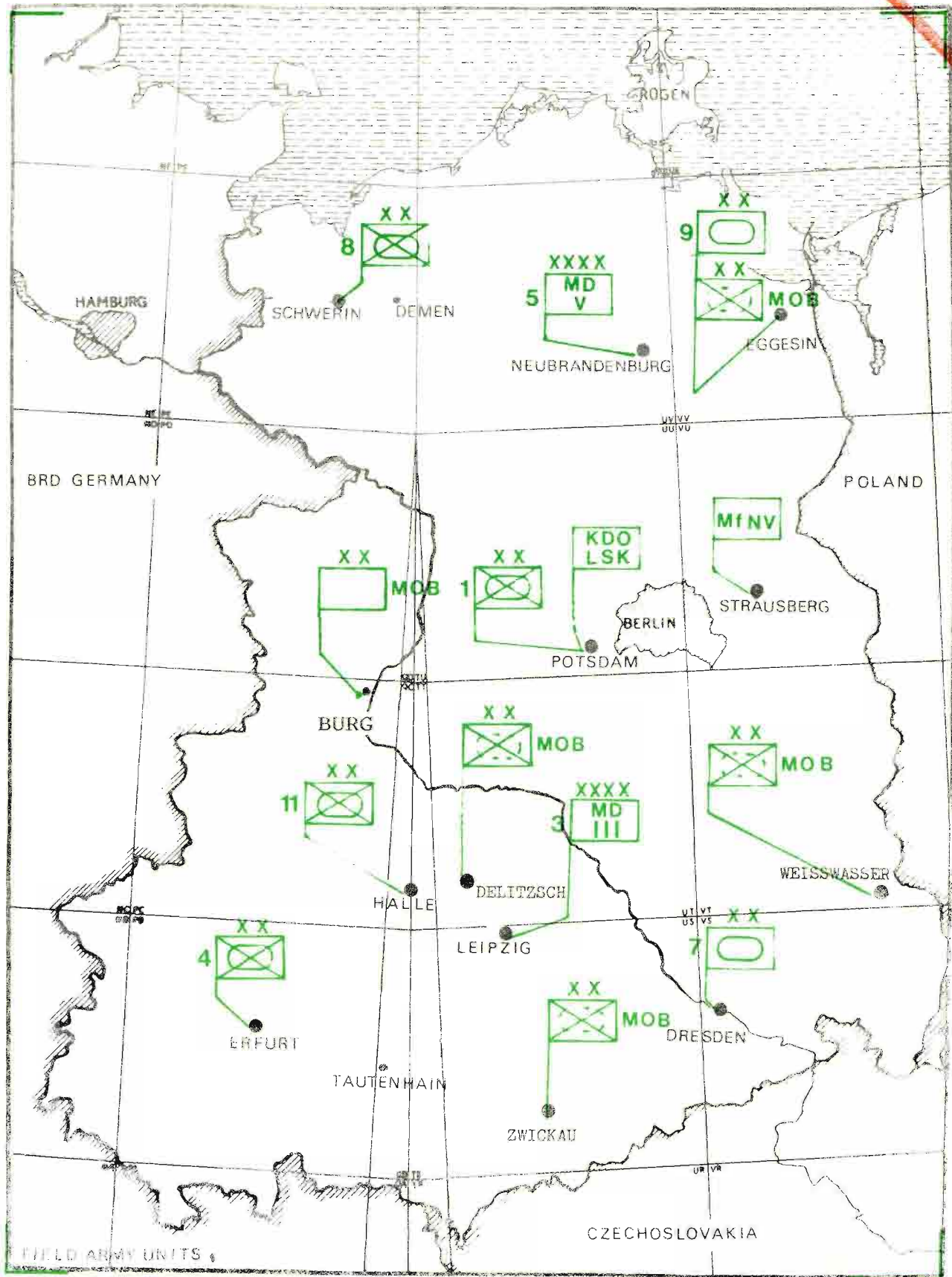
Afklassificeret

BLANK

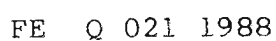
Afklassificeret

BLANK

Afklassificeret

BLANK

Afklassificeret

BLANK

Tillæg I. Kystfrontens klargøring og forskydning

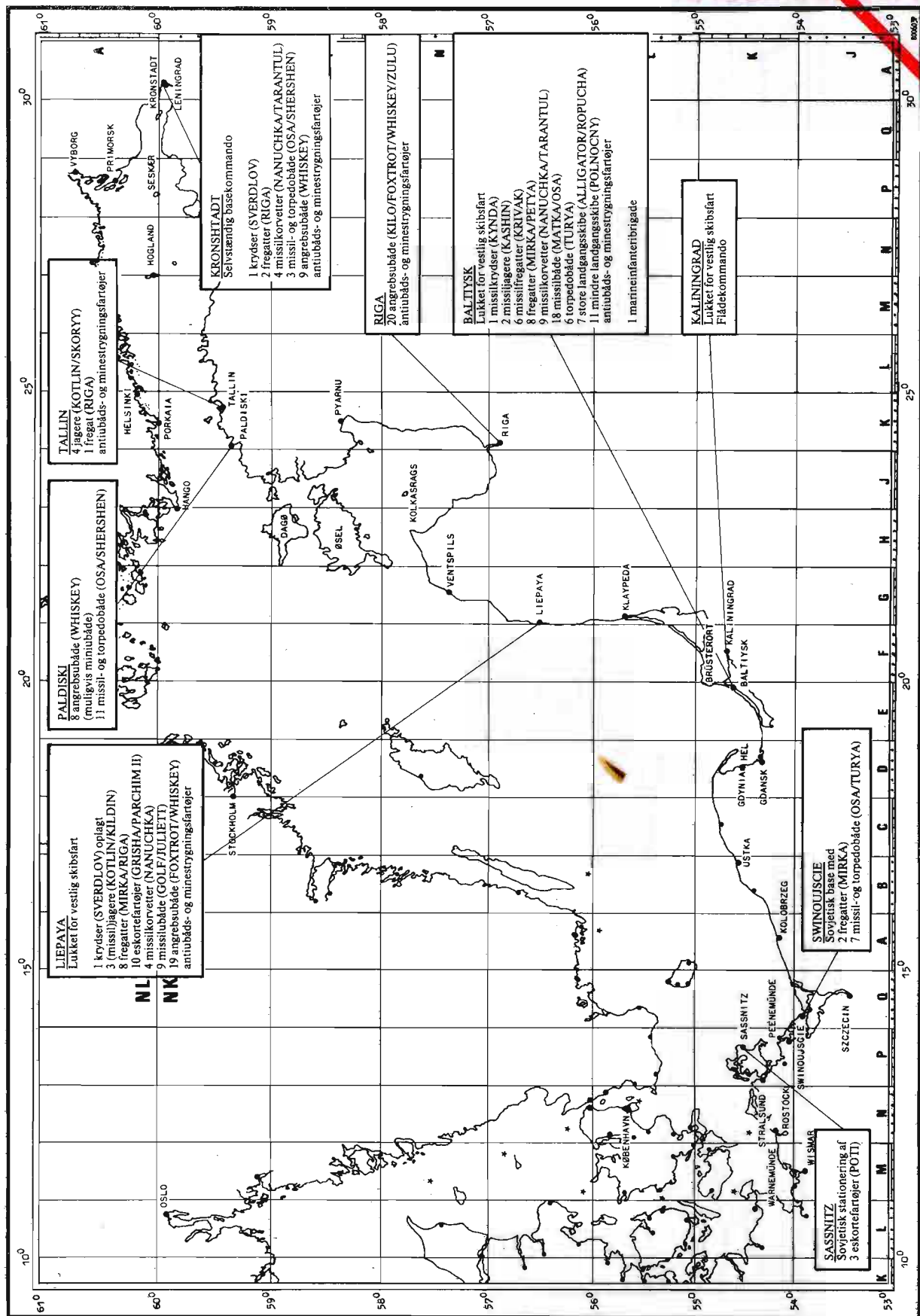
ENHEDER (KATEGORI)		DØGN (samtidig alarmering af alle enheder)											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ØSTTYSKE:	5. Arme 1)												
	1. Motoriserede Infanteridivision (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	8. Motoriserede Infanteridivision (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	9. Panserdivision (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	to mobiliseringsdivisioner (D)												
POLSK:	POW Arme												
	8. Mekaniserede Division (A2)		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	12. Mekaniserede Division (A2)		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	15. Mekaniserede Division (C1)												
	16. Panserdivision (A2)		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	20. Panserdivision (A2)		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	WOW Arme												
	1. Mekaniserede Division (C1)												
	3. Mekaniserede Division (C2)												
	9. Mekaniserede Division (C2)												
SOVJETISKE:	7. Landgangsbrigade (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	6. Luftbårne brigade (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	11. Gardearme												
	1. Garde Motoriserede Infanteridivision (B)												
	26. Garde Motoriserede Infanteridivision (C2)												
	1. Garde Panserdivision (B)												
	40. Garde Panserdivision (C1)												
	7. Garde Luftbårne Division (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	u/i luftlandestormbrigade (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	36. Garde Marineinfanteribrigade (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	u/i motoriseret infanteridivision (C2)												
	2. Garde Panserarme 2)												
	21. Motoriserede Infanteridivision (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	94. Garde Motoriserede Infanteridivision (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	207. Motoriserede Infanteridivision (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	16. Garde Panserdivision (A2)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

1) Klar efter tre døgn uden de to mobiliseringsdivisioner

----- forskydning

2) Forskydningstiden for 2. Garde Panserarme er beregnet under forudsætning af, at armeen opmarcherer i et beredskabsområde syd for Elben

----- klar til indsættelse

KM 142/78-3

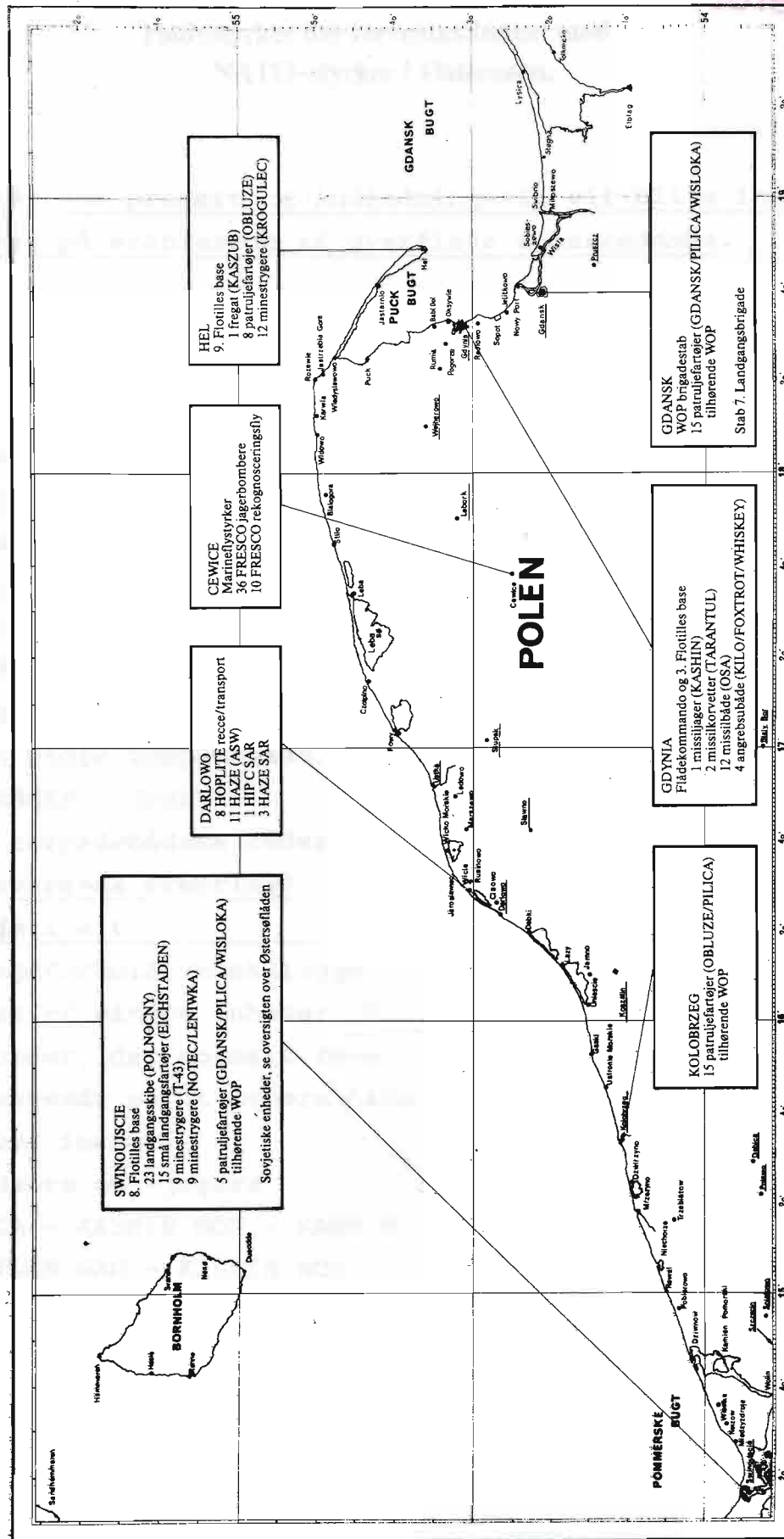
~~Afklassificeret~~

BLANK

~~Afklassificeret~~

BLANK

KM 154-80 3

Afklasseret

BLANK

**Flådestyrker der forventes indsat mod
NATO-styrker i Østersøen.**

HEM

1. Styrker som primært og indledningsvis vil blive indsat med henblik på etablering af overflade søhæredømme.

	USSR	Polen	Østtyskland	I alt
Missilkorvetter				
(NANUCHKA - TARANTUL)	18	2	5	25
Missilbåde				
(MATKA, OSA)	30	12	12	54
Mindre missilenheder i alt	48	14	17	79
Store torpedobåde (nyere)				
(TURYA)	9			9
Små torpedobåde (nyere)				
(LIBELLE)			13	13
Store, men ældre torpedobåde,				
(SHERSHEN - WISLA)	5		7	12
(Ingen af torpedobådene råder over tidssvarende armering)				
Torpedobåde i alt	14		20	34

Såfremt vejrforhold vanskeliggør
indsættelse af mindre enheder, vil
større enheder, der normalt først
vurderes anvendt på et senere tids-
punkt, blive indsat.

Missilkrydsere og -jagere

(KYNDA - KASHIN MOD - KASHIN
- KOTLIN SAM - KILDIN MOD)

5 1 6

2. Styrker primært indsat i antiubådsoperationer.

	USSR	Polen	Østtyskland	I alt
Store og større moderne enheder (KRIVAK - GRISHA III- KONI) også SAM-armeret	10		3	13
Eskorte- og større patruljefartø- jer (MIRKA, PETYA, PARCHIM, PAUK, POTI, GRISHA II, KASZUB)	45	1	16	62
Herudover råder alle tre WP flåder over et større antal mindre anti- ubådsenheder, som i lokale farvande og under rolige vejrforhold vil kun- ne indsættes.				

HEM

3. Minestrygere.

	USSR	Polen	Østtyskland	I alt
Lægtvands- og minestrygnings- fartøjer	59	14		73
Kystminestrygere	42	7	45	94
Oceangående minestrygere	24	21		45

HEM

4. Ubåde.

Angrebsubåde	56	4		60
Missilubåde	9			9

HEM

5. landgangsskibe og -fartøjer.

<u>Store</u> (ALLIGATOR - ROPUCHA - FROSCH)	7		12	19
<u>Middel</u> (POLNOCNY)	11	23		34
<u>Små</u> (ONDATRA - EICHSTADEN - MARABUT)	20	15		35
Herudover råder USSR over et antal ældre (T-4 klasse) enheder.				
<u>Luftpudefartøjer</u> (POMORNIK - AIST - GUS - LEBED)	22			22

6. Ældre, artilleriarmerede
enheder primært anvendelige i
"shore bombardement" rollen.

~~Afklasseret~~

	USSR	Polen	Østtyskland	I alt
(SVERDLOV, KOTLIN, SKORYY, RIGA)	15			15

Bemærk, at de her anførte tal er totaltal. Disse skal reduceres for indsatsberedskab i henhold til tillæg N samt for enheder, der afhængig af den øjeblikkelige situation må afsættes til andre operationer i Østersøområdet. Der er heller ikke taget hensyn til eventuelle Østersøenheder på togt udenfor Østersøen eller operative enheder fra andre flåder, der tilfældigvis er i Østersøen og ikke når ud. Det samme gælder nybygninger til andre flåder.

Afklassificeret

BLANK

Afklassificeret

SKIBSTYPER	OPERATIVE ENHEDER I % AF OOB.			
	48 timer	4 dage	15 dage	3 måneder
STØRRE MISSILSKIBE	50	50	60	80
MISSILKORVETTER (SSM)	65	65	75	85
MISSILBÅDE (SSM)	55	60	65	70
TORPEDOBÅDE	60	65	70	85
KRYDSERE	50	50	50	100
JAGERE	20	20	35	50
STØRRE ESKORTESKIBE	60	60	65	85
MINDRE ESKORTESKIBE	65	65	70	70
PATROLJEFARTØJER	55	60	65	70
STØRRE MINESTRYGERE	55	60	65	70
MINDRE MINESTRYGERE	25	30	65	80
LANDGANGSSKIBE	60	65	70	85
LANDGANGSFARTØJER	60	65	80	90
LUFTPUDEFARTØJER	55	60	65	80
UBÅDE	25	25	30	40

Afklasseret

BRIDGESS

40 km, 4 days 12 days 1 night

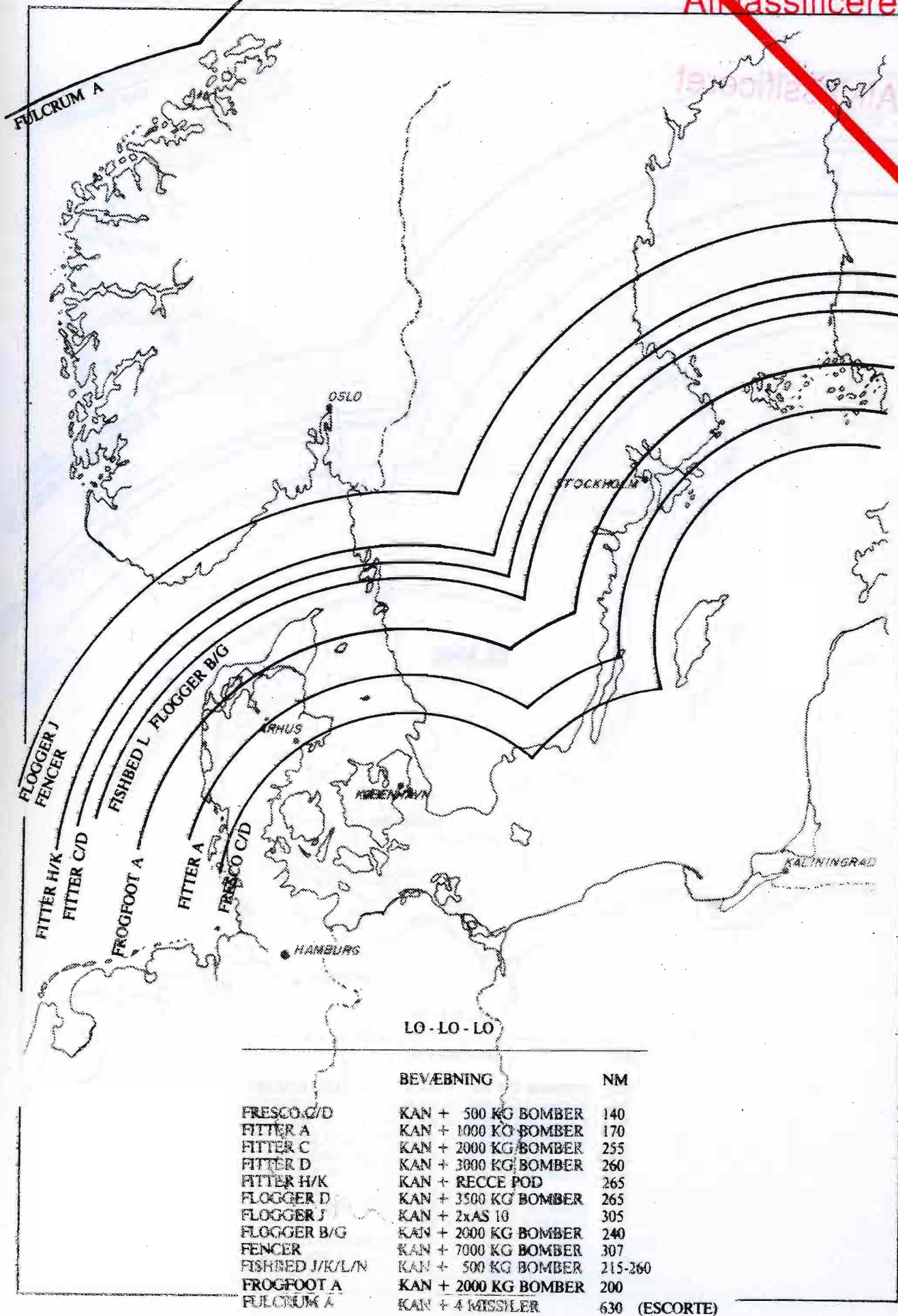
MISSISSIPPI (RSM)	60	40	20
MISSISSIPPI (RSM)	60	40	20
MISSISSIPPI	60	40	20

BLANK

MISSISSIPPI	60	40	20
MISSISSIPPI	60	40	20

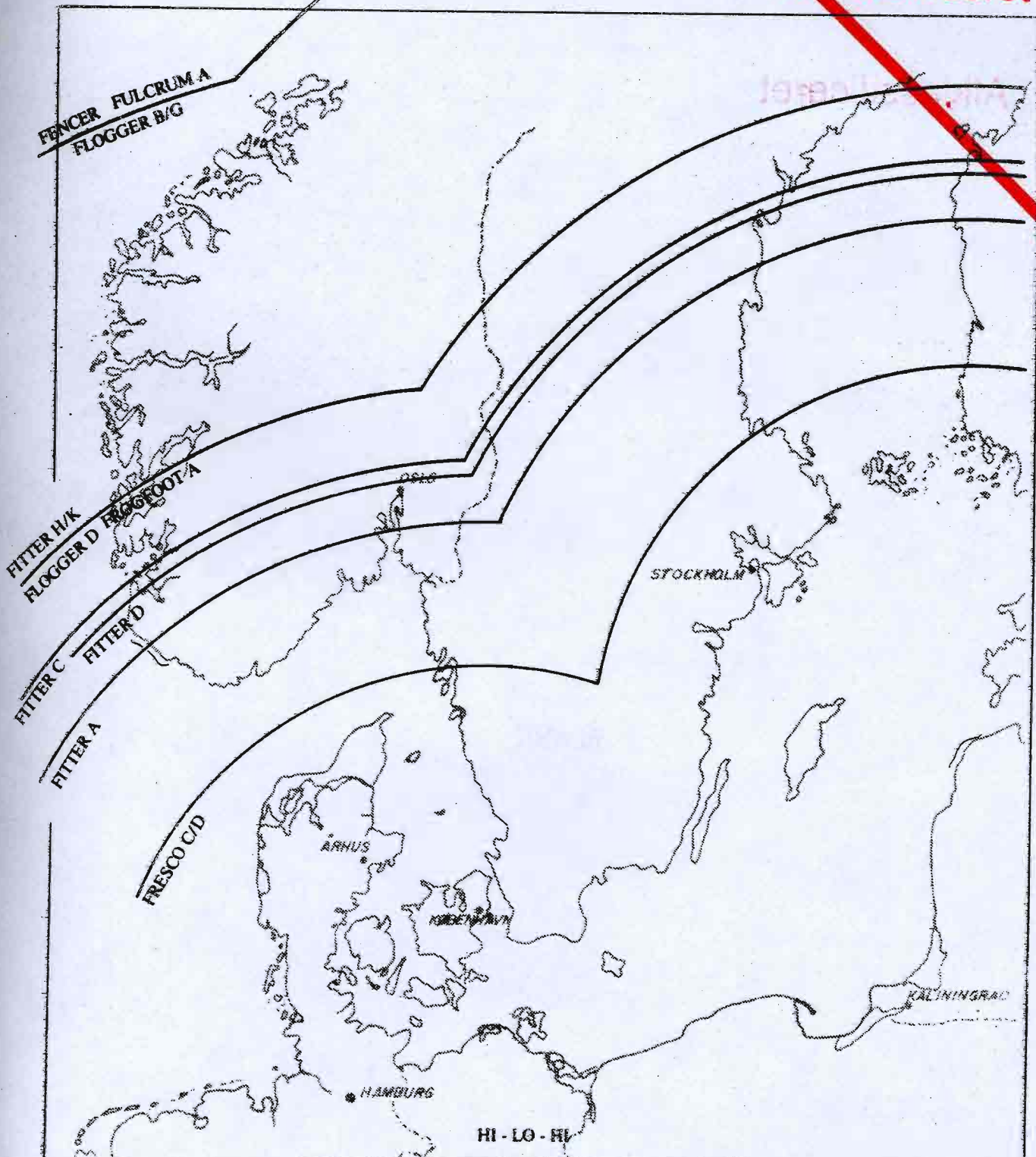
MISSISSIPPI	60	40	20
MISSISSIPPI	60	40	20

MISSISSIPPI	60	40	20
MISSISSIPPI	60	40	20

Afklassificeret

BLANK

HI - LO - HI

	BEVÆBNING	NM
FRESCO C/D	KAN + 500 KG BOMBER	250
FITTER A	KAN + 1000 KG BOMBER	345
FITTER C	KAN + 2000 KG BOMBER	385
FITTER D	KAN + 3000 KG BOMBER	375
FITTER H/K	KAN + RECCE POD	440
FLOGGER D	KAN + 3500 KG BOMBER	435
FLOGGER J	KAN + 2xAS 10	575
FLOGGER B/G	KAN + 2000 KG BOMBER	615
FENCER	KAN + 7000 KG BOMBER	603
FISHBED J/K/L/N	KAN + 500 KG BOMBER	390-490
FROGFOOT A	KAN + 2000 KG BOMBER	426
FULCRUM A	KAN + 4 x MISSILER (ESKORTE)	

BLANK